

Д-р ВАСО ТОМАНОВИЋ

МЕШАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ТВОРЕВИНА

LE MELANGE DES MOTS

PAR

VASO TOMANOVIC

Примљено 30-IV-1949 г.

МЕШАЊЕ ЈЕЗИЧКИХ ТВОРЕВИНА

1. *бѿјестѿ*, *бијестѿ* [„f. rabies, insania, furor, insolentia. isporredi bijes... Dolazi od XVI vijeka... libido, samovolja... Po njekim se stranama *t* iza *s* kad stoji na kraju odbacuje. Postanje nije jasno: njeki misle da bi moglo biti od korijena od kojega je ijed pa da je sprijeda otpalo *o*, koje se drži u obijest (Miklošić, vergl. gram. 2, 167); ali se čini teško rastaviti riječ od riječi bijes i bijesan, i zato mislim da je postalo od bijesan, čemu bi bio odbačen zadnji nastavak, i da je najprije glasila (u ženskom rodu) bijes (bêsъ), pa joj poslije uz druge riječi dodano *t*.“ Rj.¹) I, 299] = *бѿјес* („m. daemon, rabies, furor, violentia, ardor juvenilis... Dolazi od XVII vijeka... Od kor. bhi, strašiti, od kojega je i bojati se“ Rj. I, 296) + *дбијестѿ*, *дбијестѿ* („f. voracitas, petulantia... Više istoga postanja, kojega je i riječ obijed... ako je tako, onda riječ obijest ne može biti izvedena od riječi bijes, a za riječ bijest onda valja reći da je postala od obijest, pošto je *o* na početku otpalo kao i u bistranica“ Rj. VIII, 243). Da je реч бијест постала мешањем с речју бијес показује њено значење, јер реч обијест нема значења *rabies, furor*; ово значење она је могла добити из речи *бѿјес*. Осим тога положај почетног вокала није исти у речи *обијест* и у (о)бистраница, једно зато што је тај вокал у првој речи наглашен, па се боље чува, а друго и зато што је реч обистраница за два слога дуља па је у њој лакше могло доћи до губљења неког гласа.

2. *враштарѿија* („*vidi vratar... naša riječ s turskim nast.*“ Iv. Br. II, 743) = *враштар* + *каѿѿија* (m. vratar, tur. qarydzy... Od XVII vijeka“ Rj. IV, 843). Иначе речи вратар није био потребан суфикс -ѿија, јер је већ сама имала наставак -ар који је означавао њено значење.

3. *диолбиња* („*dioništvo. — Dolazi u jednoga pisca XVI vijeka griješkom mј. diobinja, ali ovoj riječi nema potvrde. — Postaje od dioba sufiksominja*“ Rj. II, 409) = *диобиња* [„*vidi diobinja,*“ *ibid*; „*diðbina, f. dolazi u jednom primjeru XVII vijeka pisano dilbina (po zapadnom govoru)*“ *ibid.*] + *дијелба* („*vidi*

¹) Рјечник Jugosl. Akad; С. Рј. (Вуков речник); Iv. Br. (речник Ивковића и Броза).

dioba“ Rj. II, 386); глас *o* је у речи дио постао од *l*, па зато се без мешања не би могло објаснити и *o* и *l* у овој речи.

4. *дужија* („у једном примјеру нашега времена као да значи dug. Pop ot dužije rakiju da odbije i Marku još po otbijeniju 60 groša, 260 oka rakije da“ Rj. II, 911) = *дужбина* („credita nomina, što ko treba da primi od svojijeh dužnika“ Rj. II, 910) + *вересија*.

5. *људескара* („augm. čovjek, vidi ljudesina,“ Rj. VI, 308) = *људесина* + *женскара* („riječi s takim nast. kod badnjara“ Iv. Br. II, 866).

6. *Маркѐдѐлија* („vidi Маѐедонија. — U narodnoj pjesmi bosanskoj нашега времена. Arnautluk i Markedoliju,“ Rj. VI, 482) = *Македонија* + *Арнауџлук*. Овде се вероватно мешала и реч Анадолија, такође позната народном певачу („Što je Šama i što je Misira, Aćolije i Anadoluje“ Rj. I, 83).

7. *младеж* („m. isto što madež... otkle je i postalo primivši iza *m* još glas *l* po svojoj prilici zato, što ljudi madeže imaju od rane mladosti. Nijedan drugi slav. jezik nema u ovoj riječi -l-,“ Rj. VI, 817) = *младеж* („chloasma, melasma... madež... nslov madež i rus. мадежъ“ Rj. VI, 356) + *младика*, *младица*, („grančjca, šiblјjka, koja izraste iz kakvoga drveta,“ Rj. VI, 819), *младикаши*, *младиши се*, *омладиши се* („o stablu i bilјjki, kad izlaze napovo mladice i lišće.“ Rj. VIII, 823), *младикав*, *младичаст*, *младичав* („fructuosus,“ Rj. VI, 819). Значења ових речи доведена су у везу по сличности: на кожи дрвета прво се види мало испупчење, а после из њега избија младика („Drvo... парипи i ристи grane“ Rj. VII, 548); мадеж на људској кожи често је испупчен и из њега избијају длаке („Ijaga na tijelu ljudskome... može biti uzdignuta nad kožom a često je runjava“ Rj. VII, 356; „I u njega mladež na mišici, iz mladeža bič dlake vičije. Nar. pjes.“ Rj. VI, 818); увлачењу гласа *l* у ову реч могао је допринети и глас -л- из речи длака: — *лад* — из речи младеж преставља исте гласове које и почетни слог *дла* — из речи длака.

8. *мљетачкиња* („isto što mletačkinja... Samo u pjesmama kao imenički epitet riječi puška. Dok je meni puška mljetačkinja,“ Rj. VI, 851; у Rj. стоји мљетачкина, али се из наведених примера види да је то штампарска грешка) = *мљетачкиња* + *мљетанка* („Mlječanin, m. čovjek s ostrva Mljeta“ „Mlječka... žena s Mljeta kod Dubrovnika.“ Rj. VI, 849).

9. *насправа* [„Samo u primjeru: Nek vitezi bolje b' znali poslije bit se u nasprave... Možda griješkom mjesto naprave (u značenju te riječi pod e)... u na sprave“ Rj. VII, 641] = *најправа* [„e. oprava na ljud' ma (na pr. vojnicima) i na konјjma... potvrde iz XV vijeka“ Rj. VII, 514; или „с. sprava, oruđe“ ibid.] + *справа*.

10. *посмртишина* („isto što posmrтина“ Rj. X, 957) = *посмртишина* („ostavština“ ibid.) + *оставштина* („Rasprši u malo doba obilatu ostavštину. Ljubiša“ Rj. IX, 273).

11. *сѣрачак* („Lanius L. – isto što strakoć, strakoćка, strakoper, strakopirac. – syn. kod sfracak – isp. čврачак, sfracak, smрчак... svрачак, šврачак. M. Hirtz, Rječnik nar. zool. naz. II, 462) = *сѣракоћ* („Lanius colluris L.,“ ibid.) + *сврачак*, *чврачак*, *смрачак* („Lanius. L. op. cit. II, 469, 71, 445).

12. *сѣулина* [(u Risnu) debelo šuplje drvo cf. stublina 2. Rj. za postanje isp. stuga, Iv. Br. II, 487“] = *сѣублина* [„gdje voda iz zemlje slabo izvire, onđe se odozgo metne stublina i u zemlji se oko izvora ukopa, pak se iz nje poslije voda hvata. cf. ubao. Rj. vidi i dubilo. – 2. (u Risnu) šuplje veliko drvo, od kojega bi se spomenuta stublina mogla načiniti. Rj. vidi stuglina. – stublina (osn. u starom струбль). Osn. 155. u Hrv. jošte se govori stubao (stubal) stubla“ Iv. Br. II, 486] + *сѣуга* [(u Risnu) od šuplja drveta sud, kao kaca n. p. za žito.“ Iv. Br. II, 48; „stag... stajati... korijenu dolazi ozad u koje mu se premješta do samoglasnoga, pa se s njim sastavlja u ж (od kojega je u nas u): стуга (tako nazvana po tome što stoji dupke), стуглина“ Dan. Kor. 272]; реч стуга је могла постати од *сѣуѝа* (стсл. стапа „mortarium ligneum Rj. vidi havan“ Iv. Br. II, 487) + *ѝауѝа* („augm. od panj... u Crnoj Gori. Rj. IX, 623).

13. *ћиква* („vidi tikva... u jednoga pisca XVIII vijeka: Na ti novac, starče Milovane, ter češ kupit jednu ćikvu vina. A. Kačić.“ Rj. II, 137) = *ћѝѝ*, *ћѝѝа* („zemljani sud s povisokim grličem iz kojega obično Turci piju vodu, lonac... od tur. kjup, кеѝ, arb. kjüp, a to od lat. cupa. od XVII vijeka... Vино u ćupovi,“ Rj. II, 153) + *ћиква* („tikva vodēnā... pošto se осуѝи u njoj se носѝ вода... плōснā... она se пробуѝи sa strane pa se u njoj носѝ rakija i drugo пиće,“ Iv. Br. II, 570).

14. *Цетѝиѝа* („vidi Cetina... Oj Cetinjo, tiha vodo hladna,“ Rj. I, 775) = *Цетѝина* + *Цетѝиѝе* (град). Тако се мешало и *Цетѝиѝка* („u pjesmama mjesto Cetinka“ Rj. I, 776) = *Цетѝинка* („žensko ćeljade iz Cetine,“ Rj. I, 775) + *Цетѝиѝька* („žensko ćeljade sa Cetinja,“ ibid.). – *Цетѝиѝа* („vidi Cetinje, mjesto koje se nahodi u pjesmama po narodu gdje pravo ime nije dosta poznato: U Cetinji usred Gore Crne,“ Rj. I, 775) = *Цетѝиѝе* + *Цетѝина*.

15. *Цетѝлиѝанин* („vidi Seklinjanin. u jednom spomeniku XV vijeka,“ Rj. I, 776) = *Цеклиѝанин* („čovjek od Seklina“ Rj. I, 767) + *Цетѝиѝанин* („čovjek iz Cetine i sa Cetinja,“ Rj. I, 775)

16. *Агњеѝа* („vidi Agneža. u jednoga pisca XVII vijeka“ Rj. I, 36) = *Агнеѝа* („vidi Agnesa. Dolazi prošloga vijeka“ I, 36) + тал. *Agnesa* (Леп. Б. Кот. Њеѝа)

17. *Англѝз*. *Англѝза* („m. Anglus. isporedi Englez. Od Moskova i od Angleza. Pjev. crn.“ Rj. I, 90) = *Инглѝз*, *Инглѝза* [„тал.

Inglese (može biti da je gdjegodje naš narod primio ovu talijansku riječ i preko turskog jezika... isporedi Anglez, Englez, Inglež. — Od XVII vijeka, "Rj. III, 839], *Инглѣж, Инглѣжа* (ibid.) + *Англијанац, Англијанца* („m. Anglus. isporedi Anglez... kajkavski Angli-anec Rj. I, 90“. Према Rj. реч Англијанац налази се само у кајкавском, али се реч Англија налази и код Каваџина и Рапића и у Вукову рј. (ibid). Пошто се реч Англеz налази у *Пјеванију Црногорској* Симе Милутиновића, могло би почетно *a* бити и према руском англичанин.

18. *ābāt* („m. abbas, vidi abat. Samo u jednoga pisca prošloga vijeka“ Rj. I, 94) = *ābat* „abbas, isporedi opat, od XVII vijeka.“ Rj. I, 28; тал. abbáte) + *āpat* [„ōpat, ōpata (s takvim se акс. говори)... Iz lat. abbas (gen. abbatis) ili tal. abbáte... u svijem rječnicima osim Vukova (u Daničićevu opatъ s potvrđama iz XIV i XVII vijeka)* Rj. IX, 28].

19. *Auscūrg* („Habsburg. u jednoga pisca prošloga vijeka; isporedi Anspurg, Aspurg. nominativu nema potvrde. U cesarskom plemenu od Auspurga. J. Đordić“. Rj. I, 121) = *Auscūrija* („Od XVI vijeka“ ibid.) + *Asūrg* („Habsburg. XVII vijeka, po tal. Asburgo, isporedi Auspurg“. Rj. I, 116). У горњем примеру ова реч је могла значити и Хабзбург и Аустрија.

20. *bāжуљак, bāжуљка* [„vidi bosiljak, s kojim je i rostanja jednoga. u Bjelostijenčevu rječniku (gdje je i kajkavski bažuljak)“ Rj. I, 215] = *bažilak* [„bažilak, bažilka, m. vidi bosiljak, u jednoga pisca našega vremena kajkavski bašilek... može biti da je *l* kajkavski mjesto *lj*“ Rj. I, 214; „bōsiljak, bōsiljka, m. ocimum basilicum L. XVI vijeka... lat. basilicum, грч. βασιλικόν“ Rj. I, 558; бажилак и бажилџак (као и башилак, башиљак, Rj. I, 198), па и башел („u jednoga pisca XVII vijeka“, ibid.), башелак („u naše vrijeme“ ibid.) постали су од тал. вен. basilico.] + *bāжуљ* („m. phaseolus, grah; isporedi pasulj, s kojim je jednoga postanja, u Bjelostijenčevu rječniku“ Rj. I, 215), *пажуљ* („isto što pažul“ Rj. IX, 727; „pažul, m. isto što 2 pasulj i istoga postanja; govori se u Istri“ ibid.; „pāsūlj, pasūlja, grah... srednjovisokonjem. phasol... lat. phaselus (phaseolus)... грч. φάσηλος“ Rj. IX, 691], *фасуљ* (m, grah, novogrč. φασούλιον, — isporedi pasulj. — U rukopisu XVII vijeka“ Rj. III, 45), *фазуо, фазул* (Rj. III, 46); *bāжолџак, bāжолџка* („vidi bosiljak. isporedi bažuljak“ Rj. I, 215) могло је постати од *bāжилџак* + *фажол* („grah, tal. fagiuolo, mlet. fasol, fasiol. — Od XV vijeka“, Rj. III, 46). Имена ових биљака узајамно су се мешала: *бажилџак* (basilicum) добио је у према *фасуљ, пасуљ* (φασούλιον), а *бажуљ* (= пасуљ, пажуљ) б према *бажилџак, бажуљак*.

21. *bīrtija* („vidi krčma. Od „birt“. Od prošloga vijeka“ Rj. I, 323) = *bīrt* („m. krčmar i krčma; od njem. wirth. Od prošloga vijeka... Kad pijete vino po birtovi. Nar pjes. vuk.“

ibid.) + *оштаруја* („krčma... tal... osteria... Nije išao u oštariju aliti na krčmu... Govori se u Istri... na Rabu... u županiji ličko-krbavskoj“: Rj. IX, 329).

22. *глашун* [„lat. glutto, tal. ghiottone, sladokus, obloguz. — U jednoga pisca čakavca XVIII vijeka. Glatun gnjuse njegove (svoje) hoće jisti“ Rj. III, 164], = *gluto*, *ghiottone* + *гладнић* („gladan čovjek, često s preziranjem, isporedi gladnica, gladničina, 2. gladiš, gladniš, gladnjak, gladuš... dokoní gladniče“ Rj. III, 145), *гладница*, *гладничина*, *гладиш*, *гладниш*, *гладњак*, *гладуш*, *гладан*. Појмови гладан и прождрљивац, сладокусац различити су, али се овде мислило на значење: онај који једе тако прождрљиво као да је јако гладан.

23. *грошло* [„grotlo (gròtlo), n. žvalo u pravom i u prenesenom smislu (klanac). — Valja da je srodno s grot. — U naše vrijeme, a između rječnika u Vukovu (1. „der schlund“ „fauces“. 2. „der engpass“... cf. ždrijelo, klanac. bogaz“, Rj. III, 463] = *грџа* („tal. grotta, pećina. — Od XVIII vijeka u Dalmaciji“, ibid.] + *ждрџело* („cf. ždrlo... žvalo, grotlo“ Jv. Br. II, 864).

24. *гљоч*, *гљоча* [говори се у Тивту и Мрчевцу у Б. Кот; исто што гљавоч, гљавоча (*gobius*, пјека морска риба, види код гљавоћ; испореди и гљавач. — Od XVI vijeka... гљавоћ или гљавоток (il guatto), Rj. III, 183] = *гљџ*, *гљџа* (исто што гљавоч; Муо, Б. Кот.) + гљавоч, гљавоч

25. *давурлана* [„svatovska (ciganska) svirka... dambulhana“, Rj. II, 319] = *дабулана*, *дабулхана* („vidi dambulhana. u naše vrijeme“ Rj. II, 217), *дамбулхана* („turska muzika, tur. davulhane, tabylhane, vojnička muzika. — govori se i dambulhana, dalbulhana, tambulhana, a onaj dio naroda koji ne izgovara slovo h, izostavila ga u svijem tijekom oblicima. — Dolazi u naše vrijeme“. Rj. II, 246) + *даворије* („pl. davorije, turska muzika dambulhana, u naše vrijeme“. Rj. II, 318). Реч *дабулхана* постала је мешањем турских речи *davulhane* + *tabylhane*, а *дамбулхана* од *dambulhana* + *tambulhana*.

26. *дџдџар* („vidi dizdar, od XV do XVII vijeka“ Rj. II, 319) = *дџдџар*, *диздџара* („zarovjednik ili vratar kod tvrđave, kule, u starije vrijeme i dazdar... od pers. tur. dizdâr... Dolazi od XVII vijeka“ Rj. II, 430) + *врашџар*, *врашџара*, *врашџарија*, *кашџија*.

27. *дајка* („u Srijemu gdje koji zovu mater tako... isporedi 3. dada“ Rj. II, 225) = *дада* („majka, starija sestra... može biti djetinjska riječ postala udvajanjem glasa da, ali će prije nego to biti iz tursk. dada, dadilja, u naše vrijeme“ Rj. II, 218) + *мајка*.

28. *дџва* („vidi diba. — U naše vrijeme“ Rj. II, 418) = *дџба* („skupa svilená tkanina... brokat, per. tur. dîbâ — isporedi diva. — Dolazi od XVII vijeka“ Rj. II, 369) + *кадџва* („vidi kadifa. — U naše vrijeme“ Rj. IV, 731). Да су речи дџба и кадџва до-

лазиле заједно види се и из примера у Rj. : „ Da ne ščera dibe i kadive... A positi divu i kadivu“ (ibid.).

29. *ђун, ђуна* (јун; у Дубровнику) = *ђуњ, ђуња* (Леп. Б. Кот.; тал. giugno; „džunj, m. junius, junij... Od XV vijeka u zapadnijem krajevima“ Rj. III, 541) + *јун* („junius... Postaje od latinskoga imena. – isporedi junij, junj. – Od XV vijeka“ Rj. IV, 678). Мешањем ових истих речи постао је и облик *јуњ* („Po tal. giugno. – Od XV vijeka“ Rj. IV, 685).

30. *испедиторја* [„vidi espeditoria. – isporedi ispiditorija. – Na jednom mjestu XV vijeka, i otale u Daničićevu rječniku („expeditoria“ „Ovъ listъ буди gospodinu knezu i vlastelomъ za ispiditoriju...“ Rj. III, 919) = *испедиторја* („na jednom mjestu XV vijeka sa značenjem : otpravno pismo, srlat. expeditoria... (trebalo bi da stoji u loc., te može бити да је nom. espeditorij muškoga roda)“, Rj. III, 82) + *изаслати, исподлати, испослати, испошлати*. Префикс *ex* схваћен је нар. етимологијом као *из* – (случајно тачно).

Овако је и у речи *изумињати* [ispitati (kod suda)... od lat. examinare, ili od tal. esaminare. – U naše vrijeme u Lici“ Rj. IV, 303; *изумињанца, изумињанција*, ibid.] схваћено *ex* – као *из* – . На Кумбору у Б. Кот. чуо сам *испобзија* (експлозија), *исплодирати* (експлодирати).

31. *јавз* („bijeli konj s ridastijem pjegama, tur. jaghyz, mрк. – isporedi jagaz, agazli.“; Rj. IV, 416), *јарзаст* („bio s ridastijem dlakama“, ibid.) = тур. *jaghyz* + *мрк, мркасџ*.

32. *камуф* [„m. nekakvo tkanje (po svoj prilici nije koža). – Valja da je talijanska riječ, ali tal. camuffo znači nekakav nabor što je kao nakit na ženskom odijelu; isporedi i kamus. – U naše vrijeme u Istri... u postolim crnoga kamufa.“ Rj. IV, 814] = *камус* („m. види kamuf i kumaš. U naše vrijeme u Istri... postole črne, bele, črjene, od kamusa skrojene“, ibid.; тал. camoscio значи дивокоза и кожа од дивокозе; према томе и камуф у горе наведеном стиху из истарске народне песме означаје такву врсту коже; реч *камуш* и *камош* и данас се говори, у Дубровнику: цревље од гамоша, а горе наведена реч *камус* је исто што *камуш* са изговором гласа ш као с) + *камуф* (тал. camuffo; у Леп. Б. Кот. *гамуф* са значењем: велики набор за украс на женским хаљинама.) Реч *камуф* која је забележена у Rj. постала је од *камуш*, а реч *камиф* у свом изворном значењу није забележена у Rj. У овој се речи мешање не види у њеној гласовној форми него у значењу.

33. *катирида* („vidi katrida. – U naše vrijeme u Istri i u hrvatskom primorju“, Rj. IV, 826) = *катирида* („stolica. – Riječ je romanska što je postala od grč. καθέδρα, tal. mlet. carega. – Od XVI vijeka po sjevernoj Dalmaciji i u Istri“ Rj. IV, 900)

+ *канѝа* („vidi kanape. – Od tal. canapè. U naše vrijeme u Dubrovniku“ Rj. IV, 815).

34. *каштрига* („kàntrīga, f, stolica, sella. u Lici... vidi katrida i katrīga“ Rj. IV, 826) = *каштрида* + венец. *carega* [у Леп. Б. Кот. *каријела* са значењем столица, са *ије* место *e* као кувијерта (венец. *coverta*) и с деминутивним наставком – *ола*, где се *о* изгубило као у тигла („od lat. tegula“ Iv. Br. II, 569); *канштрига* = *каштрига* + *канаѝа*, *канштрида*.

35. *кароѝио*, каропила („vidi karanfil. – U jednoga pisca iz Makarske našega vremena“ Rj. IV, 870) = *каранфил* („tur, qaranfil... Od XVIII vijeka“ Rj. IV, 856) + *гарѝофао*, *гарѝофала* („vidi karanfil, tal. mlet. garofalo... Od XVI vijeka,“ Rj. III, 108), са прелазом *ѝ>и*; овај прелаз налази се у речи *гарѝофалак* („vidi garofalak. – XVI vijeka.“ Rj. III, 109); иначе у Rj. се не налази каранфил са *о* на крају место *л*.

36. *ка̀сарма* [„тал. caserma. – isporedi kasar, kasarna. – U naše vrijeme, a između riječnika u Vukovu („die kaserne“ „castra“) s dodatkom da se govori u Crnoj Gori“ Rj. IV, 878] = *ка̀сарна* („vidi kasarma. njem. kaserne. – Od XVIII vijeka.“ ibid.) + *ка̀зѝрма* (тал. caserma; у Боки Кот.)

37. *клонда* („columna, stup. – Јатачно је romanska riječ od lat. columna, vidi kelomna. – isporedi klonad. – U pisaca čakavaca od XV do XVIII vijeka“ Rj. V, 87) = *кљда* („panj u drvetu, ali svagda koji je već suh ili posječen, pa i malo otesan, i uopće veliki debeli komad drva“ Rj. V, 22) + *келомна*, *келовна*, *колона* (тал. colonna); може се схватити као да је у клада прво *a* замењено гласовима – *омн* – (– *он* –) из речи келомна (колона), или да је у келомна ушло *д* из клада, а *e* се изгубило према *кљ* – у клада. По значењу су ове речи блиске, јер ступови могу бити и од дрвета („Klonde četiri od busa hitro pristrigane“ Rj. V, 87), од клада, због чега и реч стуб значи и „der Hauptast, ramus. Rj. u drvetu glavna grana“, „columna“ (Iv. Br. II, 487). У Rj. се каже за реч келомна да значи „stub (od kamena),“ Rj. IV, 934, а за клонда нема тог ограничења, него стоји само „columna, stup“ Rj. V, 87).

колонда („vidi klonda. – Na jednom mjestu XV vijeka. Stan... kolondami sveden“ Rj. V, 212) = *колона* + *клада*, *клонда*. У Rj. се налази и реч *клонад*, *клонда* [„m. vidi klonda. – Samoloc. pl. klondih u jednoga pisca XV vijeka (koji na drugom mjestu ima dat. sing. klondi od klonda), te može biti da treba čitati klondah“ Rj. V, 87]; ако оваква реч постоји, добила је облик мушкога рода мешањем с речју ступ.

кѝлѝвна („stup, isporedi kelomna. – U jednoga pisca Dubrovčanina XVII vijeka“ Rj. V, 214) = *кѝлѝвна* [„vidi kelomna,“ IV, 934; „kèlomna f. columna... chelauna (kelauna) s istijem značenjem u romanskom dialektu što se još ovoga vijeka govorio

na otoku Krku... Od XVI vijeka u pisaca Dubrovčana“ *ibid.*] + *κδλονα* („tal. colonna, isporodi kelomna, klonda. – Od XVII vijeka“ Rj. V, 212).

38 *κρ̄кор*, *κρ̄кора* (у Леп. Б. Кот. са значењем кркло) = *кркло* („bora, nabor načinjen i sašiven sve naokoło pridnu odijela, da bude kraće. Jamačno je dalmatska riječ... od lat. circulus. – Od XVI vijeka u Dugovniku“ Rj. V, 594) + *набор*.

39. *лиљ* („vidi ljljan. – Od tal. liliūm. – Od XV. vijeka.“; омашком написано *tal.* место *lat.*, где ја пригодно писања или штампања направљена метатеза) = *лијер* („vidi lijer,“ Rj. VI, 104), *лијера* („ljljan krin... Og грч. λειριον... Od XIII vijeka,“ Rj. VI, 79) + *циљ* („m. ljljan, lijer, bogorodično cvijeće, tal. giglio. – Od XVI vijeka u Dubrovniku... U naše je vrijeme drugo značenje: trandofilj, crveni šljez. Džilj, althaea rosea L.“ Rj. III, 537), *циљак*, *циљка* („dem. džilj. – XVI vijeka“ Rj. III, 537). Из примера „Dosta tu смилја и лијера бијелога и различјих дџилја колуга svakoga“ (Rj. VI, 79) и из примера „džilj rumeni“ и „džilju moj pribili“ Rj. III, 537) види се да је у току диференцирања ових значења, које је настало када су се нашле заједно ове две речи различите по гласовној форми, а исте по значењу, реч лијер задржала значење, белог љиљана, док се реч циљ везала за љиљане других боја и друго слично биље; она има и облик *жиљ* („žilj žuti vodeni, trava, supreus, juncus. Stulli.“ Iv. Br. II, 869), али да то диференцирање није било потпуно извршено, или барем не свугде, види се по томе што циљ означаје и бели („pribili“) љиљан. Глас *л* у првом слогу асимилирао се доцније са *љ* у другом слогу, добивеном према *giglio*, па се добила реч љиљан.

Постоји и реч *лилија* [(„vidi ljljan. – Od njem. lilie. – Po sjevernijem krajevima našega naroda (ima i polj. lilia) od XVI vijeka... lilijan rus. лилия, češ. lilije,“ Rj. VI, 91.), али реч циљ, у колико се види из примера у Rj. употребљавала се само у приморским крајевима (примери су из дубровачких писаца), док се реч *лилија* употребљавала на северу (Рельковић), а по примедби у Rj. „da je riječ guska“, изгледа да није била много раширена, па да није суделовала при добивању гласа *љ* (преко *лилјан*, „ljljan“ Rj. VI, 92) у другом слогу речи љиљан.

40. *лимбао* [„vidi limbo.“ Rj. VI, 94; „limbo, m. limbus, mjesto u paklu... Od tal. limbo. – Ima i muški oblik limb... i ženski limba... U jednoga pisca Dalmatinca (jamačno griješkom) ima i limbao i limbā, m... Od XV vijeka“ *ibid.*] = *лимбо*, *лимб* („vidi limbo. – U pisaca čakavaca XVI i XVIII vijeka... Purgatorij, limb i pakal“ Rj. VI, 93) + *уакао*. Неће бити случајна погрешка писца, јер имаџи „limbao“ и „limba“ код истог писца (иако код њега има и „iz limba“ Rj. VI, 94).

41. *лимфра* („u maškarati dubrovačkoj XVI vijeka, u kojoj pjevaju lanci alemani, trumbetari i pifari; znači jamačno: žena i devojka, ili je pisac htio od šale ovako napisati riječ nimfa kako je mislio da bi je Nijemci izgovarali, ili je zlo čuo njem. jungfer ili jungfrau, Rj. VI, 94) = *нимфра* + *jungfrau* с дисимилацијом н-м као у *лџмер*, *питего* (број).

42. *љџлије* („vidi 2. Ijulj. – Valja da je od lat. julius. – Samo na jednome mjestu XV vijeka,“ Rj. VI, 317) = *љуб* („vidi 2. Ijulj. – Od XIV vijeka... I u naše vrijeme u Dubrovniku“ Rj. IV, 318) + *јулије* (vidi 1. julij.“ Rj. IV, 677; „julij. m. julius, vidi 1. jul. – Od XV vijeka,“ *ibid.*).

43. *медиџија* („medicina, lijek. Postalo nastavkom – ija od osnove imenice medig... – g – ispred – i – prešlo je po zakonu u – ž –. Govori se u Istri“ Rj. VI, 560) = *медиџина* (венец. *medicina*) + *лекарија* („lijeak; ljeakarstvo, ljeakarsko znanje... Od VIII vijeka... likarija... vazda lēkarija shranjena. Stat. krč. ... Vsi likari i likarije nisu mu je mogli odneti“ Rj. VI, 239)

44. *мунша* [„a. globa. govori se u Istri: munta... Iz talijanske riječi istoga značenja, multa. b. lidžba, prodavanje onome između više kupaca, koji najviše nudi... Biće istoga postanja, kojega je munta pod a (jer globa može biti združena s lidžbom“), Rj. VII, 153] = *мулша* („globa Iz tal. riječi multa, koja isto znači. Govori se u hrv. Primorju,“ Rj. VII, 159 + *идјена* („kazan, globa... tal. pena... Plati osudu ili pijenu... Kašić“ Rj. IX, 840); *инканаш*, *инканша* („auctio, javna prodaja... tal. incanto. – XVII vijeka... I u naše vrijeme u Dubrovniku“, Rj. III, 840); *инканат* често претставља присилно наплаћивање дуга.

45. *муќиџија* („isto što muftija“ Rj. VII, 150) = *муфтиџија* [„čovjek vješt zakonima. Iz tur. müfti (sudac)... I čuj svjete na đivanu od muftije“ Rj. VII, 131] + *муќтар* [„načelnik, starješina. Iz tur. (arap.) muhtar (izabrani). Govori se u Bosni“ Rj. VII, 145]

46. *налуне* („f. pl. isto što nalune“ Rj. VII, 424) = *налине* [„f. pl. govori se mjesto nalune, ali rijetko“, Rj. VII, 419; „naluna, f. neka osobita paruča. Iz tur. (arap.) nalin (drvena paruča)... u Srbiji i u Bosni po varošima, Art. Stelzshuhe... Nalune, drveni poplat, a ozgor (koliko 3 prsta širine) koža“, Rj. VII, 424] + *цџкуле* („сџкула, f. calceus ligneus... od tal. zoccolo, drvena paruča... Od XVI vijeka... isporedi cokla, coklja, cokol, cokola, coklin... b. paruča u орце“ Rj. I, 819). *пантофуле* (говори се у Леп. Б. Кот. са значењем *папуча*; у Рј. „*pantofola*, f. *paruča*. Iz tal. *pantofola*,“ Rj. IX, 620; „*pantufe*, *сокуне*“ *ibid.*). Мешањем ових истих речи добивена је и варијанта *налуне*; у њој је реч *налине* претрпела малу измену: у предзадњем слогу добила је у као што га имају и речи *цокуле* и *пантофуле*. Варијанта *нануне* („*nánula*, f. isto što *naluna* i istoga postanja. Обично се govori u plur... Govori se u Mostaru... u sarajevskom polju“,

Rj. VII, 468) постала је метатезом од *налуне*, али и та метатеза је настала због утицаја речи *цокуле* (и пантофуле) чиме је друга половина у обадве речи постала иста.

47. *њеска* [тамас, мека... из тал. *esca* (s' нејасним *nj*) Rj. VIII, 280] = тал. *esca* + њескати [1 нањескаџи, у Леп. Б. Кот. у значењу: натакнути меку на удицу; не „namamiti (ribu) па удіцу“ Rj. VII, 469; од тал. *inescare*; *n* је овде добивено из тал. префикса *in*, а прешло је у *њ* јотовањем због добивања је место *e* као у „kürdjela... тал. *cordella*“. Rj. V, 811, *gurđela*, Rj. III, 503].

48. *ограција* [„ријеч тамна значења і постанја; само и примјерима: Попі іміјте vsаки petак прикладати једну оргацију за моју душу (из XV вијека)... va оградіји misној“, Rj. VIII, 767] = *грџија* [„gratia, тал. *grazia*. а. милост. — од XV вијека код сјеверних чакаваса. Имају служити једну (misу)... прикладајућ другу оградіју sv. крижа“, Rj. III, 358] + *опрости* („из времена прије XIX вијека само и једнога писца“, Rj. IX, 117), опроштење („орпошченје да измолі. Kаванјин... Rj. IX, 120). Поред могућности да је реч овако добила на почетку вокал *o* постоји и могућност да је добила тај вокал у реченици: „прикладајућ другу о грасіју“ пошто се изгубило значење предлога *o* и почело схватати као да глас припада речи *грасија*.

49. *плесарин* („isto što plesač; govori se u Istri: plesarin, gen. plesarina, saltator. Nemanič“, Rj. X, 52) = *плесац*, *плесаца* („онај, који плеше, тј. игра, танца; govori se u Istri: gen. plēsac, plēscā, saltator. Nemanič“, *ibid*) + тал. *ballerino* (у Леп. Б. Кот. баларин, баларина). Од плесарин направљена је реч *плесаринка* („saltatrix“ *ibid.*).

50. *месарија* („isto što mesarnica, mesnica. U Lici“ Rj. VI, 609) = *месарница*, *месница* + *бекарија* („tal. beccaria, lanarium, mesnica, mesarnica... u hrvatskom primorju. isporеди bikarija“ Rj. I, 227), *бикарија* („vidi bekarija, од чега је і postalo promjenivši *e* на *i*. Од XV вијека“ Rj. I, 300).

51. *пржулин*, *пржулина* (справа у којој се пржи кафа; Цуце, Цетиње) = *бруштулин*, *брушулина* (Бока Кот.; и брушту; лат = испржити од тал. *abbrustolare*) + *пржисти*, јер се у њему пржи кафа. Постоје и речи *прженица* [„(u Hrv.) као велика гвоздена tava на четіри ugla, u čemu se zob прži“, *lv. Br. II, 278*], *пржница*; и с овим се речима могла помешати реч бруштулин у колико су се употребљавале у крају где се говори пржулин.

52. *росада* [(u Risnu) vidi slana (cf. 1 rosa). Rj. vidi i prikala... slana је u proleće smrzla rosa“. *lv. Br. II, 354*; „rōsāta f. (u Dubr.) jutarnja rosa“, *ibid.*; у Леп. росада значи rosa] = венец. *rosāda* (*rugia*da; *rōsa*; у Трсту се изговара у *rosada* з са слабом фрикацијом као глас између *з* и *ж*) + *роса*. У Дуб-

ровнику је *росаша* добивено мешањем с речима на – ата (инће-
pāta, тал. *incerata*; скалинāта, тал. *scalināta*).

53. *сїлāша* („1. die Plätte... ponto, cf. skela 2. Rj. vidi i ščela. plosna ravna sprava za prevoženje na vodama. – 2. na Limu kao mali splav od dasaka na čemu se prevozi. Rj.“ Iv. Br. II, 448) = *сїлав* + *Plätte*.

54. *ћашїба* („biblia vidi ćítap. u jednoga pisca XVI, vijeka... sravnı ćítap“ Rj. II, 127) = *ћїшāб*, *ћїшāба* („m. tur. kitāb, knjiga. u naše vrijeme... vidi ćítap“ Rj. II, 139) + *ћашїў* („m. pisar, scriba. tur. kjatīb. u jednoga pisca XVII vijeka i u naše vrijeme“ Rj. 127). Женски род је добивен према књига. У речи *ћитāп*, *ћитāпа* („vidi ćítap. od XVIII vijeka“ Rj. II. 139); п је на крају добивено мешањем са *ћатип*.

55. *ћўпара*, („u šali se ovako zove glava da bi se pokazalo da je glupa... vidi ćupa“, Rj. II, 154; „ćupa, f. njekakav vrč... urcei genus. isporedi ćup. — u šali mjesto glava. u Bačkoj“, *ibid*) = *ћўп*, *ћўпа* („m. zemljani sud s povisokim grlicem iz kojega obično Turci piju vodu, ... tur. kjur, keup, arb. kjür, a od lat. cupa od XVII vijeka, Rj. II, 153) + *бўкара*, (vidi bokara. od XVII vijeka... Vrš slavonski bukara, koršov, merica“, Rj. I, 722), *бōкара* („vidi bokar, s kojim je i postanja istoga od XVI vijeka... vrč, boccale, urceus... Hoće l' donet na glavi mirica i u ruki bokaru rakije. M. A. Reljković“ Rj. I, 520).

Мешањем истих појмова биће настала и реч *ћїкџа* („vidi tikva“... u jednoga pisca XVIII vijeka: „ter ćeš kupit jednu ćikvu vina“, Rj. II, 237) од *шїкџа* („tikva vodēnā... pošto se osuši, u njoj se nosi voda“ Iv. Br. II, 570).

56. *фашїт* („m. vidi fatiga. — U jednoga pisca čakavca XVI vijeka“ Rj. III, 45) = *фашїтга* („trud, tal. mlet. fatiga. — Po zapadnijem krajevima od XVI vijeka“ *ibid.*) + *шїруд*.

57. *цїбринā* (говори се у Леп. Б. Кот. у значењу: јака студен без ветра) = *цїча* (*frigus intensissimus*, u naše vrijeme... Samo da zimi ne stegne ciča“ Rj. I, 777), *цїч* („vidi ciča. u naše vrijeme... U Crnoj Gori“ *ibid.*), *цвїч* (vidi ciča, s kojim je i postanja istoga sačuvavši v. u hrvatskom primorju“ Rj. I, 862), + тал. *brina* (слана, иње), што значи да реч по свом постању означаје студен с којом пада слана, а то је у исто доба и студен без ветра; акценат се налази на крају због довођења у везу ове речи с *врућинā*; значења ових речи су у уској вези, јер и једна и друга означавају температуру.

58. *цїфилндер* („cifilinder m = kruti šešir, sifilis“ M. Šahinović: „Riječnik jugoslovenskih šatrovasa“ 19) = нем. *Zylinder* (високи крути шешир), *цилиндар* + *сифилис*. Шатровци су довели у везу сифилис с цилиндром као нечим господским што је дошло из иностранства („Da se nose na francusku“ Rj. III, 67), а и сифилис је у језику означен као болест која је дошла

из иностранства („franca... francuski beteg“ „francuska bolest“ M. Nemčić Med. Rj. 581 ibid.).

59. *цукорија* (види цикорија, само у riječnicima Bjelostjenčevu... i Jambrešićevu... i iz poslednjega u jednoga pisca našega vremena“ Rj. I, 858) = *цукорија* („cichorium intibus L. u Bjelostijenčevu rječniku i u jednoga pisca našega vremena... isporedi cukorija, i čikora“ Rj. I, 794; чихора „isporedi cikoriја, cukorija. od XVII vijeka. Може jesti čikore... Čihora rezanica... u naše vrijeme i sa c mjesto č: cihora“ Rj. II, 23 + *цукор* („vidi cukar“, Rj. I, 858), *цукар*, јер се народном етимологијом довела реч у везу с угодним укусом те траве.

60. *чаџор*, *чаџора* („vidi čador, šator. od prošloga vijeka... Tu razape bijele čadore. Pjev. crn.“ Rj. I, 915) = *чадор* *чаџора* („isporedi šator... Od prošloga vijeka... Od tur. čadyr... Rastrti čadori iz daleka se bijeljahu. S. Ljubiša, Rj. I, 878) + *шаџор*, *шаџора* („vidi čador... Šator penje Ugrin Janko“, Iv. Br. 522).

61. *чешагија* [„strigilis, česalo. od prošloga vijeka... od tur. kašagy (istoga značenja) isporedi kašagija“, Rj. I, 957] = *чешаљ* („od XVI vijeka... od korjena od kojega je česati“ ibid.), *чесало* („češagija, kašagija. od XVI vijeka“, Rj. I, 345) + *кашагија*.

62. *џезма* („imbrik za kavu. M. Pavlinović. — Vidi džezva“, Rj. III, 535) = *џезва* („mali ibrik za kavu, tur. džezve... isporedi džezma, ibričić. — U naše vrijeme“ Rj. III, 535) + *кџома* (у Трогиру; у Леп. Б. Кот. *кџума*, *кџумица*, венец. *сџома*).

63. *Џиван* [Ivan, tal. Giovanni (може бити да се код тога испрва мислило и на народно име Živan). — isporedi Dživo, 1. Džive, Dživko. — XV i XVI vijeka. XV je vijeka pisano svagda sa ž, ali u svijem primjerima ovo stoji mj. dž, po tome što su sve imena Dubrovčana“ Rj. III, 538] = тал. *Giovanni* [„Džovo, m. uprav hyp. tal. Giovanni, Ivan (isporedi 1. Džove)“... U naše vrijeme u Dubrovniku Rj. III, 540], *Џово* [заправо ранија реч са -ан на крају (као у Џиван), од које је направљен овај хипокор.; иако се у Дубровнику ово име „употребљава само као psovka i znači: budala“ (ibid.), то ипак доказује да се оно у том граду и раније употребљавало у народу; вероватно је постојао неки будаласт човек с именом Џово, па после почели тако називати поједине људе кад су хтели да им се наругају. Осим тога постоји и данас у Дубровнику женско име Ђова, Ђове) + *Иван* (стсл. Иванъ; ово име је било познато у Дубровнику и из цркве: „Uzam Petra i Ivana i Jakova sobom. N. Ranjina“ Rj. IV, 99). Везу ових речи показују и паралелни облици: *Džive*, *Dživeta* (*Dživete*) m. hyp. *Dživan*. — XIV i XV vijeka u Dubrovniku“ (Rj. III, 538) и „*iveta* (m. dem.

Ivo). — XVI vijeka... Као и презиме у наше vrijeme у Dubrovniku“ Rj. IV, 104).

64. *цилдити* („vidi džilit. — U jednoga pisca Dubrovčanina XVII vijeka“, Rj. III, 536) = *цѝлѝти* („м. koplje bez šiljka... arap. džirid, tur. džirid, džilid... Od XVIII vijeka“, *ibid.*) + *цѝда* [(„koplje tur. džida. — U najstarijem primeru pisano s č.— Od XVIII vijeka (ali vidi i žida)“ Rj. III 535)].

65. *Цифуш*, *Цифутин* („vidi Čivutin. — Samo u Bjelostjenčevu rječniku“: „Gyffut, Gyiffutin“, v. Židov, Rj. III, 535) = *Цид* (у Rj. се не налази реч Цид, али се налази Цидѡвка „U narodnoj pjesmi našega vremena. Kad to čula Džidovka divojka“. Rj. III, 535), а осим тога налази се и реч Цид; Iv. Br, II, 868) + *Цифуш* [(„gledaj čivut“, Rj. II, 22; čivut“ „čivutin, m. Judaeus. od tur. čifût, koje će biti od pers. džühûd (Judaeus)“ Rj. II, 51“)], *Цѝфушин*.

66. *колѹра* („vidi kolur. — U naše vrijeme u Lici... ako'e vino čisto i otvoreno, onda reku: Ovo vino ima lijepu koluru“, Rj. V, 219) = *кѡлѹр*, *колѹра* [tal. colore, (4.) боја, mast šara“, Rj. V, 219] + *боја*.

67. *маркаша* („u dva pisca Dalmatinca XV i XVIII vijeka kao da znači „platea“ vidi pijasa, plasa, tržište. Може бити од tal. mercato, tržište. Kih iskusih s njimi steći u ložah na markati. M. Marulić“. Rj. VI, 482; у венец. marcante = mercante) = тал. *mercato* + *папуча*.

68. *пашмага* [„парица, cipela. Iz tur. bašmak (obuća)“ Rj. IX, 696] = тур. *bašmak* + *пашуча*; овде се заправо извршила делимична метатеза гласова *б* и *к*: уместо да се први глас изговори као звучан, а последњи као безвучан, изговорен је први глас као безвучан, а последњи као звучан. Али реч папуча утицала је да се ова промена изврши; према њој је ова реч добила и женски род; можда је овде утицала и реч нога с којом је у вези (као ухо и минђуша) која завршује истим слогом -га као и пашмага; да је и у говору долазила ова реч заједно с речју нога види се из примера: „još joј nisu noge za pašmage, — s desne noge pašmagom... а на noge od svile pašmage“ (Rj. IX, 696). И у речи пачмаг, пачмага (*ibid.*) биће ушло *ч* из папуча.

69. *сѡлен*, *сѡлени* f. (arĭum graveolens; у Дубровнику) = *сѡлен*, *сѡлена* („Селенъ, цвѣће зелено; едни га зову милодухъ“ Вук „С. н. пј.“ I, стр. XXII; изд. 1891; у Леп. Б. Кот. сѡлен, сѡлена; венец. sèleno, књиж. тал. sedano) + *зѡлѡн*, *зѡлѡни* „[(u vojv.) vidi povrće“ Iv. Br. II, 837].

У ову деклинацију ушла је и реч *хасан*, *хасни* („f 1. hasna. — Od XVII vijeka u sjeverozapadnijem krajevima“ Rj. III, 579), која је постала од *хасна* (f. korist, мађ. haszon... Od XVI vijeka... ili XVII“ Rj. III, 580) + *кѡрѝсти*, *кѡрѝсти*. Како

према речи корист постоји реч кѡрисност („Od XVIII vijeka“ Rj. V, 332) тако и поред речи хасна постоји реч хасност („vidi 1. hasna“ Rj. III, 580).

70. *тезоро* („Kći ti tezoro ni ja nijesmo nijedno uzeli... M. Držić... Koje tezoro? Rj. III, 395) = тал. *tesoro* + *благо*, према којој је речи добила средњи род.

71. *хора* („vidi horo. – XVI i XVII vijeka... Gdi su tanci, gdi su chore“? Rj. III, 651) = *хоро* (коло *χορός*) + *игра* („chorea, saltatio... Biti meju igrami i tanci“ Rj. III, 775).

72. *бријашкиња*, бријач, бријача, бријачица, бријаћа (vidi britkinja, чему је бри промијенјено на брија да би било више налик бријати, испореди бријачкинја, само у pjesmama“, Rj. I, 647) = *бришкѡиња* + *бријашѡи*, *бријача* („бријаћа бритва, од XVIII vijeka... Britva бријаћа“, Rj. I, 646), *бријачица* („бријаћа бритва, бријаћа“, ibid.) *бријач* („2. бријаћа бритва... од XVII vijeka“, ibid.), *бријаћа* („бријаћа... од прошлога vijeka“, ibid.). Хтело се казати: која брије, или сабља оштра као бријаћа бритва.

бришкѡиња сабља. Од adj. britka (vidi bridak), које њим се назива женско чѡљjade или друго што женскога рода по мјесту одакле је, па је од toga даље наѡинјена ријеч као што би и била по мјесту за чѡљjade или што друго женскога рода, само у pjesmama... Као што се налази бријетка ѡмјесто britka (vidi код bridak), тако се и у овој ријечи налази и *ије* мјесто *и*... Па потеже сабљу бријеткинју“, Rj. I, 655] = *бришкѡа* (бријетка) + *дѡмешкиња*, *димшкѡиња* „ѡorda каква се кује у Damasku“, Iv. Br. I, 203 *маѡаркиња* (сабља „каква је у Madžara. – Од XVIII vijeka“, Rj. VI, 370), *кѡланкиња* („ѡorda која је на колану конјском“, Iv. Br. I, 549.).

бриѡкиња („vidi bricka, од чега је и наѡинјено као britkinja од britka. у pjesmi у наше вријеме“. Rj. I, 640) = *бришкѡиња* + *бѡиѡка* („и у pjesmama мјесто britka“ ibid.), *бриѡа* (бритва).

бријаѡкиња (vidi brickinja, чему је бри промијенјено на брија да би више било налик на бријати, испореди бријаткинја, само у pjesmi. Он измакну бријачкинју ѡordu“, Rj. I, 646) = *бријашкиња* (= бриткѡиња) + *бриѡкиња* („vidi bricka, од чега је наѡинјено као britkinja од britka, у pjesmi у наше вријеме“, Rj. I, 640), *бриѡа* („hup: бритва“, ibid.), *бриѡка* („у pjesmama мјесто britka“, ibid.).

73. *брљог* („vidi brlog од прошлог vijeka... Kod nje bludnos izvaljena лежи gnusnom у brljogu“, Rj. I, 663) = *брлог* (испореди brljog. Од XVI vijeka... мјесто гди стоје прасци... На ѡе га годѡ волја pride, како и прase у brlog ide. M. Marulić“ Rj. I, 661) + *брљашѡи*, прљати, мрљати, мељати, каљати.

74. *брука* („ludibrium, sramota која је за podsmijeh, за коју се коме други rugaju, rug у наше вријеме... Од коријена од koga је брујати... Takve бруке takvijeh ѡrdila ниѡе нико

jošt vidio nije... bruka puca, kao glasi se, raznosi se. Puknuće ti bruka po svijetu... bruka se bije, ili se s kim bije ili nabija“, Rj. I, 684) = бѷка („strepitus, od XVI vijeka... Da je vino, veća bi od pjesnivaca buka bila u mjestu neg od letuštijeh ptica u zelenoj gori. M. Držić... Za koje može biti koja zla rič ali buka... Cineći na te buku... Smih i buka mlađani junaka“, Rj. I, 721) + *pyra*, *pyr* („ludibrium... Ruga sjedi u kraj puta, te se ruga svakome... Stari rug nova sramota... Ti znaš pod kakvim sam rugom, stidom i sramotom“, Rj. II, 358); то је бучно изругивање с неким; изругивање с буком, с грохотом, с бучним смехом.

75. *гавран* („vidi gavran“ Rj. III, 100) = *гавран* (ст. сл. *gavranъ*) + *гарав* („čadave boje, gnusan, crn... Od XVIII vijeka“ Rj. III, 705). Да су ове речи долазиле заједно види се и из примера у Rj.: Као *garavi gavrani*, *ibid.* Овај се придев дава и црној крави („*garava*, f. име црној крави“ Rj. III, 105); и реч *гарбун* (у Боки Кот.; тал. *carbone*) биће добила на почетку и место *к* (у Дубр. *карбун*) мешањем нар. етимологијом с речју *гар* („*gâr*, f. pepeo i drugo što ostane, кад што изгори, Rj. III, 104), јер се *гар* састоји из угљена. Иначе *к* на почетку остаје непромењен: *каршун*, *каншун* и т. д.

76. *гравран* [„vidi gavran. – Od XVI vijeka (najviše kod čakavaca), na grafrana skoči gavran ter lepeće, dal' gravranu oči gravran zbsti neće. Đ. Baraković“, Rj. III, 391] = *гавран* + *гракати* [„puštati iz sebe glas (gra) kao gavran. – isporodi grakati i 1. grajati... Postaje od onomatopeje *gra* nastavkom *k*... Od XV vijeka“, Rj. III, 382], *грајати* („о гавранима... Граје врѣне, вије мрки вуће“, Rj. III, 382), *гракати* („Od XVII vijeka“ Rj. III, 382). Да су ове речи у говору често долазиле заједно види се и по примерима: „I gavrani gračić u zlokobni graci... Gdje gavrani gladni gračić“ и т. д. (*ibid.*).

Горе наведени облик *гравран* могао је постати од *гравф* [„m. pokat, pandža, tal. graffio, kvaka, kuka. – Na jednom mjestu XVIII vijeka. (Vrag) s grafi od orla...“ Rj. III, 378] + *гавран*, *гавран*.

77. *кљука* („као клупко, smotak od zamršenijeh niti ili dlaka. – U jednoga pisca našega vremena. Da ja sam razmršim ovu zapletenu гљуку. S. Ljubiša“, Rj. III, 213) = *кљука* + *кљујко* („vidi klupko. – У рукопису XVI или XVII vijeka“, Rj. V, 103; у Леп. Б. Кот. *кљуко*).

78. *издѣлѣн*, *издѣлѣна* („vidi kicoš... Postaje od gizda nastavkom *el-in*, koji može biti da je talijanski deminutivni nastavak *ell-ino*... u naše vrijeme u Dubrovniku... I kao prezime, XVII vijeka isporodi Gizdelinović“, Rj. III, 139) = *изздавац*, *издаваца* („vidi i gizdalac. – Od XVII vijeka“, Rj. II, 139), *издалац* + *власѣлѣн*.

79. *дѣбло* („n. truncus, stipes arboris, panj, krek, stablo, stabar... Jamačno postaje od osnove adj. debeo. – Dolazi i u staroslovenskom; ali u našem jeziku potvrđeno je istom XVIII vijeka Rj. II, 328) = *сѣдбло* („der Stängel, caulis vidi stabar, deblo, hrek... Rasla jabuka Ranku pred dvorom i srebrno stablo, zlačene granč“, Iv, Br. II, 463; ст. сл. стѣбло, чеш. stblo, steblo, и т. д.) + *дебело*, тј. оно што је у дрвета дебело.

80. *Дерава* („Drava rijeka, na jednom mjestu XVI vijeka“ Rj. II, 341) = *Драва* [„f. Draus, Dravus Rj. II, 761] + *дераши*. [Voda dere brigove... Voda leti, brega dere. Rj. II, 341].

81. *ја̀пага* (u šumi jama među škripima... Japage, selo u Bosni“, Rj. IV, 462) = *јама* + *ру̀пчага* (U Majanci nema šume, nego je kamenje i rupčage“, Iv. Br. II, 362).

82. *ја̀пад* [(„f. mjesto gdje sunce ne grije, osoje. – Акс. se mijenja u loc. japadi. – Nepoznata postanja (Miklošić, türk. elem. nachtr. 2, 133, ispoređuje s tur. japmak, pokriti). U Vukovu rječniku: mjesto gdje sunce ne dopire... f. запад, osoje“, Rj. IV, 461] = *зѣпад* [(„zàpad) f. ein schattiger Ort, locus opacus: ovaj vinograd leži u zapadi, f. japad, Rj. mjesto gdje sunce ne dopire, vidi osoje, taložina, suprotno prisoje“. Rj. Br. Iv. II, 800] + *јама*, јер у јаму сунце не допире; реч јама употребљава се метафорички за ознаку места која су у котлинама или опкољена брдима, па се употребљава и „као име мјестима... Војводина – јама, selo u Crnoj Gori“. (Rj. IV, 445,6). Реч запад запади могла је добити женски род и ући у и – деклинацију мешањем с рјечју сјен (ст. сл. сѣнь; „i sad je jošte ženskoga roda u gdjekojim krajevima“, Iv. Br. II, 407), с којом је сродна по значењу, јер означаје сеновито место.

83. *овнилина* [(„isto što ovinovina pod a; samo u Stulićevu rječniku (caro vervecina). Nepouzđano“ Rj. IX, 494] = *овновина* + *прѐшилина* („bolja od pretiline ovnujske“, Rj. IX, 495).

84. *ћуршија* („m. vidi ćurčija“ Rj. II, 156) = *ћурчија* („ko žuhar, krznar, pellio. tur. kürkçi. XVIII vijeka“. Rj. II, 155) + *ша̀вац* [(„u Dubr.)... krojač... Ubogu šavcu i igla se krivi. D. Posl.“ Iv. Br. II, 522], *шиши*.

85. *гра̀бац*, *гра̀ица* („vidi vgrabac“, Rj. III, 351) = *вграбац* + *грабиши*, грабљивац; с овом речју доведена је реч врабац у везу из истог разлога због којег је доведена у везу с вребати и тако добила облик вребац [(„Год. Зб.“ I, 87; истина реч вребац могла је постати и мешањем оребац, оrepца („vgrabac, vgrabac, grabac“ Rj. IX, 162) а и фонетским путем као *рести* < *расиши*, али је очевидно да је реч врабац грабац постала у вези с *грабиши*, па се може претпоставити и да се доводила у сличну везу с *вребаши*, што не значи да на стварање ове веријанте нису утицали и други фактори]; грабљивост је врап-

чева толико привлачила пажњу да постоји и народна песма о његовој грабљивости.

80. *ђакаш* („м. нејасна riječ u narodnoj pripovijeci, može biti da je samo za tu pripovijetku i načinjena, da bi se ujedno kod nje pomislilo na đaka i na đavola... Anatemate đavola i njegova brata đakata!“ Rj. II, 956) = *ђа(во) + ђаk + (бр)аш*; као што је направљена reč *мошквас* од *мошкика + шкква + квас* („мешање речи“ J. Фил. XVII, 214)

87. *ђакела* („f. augm. đak“, Rj. II, 957) = *ђак + укела* [(„пo-грдна riječ za psa... (pa i za čoveka), Rj. III, 540].

88. *кошарѐса* („види u Vukovu rječniku: u pripovijeci: „Sedi, bako, u kotaresa, da te vučem na nebesa“. Načinjeno za šalu od kotarica prema nebesa“, Rj. V, 396) = *кдшарица* („ispred koš, košic, košara... grozdiје nose u kotarica na magarci mnogo... Nosi na trg kotaricu s ribama“, Rj. V, 396) + *колѐса, колѐса*. („п. pl. kola, види i kolo... s ovijem značenjem od XVI vijeka, a u naše vrijeme samo kod pisaca... Kim ne bi Apolo sraman: na nebesi kad svojih kolesi uz nebo potoči. Đ. Baraković... Odprati me u sestre svoje kolesi. D. Obradović“, Rj. V, 188). Често речи добивају различите завршетке да се сложе с другом речи, али се овде види по смислу да се ишло за тим да се котара у коју треба да седне баба замисли као нека кола која ће неко вући на небо; такав смисао се и добива помоћу овакве речи.

89. *насрадишѐљ* („м. otac Nasradinov. Za šalu načinjena riječ, samo u primjeru: Ja Nasradin, sin pokojnoga Nasraditelja“ Rj. VII, 641.) = *Насрадин + родишѐљ*.

90. *џрђела* („isto što prda pod b i pod c; samo u poslovice sjetila se prđela kuđelje uoči svete neđelje“ Rj. XI, 432) = *џрда* („b. prda, t. j. poprdljivo žensko: sjetila se prda kuđelje uoči svete neđelje. narodna poslovice u Lici“, Rj. XI, -30) + *куђѐља, неђѐља*, али овде се мислило и на реч прѐља („ženska koja-prede“ Rj. XI, 585).

91. *чаврака* („govori se vrani i kao ukor ženskome čelja detu u Ваčkoј. Ti, čavрако!... značenjem će biti što i gakuša i blebetuša, a postanja kojega je čavrljati. isporеди чаврilo“, Rj. I, 918) = *чавка* (Od XVI vijeka... Kor. ka, vikati, pjevati... Čavka i zla žena što se veće pere, to je crnija... što mnogo граче, zato se каже i brbljavu čeljadetu: Ako vam vaše službenice opovidaју što su u svomu zboru od čavaka čule... tako i čeljade koje govori što drugomu nije milo“, Rj. I, 917) + *врана + сврака* („u taj se mah od one đavolje pljuvačke stvori svрака, која роčne jako da крећи“, M. Hirtz, Rj. n. z. n. II, 3, 470). Чаврака се добива из самих речи чавка, сврака, али средњи слог - *вра*-претставља почетни слог речи *врана* (реч је направљена као *мотиквас*). Чавка и *врана* често су долазиле заједно у говору

јер су сличне и заједно иду, као што се види и из примера у Rj: „oblak crni od čavaka i vrana... Iskljuv'o је чавке и врәне“, Rj. I, 917. Чаврака према Rj. означаје врану, а не чавку или свраку. У Rj. има за значење жена један, наведени, пример, а за значење врана нема ниједан. Можда је чаврака прво имала пренесено значење: жена која по неким особинама сличи на чавку, врану и свраку, а онда се, пошто је у речи добиленој мешањем потамнело значење њених саставних делова, поред метафоричког жена задржало само значење врана. Да је и врана имала слично пренесено значење које и чавка и сврака (с обзиром на њихове заједничке особине: неуглађен, крештав глас и црну боју) види се и из примера: „Miloš Obrenović, na kojega је onda ondje vikala i ala i vrana“. Iv. Br. II, 742.

92. *четвртин* (m. u pripovijeci mesto četvrtak. „Prela baba poču u oči četvrtka pa izišla na polje i u mraku nagazila i uzjahala na june; kad june skoči i ponese babu na sebi, onda ona stane govoriti: gospodine četvrtine! pusti mene, tebe će baka svetiti (ona је mislila da је nosi četvrtak: što prede u oči njega“ Rj. II, 17) = *четвртак* + *господин*. Овде се алудира и на четири ноге „господина четвртина“.

93*. *грумен, грумена* („m. gleba, види 1. gruda, od čega се разликује тјјем, што се grumen češće каже о чему tvrdome (n. pr. grumen soli, šećera. i. t. d. a i zemlje). – испореди grum, grun... Nejasna postanja: Miklošić misli da postaje od gruda; Matzenauer da је došlo od srlat. gruminus, grumus; ovo се i тјјем potvrđuje што се показује u више облика: grumen, grum, grun. Za множину употребљава се често coll. grumenje које види. – Od XVI vijeka ... grumen zemlje... grumen soli „grumus“... grumen tamnjana ... grumen kala... grumen ognja... grumen crvi... grumen sira“, Rj. III, 481) = *груда* („f. gleba, vrpica, komad... stsl. gruda... gruda, grumen zemlje... gruda soli... gruda sira... gruda snijega... grude voska... Dvjesto gruda suhих smokava“, Rj. III, 481) + *камен, камена*. Ове речи су сличне по значењу, јер напр. gruda земље сличи камену, особито, ако је јако збијена и осушена; тако исто gruda соли и т. д., а и снег, који је постао од воде и који се у њу лако претвара, кад се збије у груду постаје чврст; за grumen тамјана или соли или шећера, онај који не би знао да се лако топи могао би мислити да је то камен. Да је реч grumen постала мешањем с речју камен показује и то што има исте многобројне деминутивне наставке као реч камен: *камечак* – *грумечак*, *каменца* – *груменаца*, *каменац* – *груменац*, *камѣнчац* – *груменчац*, *каменчик* – *груменчик*, *камичак* – *грумичак*; даље придеви са наставком: *каменић*, *груменић* и т. д. Тако и према облику *кѣм* стоји облик *грун*; поред облика *ками* („види 1. камен“, Rj. IV, 804) не постоји облик *грум*-и као што не постоји ни

* Реч под овим бројем требало је да дође иза бр. 2.

облик грум-ик према ка̀мик; из тога се може закључивати да је реч грумен постала када реч ками, камик није више постојала у тим крајевима [ками се данас употребљава као архаизам у посебном значењу; „kamik... U naše se vrijeme nahodi samo kod nekijeh čakavaca. – Između rječnika u Vrančićevu (lapis) u Stulićevu (uz kamičak) s dodatkom, da je riječ ruska, u Daničićevu (камукъ „lapis; gemma“) Rj. IV, 805], а то се види и из података који се налазе у Rj. где стоји да се реч грумен налази забележена у књижевним споменицима „Od XVI vijeka“ (Rj. III, 481), а реч камик забележена је најдоцније (осим чакавског) код Бараковића и П. Лектаровића, дакле у XVI веку; значи реч грумен се учвршћавала у говору у време када је реч ками, камик изумирала, а када се употребљавала реч камен, па се с том новијом речи и помешала. Реч *груми́чак* [„dem. grumen (uprav dem. grumik, ali za ovaj oblik nema potvrde). Postaje od grumen kao kamičak od kamen. – U naše vrijeme,“ Rj. III, 481] постала је мешањем од *грум*, *грумен* + *камичак*, која се реч и данас употребљава; таквим истим мешањем постала је и реч *груме́чак* („dem. grumen. – U naše vrijeme u Lici“, Rj. III, 481) од *грумен* + *камечак* („dem. kamen. – Od XVII vijeka“, Rj. IV, 787), тако и *груменчак*, *груменчка* [„dem. grumenak. – U jednoga pisca XVIII vijeka,“ Rj. III, 481] = *грумен* + *камичак*.

камечак, *камечка* = *камен* + *камичак*, (Rj. III, 481). У Rj. IV, 807 налазе се и речи каминак и каминчак, али обадве речи означене су као несигурне; ако су постојале, могле су постати: прва од ками+каменак, а друга од ками+каменчак.

камин („m. vidi 1 kamen. – U starom rukopisu (o mjesnom imenu). Uz brdo Stojni Kamin. Stat. polj.“ Rj. IV, 807) = *ками* + *камен*.

94. *јајерова* („jajerov, adj. koji pripada jaju (!). – samo u Istri u brojenici kod djetinjske igre. Pen, pen, penica, jajerova karica...“ Rj. IV, 421) = *јајешова* + *корица*. Глас *ш* у првој речи замењен је гласом *р* из следеће речи.

95. *једенак*, *једенка* [нејасна ријеч (по свој прилици турска) и народној пјесми XVIII vijeka. – може бити да је писарска погрешка. Dok mi je zdrava kuća Biograda, oko njega šanci i jedenci Nar. pjes.“ Rj. IV, 525] = *шанци* + *јендеци* [„jendek, m. vidi hendek... Sad će graditi jendek oko grada. Pjev. crn.“ Rj. IV, 588; „hendek, m. jaraq, jaruga, arap. tur. chandaq. – Od XVII vijeka... fossa“, Rj. III, 590].

96. *лена* („plena, f. riječ tamna značenja i postanja; samo u nekakoј molitvi, koja se govori u Grblju, kad koga davi mora: – Jaoh joj dala Lena, plena i Marija Magdalena. Vuk. rječn. s. v. mora“, Rj. X, 51) = лат. *луна* (месец) + *алена* (лат. plena = пуна), т. ј. пуни месец. Да је реч лена постала од luna види

се по томе што у овој молитви појам месец потпуно одговара смислу реченице у којој се налази: по народном веровању растење и опадање месеца утиче на развој биља („živi plodovi i druga drveta, kada misec raste, kaštre se... što više sebe plodi, punog miseca sije se“, Rj. VI, 796), на развој детета [„mater koja što zna, ne će u novom mjesecu (mladijaku) nikad svoga djeteta odbiti od sise, nego u starom mjesecu; jer u novom odbijena djeca zlo i sporo rastu, da ji zovu mjesečarima. U Bukovici (u Dalm.)“, Rj. VI, 797]; овде се мори каже да јој буде јаох када буде пуни месец, дакле када би требало да она буде у најповољнијем стању, кад буде највише развијена.

Могло би бити да је ова реч гласила *riena*, а *l* да се добило мешањем с *luna* у претходној речи и са *Магдалена* у једној од следећих, али ова реч је могла гласити и *plena* с обзиром на то да је ова молитва стара (*luna plena* представља народно веровање романског становништва, иначе се не би употребила страна ронанска реч него домаћа), а старо се *l* чува у Боки Которској у речи *planda* [„struk karanfila; govori se u Prčanju. Rešetar, štok. dial. 268 (drži da je od lat. planta. t. j. biljka u suženom značenju)“, Rj. X, 1]; у Дубровнику у М. Држића плакијер, плакир („Iz lat. placere preko negdašnjega romanskodalmatinskog narječja, što dokazuje – k – prema lat. – c –“ Rj. IX, 951)

97. *џркља* [„u zagoneci: Čupra sjedi na trklju, te sve nešto čeprlji, teško tome do smrti ko se s njom uprti (odgonetljaj: zmija). u Vukovu riječniku 830b. Čupra sjedi na prklju, te sve nešto čeprija, teško tome do smrti, ko se s babom uprti. (odgonetljaj: gvožđa). Nar. zag. nov. 29.“ Rj. II, 102] = *џркља* + *џеџрља*, чупра, јер се реч тркља налази између речи чепрља и чупра у којима се налази *џ* испред *p* (одвојена је од њих само са по две – три кратке речи); може бити да је писар или штампар направио погрешку, па место *џ* ставио *џ*, али и у том случају оваква је форма речи добивена оваквим мешањем.

Ова реч може се протумачити и на други начин, као *џркља* + *џриџка*; у Rj. XII, 231 налази се име Пркље („mjestance u Dalmaciji u kotaru benkovačkom... Ne razbira se, je li nom. sing. n. ili je nom. pl. f. Postanje neznano“), које би могло представљати исту реч.

98. *шела* („u primjeru: Davat šela za pelo. Poslov. danič. Rj. IX, 768; u primjeru: Dava mi šele za pele. Poslov. danič. U predgovoru XV piše Daničić, da ta poslovice znači: davati rog za svijeću“ Rj. IX, 763) = *шила* (акуз. мн. од *шило*) + *џело* („n. riječ tamna postanja i značenja; samo u primjeru: Davat šela za pelo. Poslov. danič. Vidi pele“, Rj. IX, 768; „pele, riječ tamna postanja i značenja, samo u primjeru: Dava mi šele za pele...“ Rj. IX, 763).

пело и *пеле* су речи романског порекла, лат. *pellis*, тал. *pelle*, са значењем *кожа*; *кожа* се пробија и прошива шилом, па су зато ове две речи у вези; реч *пело* и данас постоји у Дубровнику, али са значењем *ситна длака*; по овом значењу изгледа да је то талијанска реч *peło* (длака), тим више што у Дубровнику постоји и придев *пелѓз* (тал. *peloso*) са истим значењем као и у талијанском, али по краткој вакалу *e* (*пело*) она је ближа речима *pellis*, *pelle*; уосталом речи *кожа* и *длака* су у уској вези, јер по *кожи* расте *длака*, па у латинском *pellis* значи: *кожа с длаком или с вуном, крзно*; у Дубровнику је могло доћи до мешања речи која је означавала *кожу, крзно, са речу која означава длаку*. У Rj. се налази и реч *пелица* („*korica od knjige. Postanje tamno... Naučio je van pelica. Poslov. danič. Knjige zlatnijem pelicam sve obstrte*“, Rj. IX, 765). Ова реч је истог порекла којег и реч *пело*, са значењем *кожа*, јер су *корице од књига* биле од *коже*; ако је ова реч имала акценат *пѓлица*, онда би се могло мислити да одговара талијанској речи *pelliscia*, која означаје *крзно*, (а употребљава се у Дубровнику у истом значењу: *пѓлица*), али вероватније да је ова реч имала акценат *пѓлица* и да је постала мешањем од *пело + корица* („*korice knjig... Dvi knjige svilenih korica*“, Rj. V, 326). У Дубровнику се и данас каже *пѓиљш* књигу са нешто помереним значењем: *глагол не значи обложити књигу кожом, него корице књиге обложити папиром*. Према Rj. изгледа као да се ова реч више не употребљава, а за значење се каже: „*obložiti jedan metal drugim. Od po-peliti; prostome glagolu nema potvrde, a i tamna je postajanja. Između riječnika samo u Stuličevu (tegere, obtegere, obducere s primjerom iz neke dubrovačke knjige: pjenez mjedeni zlatnijem listkom zdvora pokriven i popeljen) i u Sulekovu zn. naz. (plattiren...) i samo u primjeru:... drago kamenje kojijem su miri popeljeni... Kalić prop.*“ (Rj. X, 786; и овај други пример је из Дубровника: *Kalić: Tri besjede... Ragusa 1784*). Значења која се овде налазе развила су се из значења *обложити кожом* (*кожом су се облагале и друге ствари, а не само књиге*): прво се мислило на *облагање кожом*, а после и на *облагање другим материјама*, јер оно што се облагало кожом облагало се и другим чим, као што се види и из наведених примера где се говори о књигама „*svilenih korica*“, а и саме књиге са *кожним корицама* облагале су се *металима*, што се види и из примера: *Ima veliki zakonik u koricama kožiema, a srebrnijema okrajcima*“ (Rj. V, 326).

У изразу: „*дава ми шеле за пеле*“ налази се траг из времена када је у дубровачкој републици била развијена индустрија *коже*. Из овог је времена и назив *Пѓлине* [„*istočni dio grada Dubrovnika... gdje su se strojile kože. Jiriček... kaže da se u dubrovačkim lat. ispravama XV vijeka nalazi riječ pelilia,*

t.j. radionice, u kojima se stroje kože; isp. lat. pellis (koža), pellio (kožar). Vidi Pelili, Pelinice“ Rj. IX, 766].

99. *днѣар* [„dntār, ontára, m. isto što i oltar, samo u primjeru: gde je ona sveta glava pala, ondí se je ontar zatvorio (iz narodne pjesme slavonske“ Rj. IX, 9]=*длтѣр*, олгáра (iz lat. altare, ali valjada preko njem. jezika“ Rj. VIII, 897)+онди.

100. *бућур* („samo u zagoneci o kukuruzu: šučur bućur u devet kožuha... biće načinjeno od buć, kao napeto što“ Rj. I, 707) = *бућ* („tal. boccia, lopta“ Rj. I, 706), *бућа* („lopta, zrno... tal. boccia ibid.)+*шүћур* [„nekakva tikva (može biti tutlić“ Iv. Br. II, 544; tutlić... „tikva nekakva nalik na jaje“ Iv. Br. II, 607]; *бућур* je у овој загонеци зрно кукуруза у клипу обвијено листовима (комүшина).

101. *водену* („Ti udari junak od Istoka, od Istoka sa svojega senta, uza Štiru, uz vodenu studenu“, Iv. Br. II, 393) = *воду* + *студену*. Ова штампарска погрешка није означена међу Поправцима у Iv. Br., али се види да је погрешка по томе што су ово три стиха десетерца, а у трећем се добива једна стопа више због уметнут *ен* у реч воду. Ова се погрешка овде доноси да се види како се при писању или штампању праве иста оваква мешања из истих разлога.

102. *зѡвүши* („zdvuti bati, u zagoneci: zovuti bati; sašigli migli zaremeli peteli, za svemu selu pergatorija. Rj. odgonetljaj: Kada zvono zvoni i svemu svijetu oglašuje“, Iv. Br. II, 852) = *зовү ше* + *бати*; *зѡвүши бати* значи: зѡвү те звона, заправо ударци клатна, звечка; *бати* је ном. пл. од бѡт бѡта („Da im da bata... štarikom od zlata“ Rj. I, 205). Речи *сашигли мигли* истог су порекла којег и *шиго* – *миго* „u prijevui: a ti ratko šigo – migo“ (Iv. Br. II, 527), што значи: која се шикаш (шиго) и мичеш (миго; звона се шикају и мичу кад звоне). У овој пословици направљене су у Iv. Br. II, 852 две штампарске или писарске погрешке: наместо *зашигли* стоји *сашигли*, наместо *пешели* стоји петли; прва је погрешка направљена асимилацијом гласа *з* према *š* у следећем слогу, и то не само по звуку него и по облику слова, (*s*, *š*); друга је направљена под утицајем претходних речи: *зашигли мигли*, *заремешли* у којима се налази *e* између крајњег *ли* и претходног консонанта (а можда је штампар знао ову пословицу на овај начин, па није опазио разлику. У С. Рј. се налази знак елизије у речи *заремешли*, у Вуковим Срп. нар. ирп. и заг. нема га. Вук ће бити чуо да се тај вокал понекад изговори, кад је ставио знак елизије; према петели у идућој речи елизирани вокал би могао бити *e* (као што се слажу и претходне речи *за шигли мигли*), а ова реч би могла значити ремете („eremita ἐρημίτης... Blizu

Zagreba ima selo Remete i u njemu manastir, gdje su nekad živjeli remete pavlini“; iv. Br. II, 341); *за реметели петели* могло је постати мешањем речи од *за ремете+петли* (метафорички звона); у загонци то је мешање могло бити и хотимично; даље *за свему селу пергаџорија* = *за све село пергаџорија+свему селу пергаџорији* (пургаторији); говорило се на један и на други начин, па су се та два начина помешала.

103. *луџинан* [„adj. (uz dan) Lučin. — Ako su ostali pa-deži Lučina, Lučinu itd. kao kod Lučin, onda se shvatilo da - a - stoji mј. njegovdanjeg њ... Na samani Lučinan dan. V. Vrčević,“ Rj. VI, 189] = *Лучин+дан*.

104. *магаран*, *магарана* („у pjesmi мјесто магарац: А у боју цара Татарана погубише као магарана“ С. Рј. 352) = *шаџаран*, *шаџарана* (Tataranum rex... tatar-(h)an. Tatarski han, Tatarski vladalac, iv. Br. II, 558) + *магарац*.

105. *магарече* [„n. reč iz šale načinjena od magare... A. Dobar večer. B. uzjao na magareče (kad kogod rekne „dobar večer“ u nevrijeme, samo šale radi“) Rj. VI, 362] = *магаре+дobar вече*. Стварању овакве речи биће допринела и реч говече.

106. *педесција* („samo u ovoj posloviци: veresija pedev-sija“, Rj. IX, 156) = *педесва+вересција*.

107. *Петла* [„f. isto što 2 peta; samo u primjeru: Idu pet braće petliča, a za njima sestra petla (štamр. pētla): „čekaјte, pet braće petliča!“ Ni ona stiže, ni oni mogoše iščekati (odgonetaј: peta i prsti na nozi). Novaković nar. zag.“ Rj. IX, 816] = *петша+петлић*. У овој загонци прсти су успоређени с малим петлима зато што њих има пет, а реч петлић почиње истим гласовима којима и реч пет (а и реч прстић сличи по гласовима речи петлић); према петлић направљена је од пета реч петла (уметањем гласа л), па је тако и реч пета добила исту основу какву има реч петлић означајући женски спол (пилицу) према мушким (петлићима).

108. *алајли барјак* („vidi alali, čemu je umetnuto j. Samo u naše vrijeme. Alajli ga barјak poklopio... Krstaš barјak prohodaše proz najčešće alajli - barјake“ Rj. I, 61) = *алали* („adj. turski ružičast, isporedi al, alajli. Pred riječima kojima se pridjeva stoji bez promjene... Još na Alki alali pašmage“ Rj. I, 62) + *алај-барјак* („barјak jednoga alaja, dolazi od XVIII vijeka“ Rj. I, 61). У Rj. за алајли има два примера, који су горе наведени; у обава случаја односи се само на барјак.

109. *бјеличаст* („i bjeličast, adj. albidus... U naše vrijeme“ Rj. I, 381; *бјелкаст* („vidi bjeličast od prošloga vijeka“, Rj. I, 382) = *бјелкаст+ружичаст* (од ружица), *љубичаст* (љу-

бица), *нaрaнчaсѣ* (нaрaнчa); мeшaњeм с oвим пpидeвимa кoји oзнaчyјy бoјe пoстao јe и глaгoл *плaвичaсѣ* („isto što plavetnikast... bläulich Rj. X, 28); пpидeв *гaличaсѣ* [сrн (o дoмaћoј живoтинји), – види 1 гao“ Rj. III, 94] нијe пoстao нa oвaј нaчин нeпoсpeднo oд гao, јeр нeмa yмaњeнo знaчeњe; oн јe пoстao oд *гaлицa* (имe нјeкoјeм сrнијeм тисaмa“ *ibid.*) или oд *гaлицa* (имe сrнијeм дoмaћим живoтинјaмa“ *ibid.*); пo aкцeнту изглeдa дa јe пoстao oд пpвe.

110. *двo-двѣo*, *двo-двѣo* („adj. види дупao. – Od XVI вијeкa“, Rj. II, 926) = *двoсѣрук* (Od XVII вијeкa“, Rj. II, 951) + *двѣo*, *двѣo* [„lat. duplus... Od XIII (?) вијeкa“, Rj. II, 890]. Taкo и *двoјeдyпao* („Samo adv. dvojeduplo“, Rj. II, 931) = *двoјeсѣрук* („Od XVII вијeкa“ Rj. II, 932) + *двѣo*. Taкo пoстoји и *шpoдyѣo* (y Лeп. Б. Кoт. кao двoдyплo, чeтвeрoдyплo). Дaљe: *чeтвeрoдвѣo* („samo u Belinu гјeчникy“, Rj. II, 11; гoвopи сe y Дyбp. и y Лeп.) + *двѣo*. Пpeмa Rj. y књиж. спoмeницимa сe нaлaзи двoсѣрук oд XVII в., aли сe чeтвeрoсѣрук нaлaзи oд XVI, пa сe из тoгa види дa јe и рeч двoсѣрук y тoм вeкy пoстoјaлa.

111. *дѣбoк* („види dubok. – Dolazi u нашe вpијeмe кoд yгaрскијeх чaкaвaсa... Кoпajтe мнe јaмy дѣбoкy нa pyшкy, ширoкy нa сaблјy“, Rj. II, 370) = *дyбoк* + *глѣбoк* [„види dubok (i radi postanja; испoрeди рус. глѣбoкѣй, малорус. глѣбoкyј). – U yгaрскијeх Hрвaтa (aли види и Gliboki Brod, Glibodo). Кoпaj јaмy глѣбoкy дo рaмeн“, Rj. III, 196]. Oвaкaв пoстaнaк oвe рeчи јe oчeвидaн, јeр сe кoд „yгaрскијeх Hрвaтa“ нaлaзи и дѣбoк и глѣбoк и тo y стихy скoрo истoг знaчeњa a *д* y рeчи дѣбoк yкaзyјe нa мeшaњe с рeчјy истoг знaчeњa дyбoк, кoјa сe нaлaзи y чaкaвским гoвopимa (кao штo сe нaлaзи и нa читaвoм пoдpyчјy јyжнoслoвeнских јeзикa, oсим слoвeнaчкoг; y српскoхрвaтскoм зaбeлeжeнa y књиж. спoм. oд XIV вeкa). Дoбивaњy oвe рeчи мoглo јe дoпpинeти и мeшaњe дyбoк + висoк (J. Ф. XVII, 207). Pаспpстpaњeнoст oбликa дѣбoк пoкaзyјy рeчи: „дѣбинa. види dubina. – U нашe вpијeмe кoд yгaрскијeх чaкaвaсa. Iz дѣбинe срca. Rj. II, 370, *дѣбoчѣцa* f. нјeгдaшњe имe нјeкoјe рaвницe и Србији y oкpyгy нишкoм... збoг мнoгих бaрa плитких и „дѣбoких“, Rj. II, 370, „Дѣбoчaнски пoтoк, м. имe вoди y Србији, y oкpyгy биoгpaдскoм.“

112. *дoбpo мѣрaн*, *дoбpo мѣрнa* [„miran (dobro miran ili dobar i miran?). – Dolazi u jednoga pisca XVII вијeкa“, Rj. II, 528] = *дoбpo жyдaн*, *дoбpo жyднa* („Dolazi od XVI вијeкa“, Rj. II, 521) + *мѣрaн*.

113. *зaшyбaсѣ* [„za – tubast (биће oд oснoвe кoјa јe пpoстa и тyп, пa јe пpомијeњeнo *p* нa *b*). Oсн. 217. штo јe кao зaтyплјeнo a нијe зaoштpeнo. исп. зaрубaст. сyпpoтнo зaoштрлјaт“, Iv. Br. II, 822] = *зaшyѣљeн*, + *зaрубaсѣ* [„za – rubast (дpyгoј пoли oсн. и руб. кao зaрублјeн, плoсaн, плoснaт. сyпpoтнo зaoштрлјaт, шилјaст. исп. зaтyбaст“. Iv. Br II, 810].

114. *заошљасѣ* („*vidi* zaoštrljast, i syn. kod šiljast“). Iv. Br. II, 798) = *заошѣрен*, *зашиљен* + *ошиљасѣ*, *шиљасѣ*.

115. *заошѣрљашѣ* („*vidi* oštrljat i syn. kod šiljast. suprotno zarubast, zatubast“, Iz. Br. II, 799) = *заошѣрен* + *ошѣрљашѣ*.

116. *исѣраведан*, *исѣраведна* („*ispravan*, *pravedan*. — Na jednom mestu XVII vijeka Rj. III, 950) = *исѣраван*, *исѣравна* [*rectus*, *ispravljen*, *prav* (najčešće u prenesenom, duševnom smislu). — Od XVI vijeka, Rj. III, 949] + *ѣраведан*.

117. *лѣшѣтар*, *лѣшѣтра* („*brz*. — Od tal. *lesto*. — U naše vrijeme u Istri, Rj. VI, 16) = tal. *lesto* + *хѣштар*, *хѣштра*.

118. *лѣласѣ* [(„*adj.* kao ljubičast. — Od njem. *lila* (po imenu cvijeta). — U naše vrijeme. Boju „*violet*“ zovu *prigašena* boja, drugdje „*lilasta*“. I. Kršujavi Rj. VI, 91] = франц., нем. *lila* (у Б. Кот. *лѣла*, напр. „*једна блуза лѣла*“ = *једна љубичаста блуза*) + *љубѣчасѣ*.

119. *мањехнију* [„*adj. dem.* od komp. *manji*... Samo u dva primjera XVIII vijeka (u drugome bez *h*)“, Rj. VI, 449] = *мањи* + *малехнију* (комп. од „*mālehan*, *mālehna*, *adj.* *vidi* *ma-jahan* i *malen*. — Od XVII vijeka“ Rj. VI, 413).

120. *мѣлайахан*, *мѣлайахна* („*vidi* *malarašan*. — U Stučičevu гјечнику: v. *malaracašan*“, VI, 411) = *мѣлахан*, *малѣхна* [(„*māлахна*, *adj. dem.* *mao*... *malen*“) + *љѣйахан*, *љѣйахна* („*adj. dem.* I. *ljer.* — *isporedi* *ljeracašan*. — Od XVII vijeka... *Ljerahna* sam *vjerenika* *izabrala* *ja* *za* *mene*. Dž. *Palmotić*“ Rj. VI, 243). Тако је и *малайашан* (ib.) постало од *малашан* (ib.) + *љѣйашан* (Rj. VI, 244), а *малайацан*, *малайацна* (Rj. VI, 411) од *малацан*, *малацна* („*dem.* *mao*. — U dva pisca XVII vijeka... *Ki* *čas* *me* *roviše* *malacnim* *diticem* *u* *Zadar* *poniše*. Đ. *Baraković*“ Rj. VI, 406) + *љѣпахан* Ова се реч вероватно највише употребљавала за дете и значила је мало и лепо дете.

121. *незграјан*, *незграјна* („*adj. prost.* *nespretan*. Na početku je *zascijelo* *riječca* *ne*, *ali* *otkle* *je*. — *zgrapan* i *što* *upravo* *znači* *ne* *može* *se* *reći*... *Ti* *prvi* *pokušaji* *bijahu* *nezgrapni* *kao* *što* *svaka* *djetinska* *radnja*... *govori* *se* *u* *riječkoj* *nahiji*“, Rj. VIII, 152) = *незгодан* [„*o* *tomь* *je* *mučno* *i* *nezgodno* *zgovaraњje* *i* *čiњeњje* (iz XV vijeka)“, Rj. VIII, 152] + *храјав* (*asper*; *salebrosus*, po kojemu ima svuda *što* *uzdignuto* *ili* *udubeno*. . polj. *chropawy*. — U našem se jeziku *javiја* *istom* *od* *XVIII* *vijeka*... *Hrapavi* *putevi* *neka* *буду* *glatki*... b. *ritav*, *prnjav*. — *samo* *u* *Vukovu* *rječniku* *s* *dodatkom* *da* *se* *govori* *u* *Srbiji*“ Rj. III, 687).

122. *ѣргасѣ* [„*pjegav*, *šaren*. Između slov. jezika ima ovaj *pridev* *samo* *u* *slov.* *Postanje* *tamno*. *Govori* *se* (s *naznačenim* *акс.*) *u* *Lici* *za* *животнју*, *na* *pr.* *za* *psa*, *koji* *je* *bijele* *i* *crne* *boje*... *Isporedi* *još*: *Čuo* *sam* *u* *Hrvatov* *pirgast* *mjesto*

crvenkast... Ima i pirkast“. Rj. IX, 863; pirkast... potvrdu donosi samo Kurelac“, Rj. IX, 865] = *писан*, *писана* [„adj. šaren; upravo partic. pas. od pisati (tj. šarati...)“, Rj. IX, 871], *писаст* [„isto što pisan, tj. šaren. Govori se oko Tounja (u Hrv.)... u riječkoj nahiji... tamošnji акс. *писаст*“, Rj. IX, 873], *пикњаст* („онај који има по себи пикње... punctatus“, Rj. IX 845) + *шаркаст*; *пиркаст* = *писан* + *шаркаст*.

123) *сѣрасѣвен* („начинили су книжевници према: божанствен, чувствен, величанствен, али рђаво, јер нема именце: страство како има: божанство, чувство, величанство; bolje strastan“, Т. Maretić: „Језични савјетник“, стр. 146) = *сѣрасѣтан* + *чувсѣвен*.

124. *фалишан*, *фалишна* („лаživ, лажан, njem. falsch. — Од XVIII вијека“, Rj. III 41; „fališija, f. види fališnost“, *ibid.*) = нем. falsch + фалити, са наставком -ан према *лажан*; у облицима *фалижан*, *фалижна* („види fališан. — У једног писца XVIII вијека“, Rj. III, 42), *фалижљив* („види faližан. — У једнога писца XVIII вијека *ibid.*) добивено је *ж* мешањем ових речи са *лажан*, *лажљив*.

125. *фалсив* [„види falas. — У писца čakavaca XVI вијека Rj. III, 42; falsivost, f. особина onoga што је falsivo, lažљивост i у конкретном смислу: ствар лажна, лаž. — У писца čakavaca XVI вијека“, Rj. III, 42) = фалас, фалса („лажан, lat. falsus или tal. falso“, Rj. III, 40) + *лажив*;

126. *фалишив* („види falsiv i falas. — На једном мјесту, XVI вијека“, Rj. III, 42) = нем. falsch + *лажив*.

127. *фалишљив* („falsus, лажан, njem. falsch. — У Bjelostjenčevu рјечнику у којем i adv. falšљиво“, Rj. III, 42; falšљивост, *ibid.*) = нем. falsch + *лажљив*.

128. *фурбен* („lukav од tal. furbo. — У наше вријеме у Istri... дивојке crна oka, oka furbenoga. Nar. pjes. istr.“, Rj. III, 79; *furbarija*, f. lukavština, tal. furberia, mlet. furbaria. — У једнога писца čakavca XVIII вијека“ *ibid.*; *фурбо*, а; он је *фурбо*; она је *фурба*, у Леп. Б. Кор.; тал. furbo) = тал. furbo + *химбен* („у којему је himba, лажан, лаživ, prevарљив... Од XV вијека... који лаже, који vara, па i lukav, zloban... himbeni свит“ Rj. III, 600).

129. *шаркаст* [у значењу шарен; „gelb, flavus (primarno значење), cf. šarga, šargan. — 2) bunt, scheckig, varius (sekundarno значење). — cf. šarkast. — šarkan. — Šaruje zmiје, јер су šargaste“, Hirtz I, 149] = мађ. sarga žut + *шаркаст*, *шаркаст*, „šaren“ Hirtz I, 148) с обзиром на речи „šarga... cf. мађ. sarga, gelb“ Hirtz I, 149, „šargan гуја лјута“, *ibid.*, али је реч шаркаст могла постати и од *шарен* + *пјегаст* („posut пјегама“ Rj. IX, 911).

130. *бајаги* („види bajagi у наше вријеме... Pošto је bajagi доказано“ Rj. I, 507) = *бајаги* („quasi, као, тобоже. турски bajagy, обично, просто, у наше вријеме... види bajagi“, Rj. I

155) + *бѡжем* („quasi. vokativu bože (od bog) dodano na kraju m od me ili mi, te se govori kad se hoće da kaže da što ne biva doista nego samo da se čini, kao tobože, tokorse, bojagi. u naše vrijeme“, Rj. I, 567), *корсем* (vidi tobože, tokorse. — U naše vrijeme“ Rj. V, 347), *шобожје*, токорсе. И ове остале речи истог значења мешале су се, како се види према паралели: *шобожје*, *шокорсе*: *божем*, *корсем*, у једном случају са *шо* на почетку, али без *м* на крају, у другом случају са *м* на крају али без *шо* на почетку.

131. *давле* („adv. vidi dovre. — U jednom primjeru XVIII vijeka: Do davle će biti međa od Longobarda“, Rj. II, 315) = *довле* („Postaje od do ovoliko, kako donle i dotle od do onoliko i do toliko... Od XVI vijeka“, Rj. II, 723) + *одавле* („isto što odavde. Postalo od odavle“, Rj. VIII, 562; „ѡdovle, adv. od ovoga mjesta, odavle, odavde. Poradi postanja vidi, što je rečeno kod odonle“. Rj. VIII, 649; „odonle... Od od-on-le“, Rj. VIII, 647; „ѡdavde, adv. od ovdje... -o-je promijenjeno u -a- prema odakle, odatle“, Rj. VIII, 562); *довле* је долазило у везу с одавле у изразу: *одавле довле*.

132. *зафалећи* [U Dubrovniku se чује i prilog vremena sadašnjeg perfektivnog glagola u izrazu zafaléći (n. pr. бѡгу)“, M. Rešetar „Der štok. Dial. 198“] = *благодарећи* („blagodariti ... Dolazi od XIII vijeka“. Rj. I, 405) + *захваљујући*.

133. *изоѡѡш*, *изоѡѡша*, *изоѡѡши* [(„vidi opet. — Sastavljeno iz -opet... U jednog pisca XVIII vijeka (vidi i zopet)“, Rj. IV, 280] = *изнова* + *оѡѡш*.

134. *колачки* [„adv. u kolu (igri), na način kola. - U naše vrijeme u Bosni. Ova pjesma pjeva se kolački“, Rj. V, 180] = *играчки* [„adj. koji pripada igračima. - U naše vrijeme. Pjesme igračke (što se pjevaju u kolu)“, Rj. III, 775] + *коло*.

135. *мрвѡчак*, *мрвѡчка* [„m. dem. od mrvа (upravo od mrvik, čemu nema potvrde). a. mrvčак као imenica, t. j. mala mrvа, mrvica... b. mrvčак као adv., tj. malo, vrlo malo; ne može se znati, je li ovo po svojem obliku nom. sing... ili je akuz“, Rj. VII, 94; у Леп. Б. Которска каже се „дај ми мрвичак крува“ = дај ми мрвицу, мало хлеба] = *мрвичица* („u Stonu: Daj mi mrvčiciu kruha! Rj. VII, 95), *мрвичку* („adv. malo, vrlo malo... mrvice, mrvčак, mrvčккu, mrvke... Upravo je akuz. sing. od imenice mrvčкка, kojoj nema potvrde“, Rj. VII, 95), *мрвицу* upravo akuz. sing... A jesi li ti, tužnice, mrvicu, trenula“ Rj. VII, 9) + *комадак* („U jednog pisca XVIII vijeka“, Rj. - V, 234), *комадићак* (у Леп. Б. Котор.).

136. *мрво* [„adv. malo. U rječniku Bjelostjenčevu (mrvo, mrvčак, paululum) u Stuličevu (mrvo, mrvčак) i u Vukovu (mrvo, mrvke... роčekaj dok mrvo pospavam)... u Lici: Odlo-mide mi mrvo kruva... mrvo ga đavo ne odnese“, Rj. VII, 95]

= *мрву* [„(upravo akuz. sing.)... Ja se spuštah, da mrvu pospravam“, Rj. VII, 93], *мовичак* („kao adv. tj. malo, vrlo malo“, Rj. VII, 94), *мрвичку* (adv. malo, vrlo malo“, Rj. VII, 95), *мрвице* *pauxillum*“, Rj. VII, 94), *мрвке* („mrvice“ Rj. VII, 95), *мрвце* (adv. malo... u Dubrovniku... m'čē Rj. VII, 94)+ *мало*.

137. *найосред* („posred, usred“ Rj. VII, 510) = *насред* (+) *посред*.

138. *нондје* („isto što ondje... Vidi nodje“, Rj. VIII, 228) = *нодје* („isto što ondje“, Rj. VIII, 220)+ *ондје* („s potvrdama iz XIV и XV vijeka“, Rj. IX, 1.).

139. *одоисто* („isto što doista, doisto, odista... Po svo prilici je pogreška“ Rj.: VIII, 644) = *одиста* + *доисто*.

140. *оншрат* [„онда. Od on trat: trat je iz tal. jezika (ad un tratto... t. j. na jedan put...); ispor. onput. Govori se u Istri: ontrat“, Rj. IX, 9] = *оншут* („onda. Od on put... Govore čakavci... Govori se u Rijeci... u Istri onput“, ibid.)+ *ad un tratto*.

141. *ондраш* („isto što ontrat“, Rj. IX, 2) = *Ѧнда* („ча т' онда говорих“, Rj. VIII, 953)+ *оншраш*.

142. *пошлеху* (по поду; говори се у Корчули) = *пошлех* [„potleh, adv. dolje. Od po-tleh (upravo po tlima). Našao se samo primjer, u kojemu je potleh dati, t. j. oboriti“, Rj. XI, 160]+ *по поду* [„pđd, pđda... a. p'atos, tle... U riječniku... Beliou (pavimento)... b. strop... u Belinu... soffitto“, Rj. X, 192].

143. *прво некога или нечега* [(u Hrv.)... prije... vor, ante prvo mene] = *прво* (adv.)+ *прије* некога или нечега; *прво мене* = *прво* + *прије* мене (напр. *прво је дошао Марко, па ја + прије мене дошао је Марко*). Кад је *прво* у сличним реченицама добило значење *прије*, онда се оно могло употребљавати и у другим случајевима.

144. *сврешно* [„(po jugozapad. kraj.), schnell, cito, cf. brzo. hitno: Sprešno bula na noge skočila“, Iv. Br. II, 452] = *с прешом* [„t. j. prešno, hitno... s prešom me zove... M. Držić... Da si mene s prešom u Stambola. Pjev. crn.“, Rj. XI, 738; *преша* („iz talij. prescia... hitnja naglost“, ibid)]+ *прешно* („hitno. brzo, naglo, na пречас... zato sam prešno ja k tebi ovdj došao sad. Lukarević“, Rj. XI, 739), *журно*, *хитно*. Према овој речи направљена је реч *свреша* („cf. преша. Rj. riječ tuđa kao i преша, vidi hitnja, hitnost“, Iv. Br. II. 452), за коју се у Iv. Br. не наводи никакав пример.

145. *цилтимице* („vidi čivtimice. Odmah pivac oči džiltimice iskopati“. Rj. III 537) = *чйвтимице* („objema nogama u jedan put. vidi i kod čift, od čega je i postalo. Odbaci se nogam čivtimice“, Rj. II, 51, „čift, m. tur. čift, dvoje, par. u naše vrijeme, govori se i sa v mjesto f“, Rj. II, 22)+ *цилтимичке* („kao džilitom. – ispor. redi džilitice... t. j. baciti... more sagittae“, Rj. III, 536), *цили-*

šine (vidi цилитимичке. – U naše vrijeme. Pa se za njim džilitice basi“, *ibid.*).

146. *обадвије* („u knjigama prije XVIII vijeka nije se našlo potvrda“ Rj. VIII, 299) = *обје двије* [„Obê dvije strane našosmo (iz XV vijeka)... Da stvari obje dvi prem sasma prihude u srcu mom čine boj. D. Ranjina“ *ibid*] + *обадва* („isto što oba, riječ složena od oba i dva... potvrde iz XV vijeka“, *ibid*); тако и ободва (Rj. VIII, 418) од обојица + обадва

147. *су-што* („su-štom, su-štongođ“ „mit etwas“ M. Решетар. „Štok. Dial.“ 183) = *сушто* („su-što-ču?ja“ ? *ibid.*) + *су чим* („су чим ћете изаћ пред Милоша“ „Гор. Виј.“ стр. 76.) Да су се ова обадва облика употребљавала у истом говору па и у истом реченичном низу види се из нар. песме: „Su čim li si lice umivala? su što li si mlada otirala?... (su (?) čim... su što!)“ Iv. Br. II, 541).

148. *кодлак* („праер. види 4. кол. – испреди 9. kola i polag. — Od XVI vijeka u Dubrovniku... Stoj, nješto kopore u grmu kolak nas“, Rj. V, 181) = *код* + *полак* („праеос. исто што polag“, Rj. X 587; „polag, праеос... значење је као мјесним прилозима близу, код, покрај, уз... polak puta. N. Ranjina“ Rj. X, 581“. Оваквим мешањем добивен је *кол.* („Само у неких писача чакаваса XVI i XVII vijeka“, Rj. V, 176) и *кола* [„праер. види. код i 4. кол. – Као да је овакovo значење у једном примјеру XIV vijeka... — U Dubrovniku se u naše doba govori dosta često: *kolà kućē* (kolàkućē), *kola vrātā*, *kola ormāra*; а замјенjuje се i обlicima *kala*, *polak* (види polag), *palak*“, Rj. V. 177]; *кала* и *палак* могло је постати асимилацијом првог вокала према другоме; то се није морало догодити у обадве речи посебно, него се могло добити прво у једној а онда у другој мешањем с првом; ове су речи могле добити *a* у првом слогу и мешањем с речју *крај* („праер. s genitivom... *krajpūta*, крај села од XVI vijeka, Rj. V. 439); тако се на пример од *кола* *пўша* и т. д. могло добити *кала пўша* мешањем с *крај пўша*; или је ово мешање дало повода за асимилацију.

149 *нека да* („A neka da ti vidi tvoja ljubima družina. Nar. pjes. u P. Hektarovića“, Rj. VII, 870) = *нека* („volja“ *ibid.*) + *да* („pokazuje želju onoga što govori“ II, 165)

150. (a) *некмоли*, *некамоли* („isto što kamo, kamoli... lat. nedum. Postanjem od ne kamo li. Zašto je a u kamo ispalo te nastalo *nekmo*, na to se ne može odgovoriti... veli se, da je nekmo valjada postanja istoga, kojega je neka... kad bismo to tumačenje prihvatili, nejasno bi nam bilo – *то* u nekmo. (Rj. VII, 881) = *a него*, *a нег* („Ne mogu ni hodit, a neg da se igraju M. Držić“, Rj. VII, 836), *негли*, *а неголи* („с... Nijednog lova nisam ni vidio, a negoli lova ulovio“ *ibid*) + (a) *камולי* („Strahovit je Marko i videti, kamo li mu sablju potstupiti“, Rj. IV, 811; „u zvijerki bi srce prepuknulo a kamoli u živu junaku“, Rj. IV, 812)

151. *гелати се, гелам се* („tromo hoditi... vidi gegati se“, Rj. III, 127) = *гелати се* [„ljujati se... Nije stara riječ... ići teško, polagahno (ko tako ide obično se ljulja“) ib.] + *љулати се, цулати се*.

152. *дозагасиши, дозагасиш* („pf. svršiti zagašivanje“, Rj. II, 729) = *догасиши, догасиш* („svršiti gašenje“, Rj. II, 561) + *згасиши* („Pljusak od jezera udari po vatri i zagasi je polovinu. Npr.“ Iv. Br. II, 791).

153. *донайуниши, донайуниш* („dopuniti. – složeno: do – napuniti. – U jednoga pisca XVIII vijeka. Dovršil je i donapuniti gasap i razrušenje njegovo. A. Vitaljić. Rj. II, 632) = *ддйуниши, ддйуниш* („svršiti napunjanje, napuniti, lijevajući ili sipljući koliko još treba da bude pun sud. – složeno: do – puniti... Dolazi od XVI vijeka“, Rj. II. 653) + *найуниши, найуниш* („Od napuniti... Najstarija je potvrda iz XIII vijeka... načiniti, da bude što puno“, Rj. VII, 543). Мешањем истих речи постао је и глагол надопунити („explere, supplere“ Rj. VII, 293).

154. *допримакнуши, допримакнѐм* („pf. svršiti primicanje, – složeno: do – primaknuti. – U naše vrijeme. Kad se brod kraju doprimakne. S. Ljubiša“, Rj. II, 652) = *домакнуши, домакнѐм* („pf. admovere; pervenire. – ispodre. – isporedi домаћи, domaknuti... a. активно, primaknuti, dometnuti, dodati. – u jednom primeru XV vijeka“, Rj. II, 620) + *примакнуши*.

155. *досвршиши, досвршиш* („pf. doвршити, svršiti“, Rj. II, 699) = *довршиши* + *свршиши*.

156. *досказати, досказѐм* („pf. iskazati, pripovijedati do kraja. – složeno: do – skazati. – Jedan put XVI vijeka“, Rj. II, 671) = *доказати* („a. svršiti kazanje, kazati sve, do kraja“, Rj. II, 589) + *исказати*.

157. *дошйкаши, дошйкам* [„impf. dotaknuti, vidi doticati. – Od XVI do XVIII vijeka (vrlo rijetko)“ Rj. II, 710] = *дошйцати* („Od XV vijeka“ Rj. II, 709) + *дошйкнуши, дошйкнѐм* („rus. доткнуться, češ. dotknouti... ali se u našem jeziku javlja istom od XV vijeka“ Rj. II, 703); према овом глаголу биће направљен глагол ддтикнути, ддтикнѐм („kao dem. dotaknuti. – U dva pisca XVIII vijeka“ Rj. II, 710).

158. *доумейнуши, доумейнѐм* („pf. svršiti umetanje, umetnuti po sve do kraja. – složeno: do – umetnuti. – impf. doumetati“ Rj. II, 717) = *ддмейнуши, ддмейнѐм* („prf. složeno: do – metnuti... b. kao dostaviti, pristaviti, dodati. svagda prelazno. – u naše vrijeme“ Rj. II, 622) + *умейнуши, умейнѐм* („v. pf... insero“ Iv. Br. II, 643). Иначе и сам глагол уметнути поред осталог значи свршити уметање, па није било потребе да се то означаје још и предлогом до; мешањем протумачен овај глагол значи: дometнути нешто, али тако да се то што је дometнуто стави између нечега (у нешто); и глаголу до-

улићи ддулијем неће бити главно значење „свршити улијевање“ Rj. II, 717 („složeno: do – uliti. – impf.: doulijevati“ ib.), него: долити, долијевати; тај глагол је постао од *долити* + *улићи*, тј. улићи и на тај начин додати; доливањем се суд може напунити до краја, али може и само донекле. Тако је и глагол *доуглавити* се [„uglaviti posve. – složeno: do – uglaviti... U jednoga pisca XVIII vijeka (sa se refleksivno)... То učini za da učenici douglave se i spoznaju istinu“ Rj. II, 717] постао од *углавити* („2. festsetzen, statu“ – Iv. Br. II, 626) + *договорити* се. Тако је и *доубити* [„svršiti ubijanje (prelazno), ubiti posve... Od XVIII vijeka“ Rj. II, 716] постао од *убити* + *дошћући* („pf. svršiti tučenje, istući, natući, potući koliko je dosta... Od XVIII vijeka... A! ga dobro Miloš ne dotuče“ ib.). Да се овде мислило на дотући показују обадва примера у Rj. где се говори о ударању мотком: „Ondi ga na molitvi kamenjem posipajući i jedan toljagom udrivši po glavi, doubiše... Kamenjem i koljem doubiše ga“ (ib.).

159. *дүйићи, дүйім* [(у Ц. Г.) vide ударити (1), бубнути“ С. Рј. 151] = *дѣићи, дѣим* („лупити, бубнути“, С. Рј. 121) + *луйићи*.

160. *дурнући, дурнѐм* („gurnuti, turnuti, vidi i darnuti, dirnuti. – Na jednom mestu u pisca Slavonca XVIII vijeka“, Rj. II, 896) = *шурнући, шурнѐм, гурнући, гурнѐт* + *дрнући, дрнѐм* („dotaknuti se čega, ударiti u što“, Rj. II, 785), *дърнући, дърнѐм* („Načinjeno u novija vremena od osnove glagola ударiti“ Rj. II, 279), *дърнући, дърнѐм* („Dolazi od XVIII vijeka“, Rj. II, 414),

161. *живеркаћи* („vidi živkati i syn.“ M. Hirtz „Rječnik nar. zool. naz.“, II, 590; „živkati... vocem živ mittere... isto i živkati, živukati... Kad ali se oglasi čitavo jato vrabaca, te živkali živ, živ, živ!“ ib.) = *живкаћи, живуккаћи* („vidi živkati i syn. – v. pf. slož. zaživukati“ ibid) + *жуберкаћи* („sime ptice sitno žuberkale“, op. cit. 592; „žuberkati... vidi žuborkati“; „žuber – voda“, Iv. Br. II, 875).

162. *заошѐнући, заошѐнѐм* („zaošeni malo taj kraj grede... kao otisnuti, turnuti na stranu. v. pf. je i prosti šenuti“, Iv. Br. II, 799) = *заокренући* + *шѐнући*.

163. *заошљићи, заошљѐм* [„vidi zašiljiti... кратко првце (kao klis) zaošljeno s obje strane“, Iv. Br. II, 791] = *заошприћи* + *зашљићи*.

164. *искомолити, искомолим* [„pomoliti se, izviriti. – složeno: iz – komoliti (?). – U jednoga pisca čakavca XVI vijeka (samo sa se, refleksivno). Iskomoli se (iz vode) jedna človičja glava“, Rj. III, 888] = *искочићи* + *помолити* се, *пѐмолим* се („ispruziti što otkle, da se vidi... Još zorica ne zabijelila ni danica pomolila lica“ Rj. X, 709).

165. *јѐкшаћи, јѐкшѐм* („razlijegati se, osobito dubokijem jekom, glasom... Od XVII vijeka... Jektaše utroba u meni i

zubi. Đ. Baraković... Lav srditi jekće i reži. P. Kanavelić“ Rj. IV, 573) = *јечати*, *јечѝм* („gemere; resonare... stsl. ječati“ Rj. IV, 505) + *дрхѝати*, *дрхѝѝм*; *дркѝати*, *дркѝѝм* („у Vukovu: drktati, drkćem i drhtati, dršćem“, Rj. II, 774).

јекѝјеѝти, *јекѝѝм* [„vidi jektati... U dva primjera XVI vijeka (ali u mlađem rukopisu stoji *h* mj, k) znači ječati; poslije istom od XVIII vijeka nalazi se u značenju jektati... gorom idu Petrovi svatovi, gorom idu, gora jektijaše. Nar. pjes. vuk.“ Rj. IV, 673] = *јечати*, *јечѝм* (gemere; resonare... stsl. ječati“, Rj. IV. 505) + *дрхѝати*, *дркѝати*. Ови појмови су блиски, јер када нешто јечи, онда и дрхти и јечање дава слику дрхтања. Тако су се помешале и речи трепет и тал. strepito у реч стрепет, „Год. зб.“ 80. Формалну везу између ових речи показује паралелност облика са *х* и *к* (*дрхѝати*, *дркѝати*; *јехѝати*, *јекѝати*; *дрхѝјеѝти*, *дркѝјеѝти*; *јехѝјеѝти*, *јекѝјеѝти*).

166. *кљумати*, *кљумам* [„klimati... (као да је овакво значење). U narodnoj pripovijeci iz Bosne u naše vrijeme. Vidi gdje ciganin kljuma tužan“ Rj. V, 101] = *кљѝсати*, *кљѝсѝм* [„U naše vrijeme u Dubrovniku каже се о конју (у пренесеном смислу и челјадету) који несpretno иде (п. р. климајући главом)“ Rj. V, 103] + *климати* [„с. ходити куд кamo, тумарати (али као да се код тога мисли: маћући главом) – U наше vrijeme у Lici“, Rj. V, 74].

167. *лелеѝати се*, *лелећем се* („luljati се, испореди лелијати се. – U jednoga pisca Dubrovčanina XVIII vijeka“, Rj. VI, 3) = *лелијати се* + *крѝѝати се*, *крѝћѝм се* („micati се uорће“, Rj. V, 528).

168. *маждѝти* („govori се кад киша тјо лива. U sjevernoj Dalmaciji... Vidi маждити“. Rj. VI, 546) = *мижиѝти*, *мижим* („rominjati. Istoga postanja i значења чеš. mžiti i polj. mžeć. S krupami daž miži, udilj, udilj miži, P. Zoranić“ Rj. VI, 782) + *даждѝти* („vidi даждјети“ Rj. II, 321), *даждјети*, *даждѝм* („Stoji мјесто нјегдашњег даждити којему нема потврде, а ово је постало од старијег дѝждити... stsl. dъžditi i rus. дождить“, Rj. II, 321). На овај начин постала је истим мешањем и реч: *миждити*, *миждим*, *ibid.*; *миждати*, *миждим* могло је постати мешањем с *мижати*, *мижим*, како је овај глагол можда гласио у инфинитиву („Nije сигурно да inf. гласи мижити, можда мижати“ *ib.*).

169. *манѝињаѝти*, *манѝињаѝм* (vidi mantijati. – U наше vrijeme у Lici. „Kud ti mantinjaš?“ „Bome ne znam ni sam kuda“ Rj. VI, 477) = *манѝијаѝти*, *манѝијаѝм* („hoditi brzo (о попу) маћући мантијом. – U наше vrijeme у Lici. „Kud ti, popo, mantijaš? ka' si tako zamantijaš?“ *ibid.*) + *лавѝињаѝти* (hoditi tamo i amo bez posla, тумарати“, Rj. III, 180).

170. *накојежити се* [„horrere... se defendere. – Krunašici, kad се накојежи, дigne се од лјутави круна на глави (Kula код

Gospića)“ M. Hirtz: „Rj. nar. zool. naz.“ I, 92] = *накостѣријѣшии се*, *накѡстѣријѣшии се* („најежити се, настршити се. Od *на - костријѣшити се*“, Rj. VII, 402), *накостѣријѣчиши се*, *накостѣријѣшии се*, *накостѣршии се* (ibid.) + *најѣжиши се*.

171. *накостѣршии се*, *накостѣршим се* („isto što *накостријѣшити се*. Od *на - костршити се*; *самоме костршити се* чини се да нема потврде“ Rj. VII, 403) = *накостѣријѣшии се* + *настѣршии се* („pf. *arrigere pilos*. Od *на - стршити*... vide *накостријѣшити се*. Vidi *настршити*“ Rj. VII, 663).

172. *наспѡмѣнуши*, *наспѡмѣнѣм* („isto što *споменути*, рећи“ Rj. VII, 640) = *напомѣнуши* + *спѡмѣнуши* („ako bi Turci što *споменули* за *ланјске гараџе*“ Iv. Br. II, 449).

173. *нунаши*, *нунѣм* („isto što *нинати* i *истога постанја* (tj. *ријеч је опоматорејска*)“, Rj. VIII, 266] = *нунаши*, *нунѣм* + *љубљати*, *љубљам*. Постоји и реч *нунѣлка*, [„isto što *лјулјѣлка*, *лјулјѣшка*. Govori se... u *Ораховици* (u *Слав*)“ Rj. VIII, 266]. Od *нунѣши* + *нунѣши* добио се и облик *нунѣнаши*, па се у једном истом стиху налазе ова три облика: „*Нунѣј, нунѣ, нунѣнај, драги синѣк, не плакај*“, Rj. VII, 266

174. *одларгати се*, *одларгѣм се* [„pf. *odmaći se*, *udaljiti se*. Glagol је *начинјен* према *тал. adj. largo* (*dalek*). Govori се u *Perastu*... Onamo се govori i *akt. odlargati* (*bez riječce se*), t j. *odmaći, udaljiti*“, Rj. VIII, 606] = *тал. allargarsi* („*scostarsi allargarsi in mare*“) + *одалѣчиши се*. Одавле се развило прилошко значење *ларго* [„*daleko*. – *Тал. largo, širok*. – Od *XVIII*, *vijeka* u *gornјem primorјu* gdje се *upotreblјava* *iz lārga* u *značenјu*: *iz daleka*... U *наше vrijeme* u *Istri* ima *adv. largo* i *znači daleko*. *Lārgo* od *it. „largo“*, a *znači širok*, a u *Klani* (u *Istri*) *zamijenili* *poјam taj*, pa *ga gabe* za *daleko* n. p. *tamo - largo, largo!*“ Rj. V, 903]; како у *српскохрватском* према глаголу *одалѣчити* се постоји прилог *далеко*, тако је и према речи *одларгати тал. реч largo* добила значење: *далеко*.

175. *окрѣаши*, *окрѣѣм* („*vidi okrtati*“, Rj. VIII, 852“; „*okrtati, okrcem, impf. isto što okretati*; *pored okrtati* ima i *okrcati. ispor. okrećati pored okretati*... Govori се u *Dalmaciji*“... Nitko *nije* na *to glave okrcao*“ Rj. VIII, 867) = *окрѣѣаши* + *обрѣаши*.

176. *ошкрнүши*, *ошкрнѣм* [„u *Stonu*: *oškrnuti oškrnѣм*, *otkinuti* od *šta*: *Nemoј mi oškrnuti* od *moga dijela*. *Milas* (*акс.*, *što ga је on zabilježio*, *ne slaže се s акс.* u *Vuka*: *oškrnuti, oškrnѣм*).“ „isto što *okrnuti*. Od *о - škrnuti*; *самоме škrnuti* *можда* *nema potvrde*... *Мајка nohtom sira oškrnula*“ Rj. IX, 322] = *ошѣрбнүши*, *ошѣрбнѣм* („*otkinuti*. Od *о - štrbnuti*; *самому štrbnuti* *можда* *nema potvrde*... *Crnu Goru poharao* i *od nje okrouo* *ritomu Crmnicu*, *као što* *joj је bio oštrbnuo* *divije Kuče*“, Rj. IX, 332; у *Леп. Б, Кот.* постоји *pored ошѣрбнүти* и *трајни облик шѣрбати*, н. п.: *шѣрбати* *круф*) + *ошкрнүши*, *ошкрнѣм* („*učiniti što krno*. Od *о - krnuti*... Govori се .. u *Dubrovniku* i u *Prčanjū*“ Rj. VIII, 863).

177. *ошкѣѡи* („isto što hotjeti; samo u primjeru: Pa se čudim za novu godinu, što je danas oščela ljudima... P. Petrović gor. vijen.“ Rj. IX. 318) = (*х*)*ошјеѡи* + *шкѣѡи* („vidi htjeti“ Iv. Br. II, 523).

178. *ѡѡјѣхаѡи*, *ѡѡјѣхѡм*, *ѡѡјѣхнуѡи*, *ѡѡјѣхнѣм* [„(piješem), impf. spirare, anhelare... Upravo bi trebalo da bude pihati (piham); jer je u korjenitom slogu nekad bio vokal y (a ne ē); nije jasno, zašto je u južnom govoru (ali ne svuda i svagde) ije... slov. pihati (puhati), rus. пыхать или пышать (puhati, dihati, dahati, dahtati), češ pýchati (napuhati). Glagol je ovaj od istoga korijena, od kojega je i puhati“. Rj. IX, 839.] = *ѡѡхаѡи*, *ѡѡхам*; *ѡѡхнуѡи*, *ѡѡхнѣм* („vidi piјehnuti“ Rj. IX, 835) + *зијѣхаѡи*, *зијѣхѡм*; *зијѣваѡи*, *зијѣвѡм*; *зијѣвнуѡи*, *зијѣвнѣм* (стсл. зияти, зѣѡ, рус. зиять, зевать, пољ. ziać). Обадва ова глагола употребљавају се поред осталога у значењу издисати: „с. hropiti izdisati... Bolesnik već piјehaše“ Rj. IX, 839; „ziјѣvati, ziјѣvām... види ziјehati... eflare extremum halitum: već ziјeva. Rj. čovjek na umoru“. Iv. Br. II, 843. Ови су глаголи и иначе блиски по значењу, јер кад се пијеха (јаче дише), онда се и зијеха (растварају се уста).

179. *ѡѡѡумрачѡи*, *ѡѡѡумрачим* („učiniti da što bude mrko; postanje je tamno, v. potrumrak. Samo u primjeru: Na to Mujo čelo potumrači... U Dalmaciji se govori potumračiti se, t. j. namrgoditi se... a u Bosni i u Hercegovini znači pocrnjeti“. Rj. XI. 220) = *ѡѡѡмуѡи*, *ѡѡѡмуѡм* („potamniti... Koga lice od pogledajućih ga oči potmuši“ Rj. XI, 220) = *ѡѡмрачѡи*, *ѡѡмрачим* („učiniti da što bude мрачно“ Rj. X, 714), умрачити се („kad se uhvati mrak“ Iv. Br. II, 646); прво *м* изгубило се дисимилацњом.

180. *ѡѡреѡаѡи*, *ѡѡреѡаднѣм се* [„tj. preplašiti se, uplašiti se Od pre - pasti... Kakva je sveza u značenju između padanja i strašenja, to je nejasno... Strah jih je svih ubil, svi su se pripali. Marulić... Krjepko stoj, nemoj se pripasti. Vetranić“ Rj. XI, 655; најстарији је пример у Rj. из лекционара Бернардина Сплићанина (1945)] = *ѡѡреѡраѡи* се (и за овај је глагол најстарији пример из истог лекционара, Rj. XI, 725) + *ѡѡѡѡи*, *ѡѡѡнѣм* („malaksati, klonuti... Образ му роѡти, а падоше уда... Кад сте тако sasma pali i kad srca u vas nije“ Rj. IX, 681) тј. прѡстрашити се. панувши, клонувши („клонути... ослабити, врло се uznemiriti, izgubiti nadu, очајати“ Rj.V, 88).

181. *ѡѡробужаѡи*, *ѡѡробужам* („isto što probušiti. Od probušati; sameго буѡати nema potvrde, ali ima imenici буѡа, тј. гупа... od mletačke buso“ Rj. XII, 252) = *ѡѡробуѡи* + *буѡа*; изгледа да је облик са рефлексивном заменицом прво постао, па онда облик без ње; у Rj. споменици за препаста се почињу XV в. а за препаста некога од XVI в.

182. *скалѣши се, скалѣм се* (Леп. Б. Кот.; спустити се, тал. *calare*) = *сѹсѣиши се + кѣлаши се* („тал. *calare*“ IV, 766),

183. *слиѣиши, слиѣим* („*vidi slipariti*. Rj. s – lipiti drukčije se ne nahodi *vidi slandariti, slindariti*“ Iv. Br. II, 425) = *снѣмиши, снѣмим* (*vidi slimiti... cf. skinuti*“ Iv. Br. II, 440), *слимити + лѹѣиши, лѹѣим* („b. objekat je ono čim se što udari... Gadnog blata da ko skupi, i u lice kralju lupi“ Rj. VI. 226).

184. *ћѹкнуши, ћѹкнѣм* („udariti... ali ga pošteno ćuknu šakom u glavu“, Rj. II, 152) = *ћѹшнуши, ћѹшнѣм* („nogom udariti tjerajući“ Rj. 157) + *шѹкнуши, шѹкнѣм* („ein wenig (Knoblauch) stossen, contundo... nà – tuknuti, u – , uz – . v. impf. prosti tucati“, Rj. II, 603). Глагол *ћѹшити* према Rj. има значење ударити руком, а *ćušnuti* ударити ногом, али обадва значе ударити.

185. *фалѣшати, фалѣтам* („*gatati. vidi fale. — U jednoga pisca našega vremena*“. Rj. III, 41) = *фѣле* („pl. arap. tur. *fâl, gatanje, vraćanje. — U narodnijem pjesmama našega vremena*“, *ibid.*) + *гашати*.

186. *хрохошати се, хрохоћем се* („*vidi grohotati... isporredi hrokotati se. — Na jednom mjestu XVII vijeka*“ Rj. III, 70+) = *хохошати, хохоћем* („*smijati se u glas. — U rukopisu XVI vijeka*“ Rj. III, 647) + *врохошати се* [„*smejati se jako, u glas (grohotom, u grohot...)*“ Rj. III, 457]; *врохошати се* = *врохшати + смијати се*; *хрокошати се* (Rj. III, 70+) = *хрохошати се + кикошати се, кикоћем се* („*smijati se glasno, isporredi grohotati se*“ Rj. IV, 951).

187. *цвѣшати, цвѣшѣм* („*impf. cvasti, od čega je i postalo tako da upravo znači u više puta cvasti. isporredi cavtati. Od XVI vijeka... Po poljih kad cvata razliko jur cvitje*“, Rj. I, 862) = *цвѣсти* (Dolazi od XIII vijeka“, Rj. I, 861) + *цвѣшати* („od XVI vijeka“ I, 872). Из примера који су наведени у Rj. не изгледа да се овај глагол по трајности разликује од цвѣсти или цвѣтати.

188. *дрхшати се, дрхћем се* („Ona od straha se drhće“. Nar. prip. Rj. II, 774) = *дрхшати + шресѣти се* („*zadržtati se pored zadržtati*“, Маретић „Gram.“ 440) = *задрхшати + зашресѣти се*.

189. *исѹуцати се* [„*ispucati, ispucām (raspuknuti se) na mnogo mjesta... Od XVI vijeka... 1. aktivno. a. neprelazno, sa značenjem sprijeda kazanijem... 3. sa se, refleksivno... a. značenje je isto kao kod 1, a... Što pazit valja da se sviće ne ispucaju*“, Rj. IV, 11] = *исѹуцати + разбиши се, ѹоквариши се*. У примеру: „*Stoji (zemlja) neplodna i nevesela, pače ispucase*“ (*ibid.*) постало је од *исѹуцати + исѹиши се, исѹишм* („U litu se ove zemlje od vrućine tako isušē“ Rj. IV, 77).

сумњаџи се, сумњаџ се („sa se refleks. zweifeln, dubito“ Iv. Br. II, 494) = *сумњаџи* („zweifeln, dubito“, Iv. Br. II, 493) + *колебаџи се* („b. u duševnom smislu, titubare, ne umjeti se odlučiti. Ne dvoumny mi pomišljenmi ω semь kolêblêm se“ Rj. V 223).

сиџи се („sići se pored sići“ Мареџић „Gram.“ 440) = *сиџи* + *сиусџиџи се*

ђџиџи се, џџиџ се („sa se, reflexivno; isto je značenje kao kod активног глагола. Pa se џipi od zemlje na noge. Nar. pjes. vuk.“ Rj. III, 8) = *ђџиџи* („skočiti“ *ibid.*) + *дџиџи се* („Dvignuti se na noge „exurgere, surgere, erigere se“. J. Mikalja... dignuti se: Digoše se na noge. N. Marčič... Pa se Mijat na noge dignuo... Nar. pjes“ Rj. II, 376. Овако је постао и глагол *скоџиџи се* (Год. Збор.“ I, 72); овај глагол налази се у Миклошићевој упоредној граматици међу примерима медијалних глагола, као и глагол *устати се* („ustade se Ale od Novoga“. „Vergl. Gramm. IV, 267. Ustan'se Mare dušice“, Iv. Br. II, 666), који је постао на исти начин.

Да су и у другим словенским језицима непрелазни глаголи добивали рефлексивну заменицу мешањем с другим глаголима који су ту заменицу имали показује пример из руског језика „gnitъ sja dial. für gnitъ“, наведен на истом месту, који је постао од *гниџь* + *разлагаџь-ся, разрушџь-ся* („гниџь... I. Разлагать-ся, разрушать-ся, подвергаясь гниению“ Д. Н. Ушаков: „Толковџй словарь руског језика“ I, 579); тако и *слушџь-сја, Mikl. „V. Gr.“ IV, 268* од *слушџь* + *покорџься* (*matuški ne slušџь-sja = matuški ne slušџь + matuške ne pokorџься*). Миклошић наводи и обрнуте случајеве где „отпада рефлексивна заменица, а да глагол због тога не постане прелазан: „*tu krenuše iz grada vojници... neben: pa se vezir iz Kosova krenu*“ („Vergl. Gramm. IV, 270); у овом примеру дошло је до губљења рефлексивне заменице мешањем: *џу се кренуше из града војници + џу џођоше из града војници*. Овако је постао и глагол *одџиџи, одџиџџџ* [„brzo otići. Od od-šikati... u Stuličevu (festinare): Govori se u Korenici, ali u značenju: daleko otići“, Rj. VIII, 690] = *оџиџи* + *џиџи се*, тј. оџиџи џикајуџи се. Иначе глагол џикати у овом значењу долази с рефлекс. заменицом („sich fortpacken, facessere: Šikajte se, gosti, od kuda ste došli. Rj. odlaziti 2. vidi prtљјati 2, tornјјati se, vući se 3“ Iv. Br. II, 528), а без ње је прелазан. Овако је постао и глагол *догџџи, дџџџ* („pf. doći gegajuci se. — složeno: do-gegati U naše vrijeme u Lici“ Rj. II, 661) = *гџџи се, гџџ се + дођи*; глагол догџџи се не налази се у Rj., али се налази одгџџи се, одгџџџ се („pf. gegajuci se otići. Od od-gegati“ Rj. VIII, 578; „odgegucati... dem. prema odgegati“ *ibid.*), који је постао од *оџиџи + гџџи се*; овакав облик с рефлексивном заменицом очекивао би се и код глагола догџџи; било да

је овај глагол имао повратну заменицу па је изгубио, или да је није пригодног свог постанка ни добио, у оба два случаја то се је догодило због мешања с глаголом ићи, који те заменице није ни имао; тако је добивен и глагол *дошћкаџи*, *ддшћкам* [„doći (ali kad se govori s preziranjem... složeno do – škati... U naše vrijeme u Lici“ Rj. II, 702] = *доћи* + *шћкаџи* се („odlaziti“ Iv. Br. II 528).

Да су се и у другим језицима добивали мешањем овакви глаголи види се по примеру из латинског језика: „*unde agis (te)?*“, наведеном међу другим примерима из других језика у споменутој Миклошићевој граматици, који је могао постати од: *unde agis te? + unde vadis?*

190. *ајџџаџи се*, *ајџџам се* („appellare; isporedi apelavati se. XV i XVI vijeka... Koји se odzivaју ili nazivaју, to jest apelivanju od pape rimskoga k zboru. Š Budinić“, Rj. I, 94) = *ајџџаџи се*, *ајџџам се* („impf. appellare; isporedi apelivati se. XV vijeka“, ibid) + *позиваџи се* („apelirati... Sudca smiljavati... gdi nišće ne prudi ni se pozivat na sud kim te sudi. Lucić“ Rj. XI, 312), *називаџи се* („pozivati se znači: pozivati se, t.j. apelirati“ Rj. VII, 774), а и облици *ајџџаџи се* (Rj. I, 94), *ајџџаџи се* (ibid.) добивени су мешањем с истом речи, јер у талијанском овај глагол нема повратне заменице.

191. *џара ми се* [„Iz tal. parere. U rječniku nijednom. Najviše potvrda ima iz dubrovačkog i čakavskog govora... para mi se, da bih ozdravila (u pjesmi s Hvara)“ Rj. IX, 643] = *џара*, *џара ми* („Para da govoraše“ ibid.) + *чини ми се*.

192. *долгаџи*, *ддлажџм* [„pf. složeno: do lagati, – impf. dolagivati... b. prelazno lažno dokazati (koје vidi pod b) bb), javiti... dolagati kome što... defero mendacium“ Rj. II, 603] = *доказаџи* („Dolazi od XVII vijeka... b. kao javiti, kazati pripovijedati... da nijedan ljubi ne dokaže“ Rj. II, 589), *дојавиџи* („javiti što kome koji je podalje. — u naše vrijeme u Dubrovniku“ Rj. II, 582) + *лаџаџи*, т. ј. дојавити лажући. Иначе овај глагол значи: „svršiti laganje, ne lagati dalje“. Rj. II, 603.

193. *дошаврџаџи се*, *дошаврџам се* [„kao da znači: doći nepoznatijem putem ili pipajući po mraku. – složeno: do tavrlijati (nepoznata postanja: da nije od tal. travagliare, truditi, mučiti se?), — U narodnoj pripovijeci bosanskoј našega vremena“ Rj. II, 705] = *дошџџи се*, *дошџџм се* („pf. doći terući se... U jednoga pisca našega vremena“ Rj. II, 708), *дотетурџи*, *дотетурџм* („pf. doći teturajući... „aegre advenio“... „jedva sam doteturao“, ibid.), *дотетурџити*, *дотетурџим* („vacillando infantium more accedere“, ibid.) + *добаврџаџи*, *добаврџам* („pf. vagando pervenire, doći bavrljajući“ Rj. II, 501).

194. *izbišii, izbišiem* [„bijaći učiniti da što (objekat) izide ... Izbi mu sve zube. M. Vetranić... 2 jednim klinom... drugi klin izbiti... Izbi mu mač iz ruke“, Rj. IV, 135) = *bišii + izvuški, izvadišii*.

195. *učišūki, učišūčēm* („с. tučenjem izvaditi, tučenjem učiniti da što izide, isporedi izbiti... Luka ipak nije mogao svojim zanatom istući cijeloga hljepca. M. Pavlinović... istući hranu, službu“ Rj. IV, 72) = *ušūki + izvuški (+ dōbišii)*.

196. *izvabišii, izvābim* („vabeći učiniti da ko ili što izide na polje, dobiti na polje. — Složeno: iz-vabiti... Od XVII vijeka“, Rj. IV, 309) = *izvesišii, izvuški + vābišii, vābim* („v. impf. koga... allicio“ Iv. Br. II, 694).

197. *uškōiāšii, uškōiāēm* („b. kopanjem izvaditi što, n. p. nješto što je pod zemljom, a i drugo, tako se često kaže: iskopati oko“ Rj. III, 889) = *kōiāšii + izvadišii*. Тако је и *ukōiāšii koga или šii* („ukopati što n. p. u zemlju... sa se, refleks. ukopati se, sich verschantzen“ Iv. Br. II, 635) постало од *kōiāšii + унијешii, увушки*, т. ј. копајући унијети, увући; *ūokōiāšii* у значењу „progrepsti, sahraniti“ постало је од *ukōiāšii + ūogrebsii*. Тако и *zakōiāšii* од *kōiāšii + zavuški*, т. ј. копајући завући у земљу.

198. *zlešāšii, zalešām* [„pf. (komisch)... razboljeti se (n. p. od nahlade) tako da se osjeća bol u leđima. glagol se drukčije ne nalazi“, Iv. Br. II, 788] = *zaležati se, zaležim se* („od ležanja pokvariti se... ležeći provesti“, Rj. II, 788)] + *zanemošii, zanešim* (razboljeti se) + *leša*; овде је глагол залежати се према занемоши изгубио рефлексивну заменицу, а од шале је намерно искривљен на тај начин што се *ж* претворило у *ђ*.

199. *zaišārišii se, zaišārim se* („zabuniti se pazarajući... kad se zapazari, lasno je od trgovca ukrasti. Rj. za-pazariti se. v. impf. prosti pazarivati“ Rj. II, 801) = *zabunišii se + išārišii* („negotiarī... trgovati... kupiti“. Rj. IX, 719), т. ј. збунити се пазарећи.

200. *klikošāšii se, klikošēm se* („smijati se. — Valja da je liječ onomatopejska — U naše vrijeme“. Rj. V, 72) = *kikōšāšii se, kikōšēm se* („smijati se glasno“ Rj. IV, 951) + *klišāšii, klišēm* („kliknuti. — Od XIII vijeka... jubilarē“ Rj. V, 65).

201. *leišāšii, leišēm* [„mahati ili uprav treptjeti krilima kod lečenja a i kod stanja na mjestu, kaže se o krilatijem životinjama (u naj starijem primjeru o krilatoj vili)... Od XVI vijeka“, Rj. VI, 11] = *lešēšii, lešēm + šrejšāšii, šrejšēm* (стсл. трепетати, рус. трепетать, „trepeće n. p. list na drvetu“. Iv. Br. II, 587)

202. *leišāšii, leišēm* („vidi lepršati“. Rj. VI, 12) = *leišēšāšii, leišēšēm + vrcāšii se, vrcām se, vrcāšii se, vrcām se, koišāšii se, koišēm se*, т. ј. врцајући се или копрцајући се лепетати.

203. *лѣушати*, *лѣушам* („летјети мало и не високо изнад земље, него с једне стране близу на другу. — У наше вријеме у Stonu.“ Moји голубићи још не лете него лепутају по кући!... испореди лепут“, Rj. VI, 13) = *лѣукаши*, *лѣукам* („i lētučēm, impf. dem. летјети“, Rj. VI, 21), *скакушати*, *скакућем* (скакутам?) + *лѣдшати*, *лѣдћем* („махати или управ трептјети“, крилима Rj. VI, 11), *лѣпршати*, *лѣпршам* [лепршати се употребљава се и без се: „гледај како лепрша она бандијера“ (застава; у Дубр.), а и пример у Rj. поред лепршати се, за који се каже да има „друго значење (као лепетати)“ нема рефлекс. заменице: „I да среће лепршају крила“, Rj. VI, 12], т. ј. по мало летети, скакутати машући крилима.

204. *накодшати се*, *накодшам се* [„nakotiti se, умножити се. Од на-коритити се... говори се у Lici (о дјечи), на пр. Nakopitila mi se puna kuća dјece... u Raiću (u Slav.) o mišima, racovima, o muhama“ Rj. VII, 401] = *накодшати се*, *накодшам се* („Jer silna se nakotila raja... govori se u Lici. Rj. VII, 403) + *накупити се*, *накупим* („Vojaska pristupi, kako množ od mravi kada se kupi. Ђ. Baraković“ Rj. VII, 409).

205. *отарисати*, *отаришем* („laskati... govori se u Lici... tvoј Ilija ne bi otarisa ni sv. Petru... Postanje tamno“ Rj. IX, 349) = *отар*, *отара* („isto što oltar i istoga postanja“ *ibid.*) + *мешанисати*, *мешанишем* [„duboko se klanјati i krstiti, što može biti i klečeći... Kako mu se vas zapad i istok kao metanišeći (sic!) klanја“ A Kanižlić, Rj. VI, 620; *мешанишећи* могло је постати мешањем од *мешанишући* + *клечећи*]. Постоји и реч *лижидтар* („čelјade što liže otare“ Rj. VI, 132).

206. *покинђуриши се*, *покинђуришам се* („pooholiti se. Od po-kinduriti se... Govori se... u Lici, na pr. tvoја se Milica nešto pokindurila od kako se udala“ Rj. X, 502) = *поохдлити се*, *поднијети се* („Jakov... uz to se još osobito bio ponio i posilio...“ Rj. X, 741) + *кинђуриши се* (китити се), тј. китећи се поносити се.

207. *преговарати се*, *преговарам се* [„с.) prepirati se... Tako se ti komuni међу собу велико pregovarahu (u spisu XIII vijeka sačuvanom u prijepisu XVI v.)... Ričmi prigovarat nemoј se s ričljivim. Marulić“ Rj. XI, 522] = *предети се*, *прѣм се* („b. preti se... parbiti se pravdati se... iz XIII—XV vijeka... prepirati se... svađati se, kavžiti se, gložiti se“ Rj. XI, 750), *препирати се* + *разговарати се*, тј. разговарајући се препирати се.

208. *шаджити*, *шаджим* („pacificare, sedare, pacare, placare. Stulli vidi miriti, tišiti, tješiti, blažiti. v. pf. slož. utažiti... Smili Mare i suze prol'jeva, tažio je od Budima kralju“ Iv. Br. II, 559) = *шјѣшити* („Kad je vidi gdje плаче... Onda tješeci je rekne joj da se za to ne brine“ Iv. Br. II, 574) + *блажити*

(„3. mitigare, lenire, umirivati, utišavati; u naše vrijeme: čovek je stane blažiti: ta nemoj ženo, za bogal“ Rj. I, 433).

209. *ħāxorīšī*, *ħāxorīš* („vidi ćaoriti“ Rj. II, 125; *ćaoriti*, *ćaorīm*. imp. flare kada vjetar što blažije i tiše puše onda ljudi reku: po nješto ćaori vjetar, ili: bogme, bura dobro ćaori. kod Gospića“ Rj. II, 126) = *ħyūšīšī*, *ħyūšīš* („leniter spirare. isporedi ćuh. u jednoga pisca XVI vijeka“ Rj. II, 157), *ħyūħnyūšī* („flare. isporedi ćuh. u jednom spomeniku XV vijeka“ Rj. II, 151; „ćūh, m. spiritus, flatus. od XVI vijeka“ *ibid.*), *ħyūriti*, *ħyūrim* („duhati, flare. Daničić kor. 96 misli da korijen može biti tu u značenju napinjati se prešlom u duhati u naše vrijeme“ Rj. II, 156) + *ħaxōrišī*, *ħaxōriš* [tiho duhati, piriti, pirkati (o vjetru)“ Rj. V, 875]; *ħarlijāšī*, *ħarlijāš* („leniter flare, vjetar ćarlija, ventus est lenis et mitis. samo u Vukovu rječniku“, Rj. II, 126; ćarlijanje... samo u Vukovu rječniku“, *ibid.*) = *ħārīšī* *ħārīš*, *ħārkašī* *ħārkaš*, *ħaxorīšī*, *ħaorīšī* + *lelijāšī*, *lelijāš* („ljuljati, činiti da se što stojeći na istom mjestu pomiče gornjijem dijelom tamo i amo. — -i- stoji mj. negdašnjega ě, zato se u istočnome govoru kaže leleјati... Od XVIII vijeka... lelijati se s dodatkom da se govori u Srijemu; lelijati se, ljuljati se polako od vjetra „wogen“ „fluctuare“ s primjerom: Šaš se sve lelija“, Rj. VI, 3). Овако се може тумачити постанак глагола ћарлијати у колико је он постао у јужном или западном говору, јер да је постао у источном, у том би говору гласио ћарлејати, пошто се у источном говору према лелијати употребљава лелејати. Из Рј. се не види где се говори ћарлијати, али пошто се не говори како он гласи „у истоџnome“ или „зарадnome говору“, према бележењу у Рј. значи да се друкчије не говори, да према томе по постанку припада јужном или западном говору. Глагол *ħyūriti* *ħyūrim* („leniter flare u govoru: ležimo na daskam pa nek malo ćiri, odmah nam je zima“ Rj. II, 139) = *ħyūšīšī* и др. + *ħyūrišī*, *ħaxorīšī*; *ħyūrišī* = *ħyūšīšī* + *ħyūrišī*.

ħyūrlīšī, *ħyūrlīš* („vidi ćurlikati u naše vrijeme: Ćurli danas, ćurli sutra, nauči se ćurlikati... Iz. nar. pjes. u Lici“, Rj. II, 156) = *ħyūrišī*, *ħyūrim* + *ħyūrlīšī*, *ħyūrlīš* („svirati u diple. — isporedi diplati... Dolazi od XVIII vijeka Rj. II, 413). Od *ħyūrlīšī* postala je реч *ħyūrlīka* („vrst. ćobanske jednocijevne svirale“ Rj. II, 156), a od *ħyūrlīka* глагол *ħyūrlīkašī* („svirati u ćurliku“, *ibid.*). И *ħyūrlīka* и *ħyūrlīšī* употребљавају се у подругљивом значењу („ćurlika... 2. psovna riječ za onoga koji je prilično prazne glave... kod Gospića“ Rj. II, 156; *dipliti*... c. pošto se misli da svirati u diple nije nikakav koristan posao, znači kao lastovati, besposličiti. u Lici“ Rj; II, 413).

210. *ħixhīrīšī* *se*, *ħixhīrīš* *se* („smijati se glasno a bez razloga, budalasto. na Braču. Rj. III 596) = *ħixhīšīšī* *se*, *ħixhīšīš* *se* („vidi hihiriti se. — U naše vrijeme u Dubrovniku“

Rj. III, 597), *хихаџаџи* („grohotom se smijati. na Rijeci“ Rj. III, 596) + *цјѣриџи цјѣрџм*, *цериџи се* („od XVI vijeka... cjeri se čeljade kad se smije zijajući, te mu se zubi vide, kad se smije i preveć, po tom i nepristojno... Sto se istom cjeriš? N. Nalješković“ Rj. I, 813). Акцентат је као у *цјѣриџи се*, кад се хихирити сведе на старији акценат: *хихѣриџи се*.

211. *догаламиџи*, *догаламџм* [„pf. s vikom (s galamom) doći. — složeno: do - galamiti. U naše vrijeme u Lici. „Nočas moj čovjek oko ponoći sa svojim drugom dogalami kući“ Rj. II, 560] = *галамиџи* + *доџи*, тј. дођи галамеђи.

доја̀миџи, *доја̀мџм* („pf. složeno: do - jagmiti... b. prelazno, doći jagmeći se. — U narodnoj pjesmi Hrvata u Ugarskoj. Pod Haimburški varoš dojagmili“ Rj. II, 580) = *доџи* + *ја̀миџи* (jagmiti... postaje od I. jagma... Od XVII vijeka... navaljivati, nasrtati... grabiti. Rj. IV, 409; „jagma, f. tur. jagma, plijen, plijenjenje... navala, juriš“ ibid.).

до̀лајаџи, *до̀лајаџм* („pf. složeno: do - lajati... b. doći lajući“ Rj. II, 604) = *доџи* + *лајаџи*, тј. дођи лајуђи. Иначе овај глагол значи „a. svršiti lajanje“ ibid.).

дома̀хаџи, *до̀ма̀хаџм* („dōmahām, impf. domahnuti. — U naše vrijeme u Dubrovniku. — U Lici s drugim značenjem: Ђе ко идући више маше рукама него ли ногама, те гђе доде реку му: „jesi li domavao?“ Rj. II, 619) = *доџи* + *махаџи*, тј. дођи машуђи (рукама).

до̀иџѣхаџи, *до̀иџѣхаџм* („pf. doći pijehajući. — složeno do - pijehati... U naše vrijeme u Dubrovniku“, Rj. II, 645) = *доџи* + *иџѣхаџи*, *иџѣхаџм* („dihati, disati... brehtati, dahtati, hripati... Vas trudan i oznojen pijehajući od truda — Kašić“ IX, 839).

до̀иџриџи, *до̀иџрџм* („pf. doći pireći, pušuci (teško dišuci) isporedi dopuhati. — složeno: dopiriti“ Rj. II, 646) = *доџи* + *иџриџи*, *иџрџм* („puhati, duhati“ Rj. IX, 865).

до̀џлакоџи, *до̀џлачџм* („pf. složeno: do - plākati... b. doći plačuci“, Rj. II, 647) = *доџи* + *џлакоџи*. Иначе овај глагол значи свршити плакање („a. svršiti plakanje... od XVI vijeka“ ibid.).

до̀џухаџи, *до̀џушџм* [(„dopūhām), pf. složeno: do - puhati. — U naše vrijeme u Dubrovniku... b. doći pušuci... Evo ga! jedva je dopūhō“ Rj. II, 653] = *доџи* + *џухаџи*, тј. дођи пушуђи („teško dišuci“, ibid.). Кад се овај глагол веже за пухати у значењу пухања ветра, онда он значи „doći brzo, iznenada (kao vjetar)“ „Odnekle i on dopuha, kad mu se nijesmo nadali“ ibid.

до̀раниџи, *до̀ранџм* [„pf. doći rano (u jutro) složeno: do - ranim... Od XVIII vijeka a između rječnika u Vukovu... Otkud ste jutros doranile? Nar. pjes.“ Rj. 660] = *доџи* + *ура̀ниџи*, тј. дођи уранивши.

дослијѣѣаѣи, *дòслијѣѣм* („pf. doći kao slijepac, pipajući. — složeno: do i slijepati koje postaje od osnove adj. slijep. — U naše vrijeme u sjevernoj Dalmaciji“. Rj. V, 673) = *догамбаѣи*, *доглимбаѣи*, *дошанѣаѣи*, *доблаѣаѣи* и др. + *слијѣѣ*; овај је глагол могао постати и према глаголу доштапати се („doći štarajući se. — složeno: do – štarati... U naše vrijeme u Dubrovniku“, Rj. II, 702), само што доштапати се долази с рефлекс. заменицом, док је глагол дослијепати без ње. Али се може претпоставити да је он облик без рефлекс. заманице добио према глаголима доглимбати и др. као и глагол догегати, *дошикаѣи*, види бр. 189.

дòтраљаѣи, *дòтраљаѣм* („doći tralјајуći... U наше vrijeme u Lici“ Rj. II, 714) = *доћи* + *траљаѣи*. (траљаво радити? „Tralјав posao“ Iv. Br. II, 583). У Iv. В г. не налази се овај глагол, али се он види из споменуте дефиниције“ у Rj.: „doći tralјајуći“, а у вези је с придевом траљав (rđав I. n. р. обуца... исп. tralје... dronјав... Tralјав posao“ Iv. Br. II, 583).

дохуќијеѣи, *дохуќиѣм* [„pf. doći hukтеći (o vjetru). — složeno: do – hukтјети. — U наше vrijeme. U isto vreme dohukti crveni vetar“ Rj. II, 577] = *дохитјети*, *дохитѣм* („hitno doći. — složeno: do – hitјети. — U jednoga pisca XVIII vijeka“. Lovorikom ter se kiti, da k Apolu š njim dohiti. J. Kavanjin“ Rj. II, 572), *доћи* + *хуќиѣи*, *хуќѣѣм* („vidi hukати... Od XVIII vijeka“ Rj. III, 731), *хуќаѣи*, *хуќѣѣм* [(„i hukam)... Od XVI vijeka... Vitar iz daleka huќиći. M. A. Reljković“ Rj. III, 730-731), тј. дохитјети (хитно доћи) хуктећи. Траг мешања са дохитјети показује је у овом глаголу; барем у Rj. се налазе глаголи хуктати, хукати, а нема хуктјети.

Ови се глаголи разликују од глагола: *доблаѣаѣи*, *доганбаѣи*, *догамизаѣи*, *догазиѣи*, *доглибаѣи*, *доглимбаѣи*, *дограндаѣи*, *дохитјѣи*, *дохрлиѣи*, *доштраѣи*, *дојахаѣи*, *доједриѣи*, *дојездиѣи*, *докорабљѣи*, *докулаѣи*, *докулецаѣи*, *домлаѣиѣи*, *дойлазиѣи*, *дойловиѣи*, *дойлуѣаѣи*, *дойлескаѣи*, *дойузаѣи*, *доскакаѣи*, *дошанѣаѣи*, *дошикаѣи* јер ови глаголи и без префикса значе кретање па су префикс могли добити и без мешања с другим глаголима. (али и блатати и др. постали су мешањем од ићи, газити + благо, и др.) Глаголима с префиксним значењем *доћи* одговарају глаголи с префиксним значењем *оићи*:

оѣириѣи, *оѣириѣм* („odmagliti, pobjeći“ nije јасна sveza u значењу između prostoga piriti i složenoga otpiriti“ Rj. IX, 416) = *оићи* + *ириѣи*.

оѣијеваѣи, *оѣијеваѣм* („e. otpjevati, otići pjevajući, singend dafongehen, abeo cantans“, Rj. IX, 419) = *оићи* + *ијеваѣи*.

оѣилагаѣи, *оѣилагѣѣм* [„b. плачуći otići; ispor. otpjevati pod e; samo u Vukovu rječniku (weinend dafongehen, abeo lacrimans“ ibid.]. = *оићи* + *илагаѣи*.

212. *проујаши*, *проујум* [„pf. ujeći proći pokraj čega (kao na pr. vjetar); od pro – uјati, ide među glagole navedene kod 1 pod b; samo u Vukovu rječniku („vorbeiheulen, vom Winde, praeterstrido*)“ Rj. XII, 465] = *проћи* + *ујаши*, т. ј. проћи хујећи. Према Rj. овакви глаголи значе да „nešto biva pokraj pečega: proći, пројahати, прокасати, пронијети, провести“ (Rj. XII, 237, в), али овај се глагол разликује од наведених, јер они и када су несложени значе ићи, кретати се, а глагол ујати нема тог значења [„heulen (vom Meer, Wind), ululo. Rj. úji silna voda vjetar“ Iv. Br. II, 632]. Исто значење има и глагол прохујати, јер је то исти глагол („slož pro – úјati, za —. gdjekoји pišu riječ sa h sprijeda huјati, huјim“, *ibid.*), али у Rj. се о њему каже: „pf. glag. за huјanje koje će brzo da prođe... ide među glagole navedene kod 1 pro pod g“ (Rj. XII, 314); међутим овај се глагол не може подвести под значење под *g*, јер под *g* „priedlogu je služba, da od imperfektivnoga glagola načini perfektivni: пробудити“ *ibid.*, а то овде није случај; даље се још каже само: „ovamo idu dakako i glagoli, који znače početak kakve radnje: проcvasti“, али ни то значење нема глагол прохујати, него значење: проћи с хујањем.

У Rj. се налази и глагол *прохучаши*, *прохучим*, чије се значење дефинира речима: „pf. huknuti pokraj čega“, али се из немачке речи *vorbeiheulen* [vom Winde], која је ту наведена из Вукова речника види да глагол прохучати има исто значење као и проујати. У овакве глаголе спада и *прозвиждаши* (Год. Зб. I 87); за глагол протакетати, *ibid.*, мало је теже тачно казати како је постао, јер би требало знати да ли се он употребљава и без префикса; и, ако се употребљава, какво му је тачно значење). Овакви глаголи постоје и у руском језику: прожужжать („1. Пролететь. жужжа. Над головой прожужжала муха“, Д. Н. Ушаков: *Толковый словарь*, III 931), *просвистеть* („Просвистела над головой пуля“, *op. cit.* III, 998). Да овакви глаголи постоје и у немачком види се из наведеног глагола *vorbeiheulen*, а такви су и глаголи *durchrauschen* („пушећи прећи“ Ристић и Кангрга: „Енци. нем. срп. хрв. реч. 366), *durchtoben* („пробеснети, беснећи проћи – лазити“ *op. cit.* 371), *durchzischen* („шиштећи пролазити кроз“ *op. cit.* 373). Према књижевним споменицима ови су глаголи у српскохрватском језику из новијег времена, јер се налазе само у Вукову речнику. Главна подлога за стварање ових глагола била је у томе што се звук ствара покретом предмета: баш зато што су уско повезани и налазили су се нераздвајно у свести, па су се тако јавили и у језику.

*) Глаголе оваквог типа нисам нашао у речницима латинског (а ни тал. ни франц.) језика; тако ни *praeterstrido*; глаголи *praetereo*, *praeterequito* итд. одговарају типу *проћи*, *пројездиши*.

213. *дòварати*, *дòварам* („v. pf. mit Betrug herführen, deceptum adduco: „Ak' uzmožeš dovarati Turke. Rj. do - varati, varajući dovesti. u Rj. ima griješkom v. impf. mј:sto v. pf. isp. v. pf. slož. izvarati, navarati, prevarati“ Iv. Br. I. 252) = *дòвабиши*, *дòвести* + *варати*, т. ј. довести варајући.

За глаголе с префиксом *до* у Rj. стоји само: „složeno s glagolima znači da se radnjom onoga glagola dokučuje ono na što je namijenjeno“, Rj. II, 485, али то је тачно само за глаголе докучити, довести и сл., а овде се „ono на што је namijenjeno“ радња не докучује „radnjom... glagola“ који се изговара; у овим се глаголима онај глагол који означаује радњу којом се „dokučuje ono на што је namijenjeno“ не налази, него само глагол који уз тај глагол (који се подразумева али се не изриче) стоји као глаголски додатак, а од глагола који означаује радњу „којом се dokučuje“ налази се само префикс. Овакви су глаголи:

дòнукати, *дòнукам* („dovesti nukanjem. - složeno: do - nukati. - U jednoga pisca XVII vijeka“ Rj. II, 637) = *дòвести* + *нукасти* („pagovarati, poticati“, Rj. VIII, 264).

доити *доити*, *доишомити* („pf. svršiti pitomljenje (prelazno); dovući, dovesti, dovesti pitomljenjem... U naše vrijeme u Dubrovniku. Ne mogu nikako onu mašku (mačku) da dopitomim“ „jeda bi dopitomila onega divljaka“ Rj. II, 647) = *дòвобити*, *дòвући*, *дòвести* + *иришомити*, т. ј. довабивши припитомити.

дòсилити, *дòсилити* („pf. dotjerati na silu (subjekat je vazda vjetar, a objekat brod i pomorci). - složeno: do - siliti... U jednoga pisca XVII vijeka. Vitar u Siciliju priko volje dosili ih. F. Glavinić“, Rj. II, 670) = *доишјерати* + *ирисилити*, т. ј. присиливши („на silu“) дотјерати.

дохукнути, *дохукнем* („pf. tисnutи hučući (o vjetru)... U jednoga pisca XVII vijeka. Zavrnuhu јu (barku) vitri, ter јu dohuknuhu u porat od Ostije. F. Glavinić, cvit.“ Rj. II, 577) = *дòишјерати* („Vраћајући се по moru, dotira јih fortuna на јedan pust otok. F. Glavinić, cvit.“ Rj. II, 711) + *хукнути*, *хукнем* („Huknu vitri, smutihu more i probudihu valove. F. Glavinić, cvit.“ Rj. III, 731). Како се види сви ови глаголи који су се мешали налазе се међу осталим и код истог писца, у истој књизи. [Облици заврнуху (заврнуше), дохукнуху (дохукнуше), смутиху (смутеше), пробудиху (пробудише) претстављају мешање аориста с имперфектом].

Глагол дохукнути разликује се од глагола доварати, допитомити, досилити по томе што је сам без предлога непрелазан; код њега се јаче истиче глагол који се подразумева (дотерати), јер је мешањем с њим (с дотерати) постао прелазан.

(С овим глаголом сличан је по постанку и значењу глагол отпухнути; т. 228); сличног је постанка отпухнути, бр. 229.

Од значења да се нешто „докучује“ још су даље наведени глаголи типа догаламити; они као непрелазни немају никакве везе с таквим значењем.

214. *надобити, надобијем* („pf. superare, vincere... Jedali je malena stvar bila jednoga glasovitoga junaka i viteza nadobiti“ Rj. VII, 283) = *надбѣиши, надбѣијем* (nadvladati koga bijući se s njim“ Rj. VII, 261), *надвладати + добити, дѣбијем* („2. vincere, superare, kao odoljeti, svladati, nadvladati, pobijediti i t. d. natječući se kako mu drago s kim... ovo značenje koje je samo u južnijem slavenskim jezicima polazi od predašnjega po tome što kao da se misli da onaj koji je dobiven postaje stvar onoga koji dobije... Bori se Herkules s Akelojom i dobi ga“ Rj. II, 506).

215. *наздоавиши коме чашу, кују* („Nazdravi mu ztatnu kupu vina... Turci Jandri čaše, nazdraviše“ Rj. VII, 770) = *наздравиши* (некоме чашом) + *иојиши, испиши чашу*, т. ј. наздравити подигнувши, испивши чашу.

најиши, најијем [„pf. potionare, propinare... b. napiti, t. j. nazdraviti u pravom smislu... (napiti tkomu, bere alla salute di qualcuno, – napiti zdravicu, u zdravlje... napiti u zdravlje ili zdravicu komu s naznakom, da se nalazi u Gundulića)... Koji piје, svaki njoj (t. j. djevojci) napiје, Nar. pjes. istr.“ Rj. VII, 491] = *наздравити + иити*. Зато овај глагол може имати за објект чашу: наздравити некоме пијући чашу („napiti čašu, vokal“ Rj. VII, 492); напитки срећу („da napiјem sreću za udaju“ Nar. pjes. Vuk.“ ib.) напитки + зажелети срећу.

отпиши, отпијем некоме („с. пијући odgovoriti na zdravicu... kako коме napiјеш, онако će ti otpiti... On pri једном обѣду имајући 20 lic svakomu po један bokal napio i svakomu opet, koji njemu napili, отпио“ Rj. IX, 418) = *најиши + одговориши*, т. ј. напивши некоме одговорити му на здравицу. Иначе отпити значи „debibere... malo srknuti od čega“ Rj. IX, 418.

216. *избациши, избацијем* пушку („3. pušku, top „abfeuern (die flinte)“... Izbaci pušku na divlju mačku. Vuk.“ Rj. IV, 126) = *оѣлаиши, оѣаиши пушку* (Rj. IX, 20 + *избацѣиши зоно из ѣушке*.

217. *крѣсаиши крѣшѣм огањ* [„udarajući ognjilom o kremen, činiti da skaču iskre... ovo je najstarije i najobičnije značenje, pa su se iz njega razvila i druga... Tko kreše oгањ“ Rj. V, 523] = *крѣсаиши + зајалииши огањ*, т. ј. наложивши дрво запалити ватру.)

искресати, искрешем ватру [„n. p. vatra, ausschlagen (feuer)“ „excito ignem“. A ti iskreši vatra“ Rj. III, 899] = *искресати искру* (из камена) + *зајалити ватру*, т. ј. искресавши искру из камена запалити ватру. А и реч искресати постала је од извући + кресати, т. ј. извући крешући.

218. *пошјератиши траг* (т. ј. поћи за, чијим трагом. Potjera jedan starac poslije podne lisičiji trag po snijegu“ Rj. XI, 143) = *пошјератиши некога* + *гледаши*, *шражишиши траг*, т. ј. потерати некога тражећи, гледајући његов траг (одећи по његовом трагу); у наведеном примеру: *џ шјера лисицу* + *гледао је лисичији траг* = *пошјера лисичији траг*.

219. *пробродитиши кога или шио* [т. ј. превести (prevezem) preko vode... Viditi mož... koliko navi množ i ljudi jest s nama, ki nas će pribroditi u moj stan na vesla ter jidra“ Rj. XI, 450] = *бродитиши*, *бродим* („ријеч dolazi od XV vijeka... prelaziti preko vode na brodu“ Rj. I, 669), *пробродитиши* („objekt je kakva voda, more ili rijeka“ Rj. XI, 450; у Rj. се налазе примери од XV до XIX века) + *превестиши*.

220. *збукаши се, збучу се* („v. r. pf. n. p. goveda... s-bukati se, v. impf. bukati l. zbuču se goveda, kad stanu bukati, pa se strče“ Iv. Br. II, 834) = *скупитиши се*, *стрчатиши се* + *букаши*, т. ј. скупити се бучући. А и стрчати се постало је од скупити се + трчати, т. ј. скупити се трчећи. У горњој реченици: *скупе се говеда* + *бучу говеда* = *сбучу се говеда*.

221. *надлешјетиши се* („Onda orao reče... pa se digne u oblake i nadlete se nad onaj grad i sve vidi. Nar. pripov. vuk“ Rj. VII, 277) = *надлешјетиши*, *надлешјим* [(„supervolare... Mrêže mnogopletenjuje ježe sêti lukavaago, krilê imêje duhovnêji, nadyletê ednom rukopisu = preletê) je. Danilo“, *ibid.*] + *наднијетиши се*, *наднѐсѐм се* („Nadnesavši se malí nad jezero ugleda krilata konja“ Nar. prip. vuk“ Rj. VII, 277)

надвитиши се („pf. izviti se nad čim. Od nad-viti... Nadvi se oblak iznad djevojak“ Rj. VII, 314) = *наднијетиши се* + *витиши се*. Да се овде замишља кретање према предмету, види се из примера: „Magla mi se nad oči nadvila“ *ibid.*)

222. *исклечаши се, исклечим се* („pf. umoriti se klečeći. — složeno: iz-klečati... U naše vrijeme. Tako mi je bilo tijesno, da nijesam moga' stoeći, nego klečeći, pa sam se izkleča, dok sam onliku bukvetinu posjeka“ Rj. III, 884) = *изморитиши се* (да се таč изморих млајална neboga! Н. Lucić“ Rj. IV, 250) + *клечаши*, т. ј. изморити се клечећи. Да овај глагол одиста има изражено и значење уморити се види се још боље из другог примера: „Bome se ovaj danas pred tabulom nakleča i iskleča“ (reku đaci)“ Rj. III, 884.

223. *залупаши, залупим* („vidi i zabiti“ Iv. Br. II 790) = *забитиши* + *лупаши*, т. ј. забити лупајући. Чује се и глагол залупити (у: залупити врата). Глагол залупати постоји и у значењу: почети ударати; ово значење није забележено у Iv. Br., али се залупати с оваквим значењем говори у Боки и Дубр. на пр.: кад је он залупао на врата... (према: кад је закуцао); у овом значењу наравно нека везе са глаголом забити

закуцаџи, *закуцам* („кусајући забити“, Rj. II 786), = *забиџи* + *куцаџи*; у значењу *klopfen... pulso fores*“. (Pa *zakusa* alkom па *vratima*“, IV. Br. II, 786) нема везе с глаголом *забити*, а ово је и основно значење овог глагола (у IV. Br. ово је значење означено под 2, а значење *забити* под 1); *куцаџи се* („b. рефлексивно. Prignuvši glavu *kucaše se* у *prsa* иштући *skrušeno* опроштенја. F. Lastrić Rj. V, 717) = *куцаџи се* + *удараџи се*.

224. *доживљџи*, *доживљџм* *нешџо* („složeno: do-življeti. — isporеди *doživsti... b. vidi dočekati*, 1, b... од XVIII вијека“ Rj. II, 734) = *дочекаџи*, *дочекаџм* *нешџо* („potvrđeno од XV вијека“ Rj. II, 541) + *живљџи*, т. ј. живећи дочекати.

225. *измајукаџи*, *измајучџм* („*vidi izmaukati*. — Složeno: *iz-mjakati*. — U naše vrijeme у Lici. „Mac ili šic! što tu mjaučеш, bome ćeš машу pro лећа *izmajukati*“. Rj. IV, 244) = *исџросиџи*, *измолиџи* + *маукаџи*.

искамкаџи (*искамкати*), *искамкаџм* (*искамкам*) („pf. *kamkanjem* добити, isporеди *iskamčiti*. — složeno: *iz-kamkati... U* наше vrijeme“ Rj. III, 872) = *извуџи*, *извадиџи* + *камкаџи* *камкам* („*dosadivati* јаукањем и јадиковањем, *vidi kamčiti*. — isporеди *kamikati*. — Valja да *uprav znači: govoriti kami*“ Rj. IV, 808)

искашљџи, *искашљџм* („*kašljući ispljunuti... од XVIII вијека*“, Rj. III, 874) = *избаџиџи* + *кашљџи*, т. ј. кашљањем *избаџити*.

исколикаџи, *исколикаџм* („pf. *dobiti* код *igre* *kolikanja*. — složeno: *iz* *kolikati... U* наше vrijeme у Lici „*Imao sam punu kapu lješnika*, па ми све *Petar iskolika*“. Rj. III, 887) = *коликаџи се*, *коликаџм се* („O *njekoј igri* s *lješnicima*: — Postaje од *koliko*. — U наше vrijeme у Lici“ Rj. V, 203) + *извуџи*. [Travurina *zemlji* много *snage* *izvuče*. I. *Jablanci... Iz* ништа *izvuče* створенја M. *Pavlinovič... Stade* да... *iskušaje Ružu*, тек да јој *izvuče* коју ријеч. S. *Ljubiša*. Rj. IV, 368]. Противно је значење: *искџртати*, *искџртџм* („pf. *izgubiti* *kartanjem*. — složeno: *iskartati... U* наше vrijeme у Lici“ Rj. III, 873). = *картати се* + *изгубити*.

исклимаџи, *исклимаџм* („*dobiti* *klimanjem*. — složeno: *iz-klimati... U* наше vrijeme... Ako *jezik* не *izlaja*, *glava* не *isklima*“ Rj. III, 884) = *извуџи* + *измолиџи* + *климатаџи*, т. ј. климајући главом *извуџи* неку корист.

исџанкати, *исџанкаџм* („*dobiti* што *sankanjem*. — složeno: *iz-sankati*. — Kaže се и *iscankati*. — U наше vrijeme у Lici“ Rj. III, 855) = *измолиџи*, *исџросиџи*, *измамиџи* *извуџи* + *џанкаџи*, т. ј. џанкајући *измамити*.

исџлакаџи, *исџлачџм* [(„složeno: *izplākati... c. plačuci* добити... I *jeda* би *izskakala* (*bludnica*) што још *nije isplakala*“, Rj. III, 929) = *џлакаџи* + *измџлиџи*. У Rj. стоји да овај глагол има и значење „*plačuci izgubiti*. „Šta *plačeš?* оџи *isplakao!*“ Али он не може значити *изгубити* ма шта, него се односи

само на очи; ту је значење исказано фигуративно: замишља се хиперболично као да ће сузе истиснути очи из очних дупљи, као да ће очи исцурити заједно са сузама; овакав глагол добивен је од: *плакаши+истиснути*, т. ј. плачем истиснути, исплакати сузе („jesul' svoje suze otirali što su za me jučer isplakali?“ Iv. Br. II, 500) = *плакаши+прол. ваши сузе, испустиши сузе* („ispustivši suze svoje“. J. Palmotić IV, 20).

испродсиши, испросишм („dobiti prošnjem, moljenjem... st. slov. isprošiti, rus. испросить... а u Vukovom (1. erbetteln“ „emendico“. 2. djevojku „erbitten, erfreien“, „impetro“, Rj. IV, 6) = *извући (добити)+просити*. Радња глагола просити, било да значи молити или питати, прелази на онога којера се пита или моли, а овде прелази радња на ону ствар која се од некога иште.

226. *надживјети, наджившм* („dulje živjeti od koga. Od nad - živjeti“, Rj. VII, 318) = *надмашиши + живјети*.

наджети, наджањем („pl nadvladati koga žanjući, т. ј. више нажети од њега“ Rj. VII, 318; „nadžnjeti... nadžnjevati... Nadžnjevo se momak i djevojka“ Rj. VII, 318) = *надвладаши + жњети*.

надгиздати, надгиздшм [„gizdom koga nadvisiti. Od nadgizdati (samome gizdati u značenju, koje bi odgovaralo, т. ј. gizdav biti, nema potvrde)... Jedna tica gizdava sve tice nadgizdala“, Rj. VII, 263] = *надгиздати, надгиздшм* („supergredi superare... Najstarija je potvrda iz XIV vijeka“ Rj. VII, 265), *надвисити* („nadići koga visinom, biti viši pretežniji од њега... nadvisiti višnje dvore... Dž. Palmotić“ Rj. VII, 313, „nadaći, nadići Rj. VII, 278), *надвладати* („čini mi se, nadvladaće mene“ A. Kačić Rj. VII, 314), *надобити* („superare, vincere... Potvrda se našlo samo u Radnica i u nekoliko pisaca XVIII vijeka“ Rj. VII, 283) + *издати, издшм* („sa se... kititi se, resiti se, Rj. III, 137), т. ј. гиздајући се, у гиздању некога надмашити.

надгласати, надгласшм [„pf. glasanjem, т. ј. glasovanjem koga nadvisiti... überstimmen). Govori se i piše u naše vrijeme, na pr. Vas je više, pa nas možete lako nadglasati“. Rj. VII, 263] = *надмашиши + гласати*.

надговорити, надговоршм („govorenjem nadvladati, pobiti... ko će luda nadgovoriti? D. Obradović... Jedan čovik, koji će nadgovoriti svit svojim rasloženjem. A. Tomijković“ Rj. VII, 264) = *надмашиши + говорити*

надиграти, надигршм („igranjem nadvladati... überspielen, übertanzen... Kad zaigra Kaica Radonja, on nadigra tri stotin Madžara“ Rj. VII, 267) = *надмашиши + играти*, т. ј. надмашити играјући.

надорати, надорем („nadvladati koga u oranju, т. ј. бити бољи од другогa у орању“, Rj. VII, 294) = *надвладаши + орати*.

надразложити, надразложим („obličiti, dokazati da je tko kriv... dokazati, da tko krivo misli ili govori... uvjeriti koga. t. j. dokazati mu što. Nitko viku nadrazložiti neće mene, da vjerujem stvar toliku. Dž. Palmotić“. Rj. VII, 299) = *надвладаши+разложити, разложим* [„V. impf. (u Dubr.) urtheilen, judico (vidi rasuđivati Rj.): dobro razloži. Rj. za postanje isp. razlog“. Iv. Br. II, 329], разложећи, наводећи разлоге некога надићи.

надскочити, надскочим („nadskočiti, nadvladati koga skokom“ Rj. VII, 304) = *надићи+скочити*; „nadskočiti na koga“, *ibid.* показује прво значење без мешања: „Onda na njega najveće negovi neprijatelji nadskoče“ (*ibid.*)

надвикаши, надвичем („vikanjem nadvladati koga, jače vikati od njega... Govori se u naše vrijeme“ Rj. VII, 312) = *надмашиши+викаши*, т. ј. надмашити вичући, у викању. Глагол викати може бити прелазан кад значи звати („On ga odmah stane vikati i moliti da ga na suho prenese“. Iv. Br. II, 717), али и он је постао од викати+звати, као што је тако постао и глагол кликовати („Kako ih jur družici klikuju i zovu. M Vetranić“ Rj. V, 73).

надшпливати, надшпливам („nadmašiti koga u plivanju... Govori se u Lici“ Rj. VII, 697) = *надвладаши+пливати*.

надшпиши, надшпишем („nadmašiti koga u piću... ako tebe Jandrija natpije, on će tebi odsjeći glavu“ Rj. VII, 697) = *надмашиши+пиши*.

227. *наипитати, наипитам* [„pf. pitajući doznati, naći. Od na – pitati... Između rječnika samo u Vukovu (erfragen, exquiro, exploro)... Kad uđe u grad, napita i dvor zlatnih paunica. Nar. prip. vuk“ Rj. VII, 491] = *наћи+ипитати*; и глагол питати је прелазан, али у овако сложенем глаголу не прелази радња на онога којег се пита, него на оно што се питањем тражи.

228. *ошкajати, ошкajем* („kajanjem oprati. Od od – kajati“ Rj. IX, 379) = *каjати се+одужити*.

ошплакати, ошплачѐм („a. plaćuci naknaditi, popraviti što; ispor. otpjevati pod d... Da otplaća, što osta ukrivan i otplaće. što kom bio kivan“ IX, 419) = *одужити+плакати*. На други је начин добивено значење: „plaćuci otići“, бр. 211.

ошпостити, ошпостим („posteći naknaditi što. Od od – postiti... ubije čoveka kakogod divlju kozu, pak otposti. Obradović. Govori se u Lici, na pr. premrsila sam petak, ali sam zato dvije subote otpostila“. Rj. IX, 423) = *одужити+постити*; тако и отпаштати, отпаштам... (Što si teških poradio zala... ne bi tvoga grijeha otkajali“. Rj. IX, 413).

одрабодшати, одрабодшам („pf. isto što odraditi... Od rabotati, govori se u Lici... na pr. Odrabotaću ja tebi pošteno

što sam ti dužan“, Rj. VIII 650) = *работашти* + *одвжисти*, т. ј. одужити дуг работајући. [„odúžiti, odūžim, pf. . . а. platiti dug ili dugove (u novcima) za se. . . oduži pa onda tuži“ . . . Ako je dug, odužio sam, ako je red odredio sam. (više nijesam dužan ništa). Nar. posl. Vuk.“, Rj. VIII, 700.]

одрадиши, одрадим („radeći naknaditi, platiti. Od od – raditi. . . А. ма колико да тражим, он не може платити. В. може ти одрадити“ Rj. VIII, 650) = *радиши* + *одвжисти*.

229. *одпунуши, одпунѐм* („Od od – puhnuti. . . а. одуhati, т. ј. пушци uklonuti, одмаћи. . . abblasen, deflo. . . отпухни cv'jetak, napij se vinca“ Rj. IX, 431) = *одмаћи* + *пунуши*, т. ј. пунувши одмаћи. Иначе, без ове везе, глагол значи „b. isto što отпуhati. . . одпухнути, reflare“ ibid. „отпуhati. . . одвратити пуhanje“ ibid. „отпуhivati. . . isto što отпуhавати. . . reflо“ ibid.

Овако је постао и глагол одухати („отпухнути“ Rj. VIII, 693) од духати и глагол одухнути („isto što одухати“ ibid.), а тако и глагол отпирнути („odúhnuti, отпухнути“ Rj. IX, 416) од глагола пирити, („пуhati, даhati“ Rj. IX, 865).

230. *прèбринуши, прèбринѐм* [„pf. samo u primjeru: „I tu ćemo brigu prebrinuti (t. ј. odoljećemo joj). . . Od pre – brinuti“ Rj. XI, 450] = *пријећи* + *бринуши се*.

Овај глагол могао је постати и мешањем с „прèbrдити, прèbrдим. . . u prenesenom smislu. . . ne znam kako ću ovu muku i nevolju prebrditi“ Rj. XI, 450).

прекубуриши, прекубуриѐм („kubureći преживјети. Od pre – kuburiti. . . Eda i tu kuburu prekuburimo“, Rj. XI, 574) = *пријећи* + *кубуриши* („kuburiti, kùburim, impf. nevoljno, siromaški, jedva živјeti“ Rj. V, 715).

По наведеном примеру види се да и овај глагол има значење савлађивања, ослобођења од нечега.

прелèжашти, прелèжѐм („prebolјeti лежећи; samo u primjeru: Jeromonah Viktor, koji je u Carigradu preleзао tu bolest. Miličević“ Rj. XI, 580) = *пребољети* + *лежашти*, т. ј. пребољети лежећи.

премучашти, премучѐм (ne reći, ne spomenuti штогод, што би се могло и имало reći, т. ј. прецутати, прецутјети. . . Govori se u Lici, na pr. često je dobro, da премучиш оно, што ти је на језику“, Rj. XI, 621) = *прећи*, *прескочити* (b. propustiti, izostaviti, mimoići, минити. . . Тоћи вино, Bogosave slugo, редом чаше око совре даји, nemoј koga прескочити slugo. Nar. pjes. . . ако што изорачим, zataјim или прескочим. Lјubiша“ Rj. XI, 706) + *мучашти*, т. ј. прескочити нешто мучећи; овако је постао и глагол прећутјети, прећутим у значењу које има у реченици „O čemu valја govoriti i што valја прецутати“, Rj. XI, 461.

231. *приијевати*, *приијевѣм кога или што* („пјевајући споминјати. Већа није жалос... минуту нег радос приијеват у пјесан. Vetranić“ Rj. XII, 90) = *приијевати* (impf. према pf. приијевати. Значење ријече при добро је сачувано само у значењу под а... а. пјевајући додати... Le lelja la приијева се уза сваку врсту (тј. у пјесми). Vuk nar. пјес.“ Rj. XII, 89) + *спомињати кога или што*. Значење „пјевајући славити“ (Svi језици, сви народи приијеват ће славнијем пјесми свијетле и славне ове згоди. Gundulić“, Rj. XII, 90) блиско је значењу „пјевајући споминјати“, па се могло развити из овог значења и самостално од *приијевати* + *славити некога*, тј. спомињући некога у пјесми славити га. Значење пјевајући звати кога призивати („е. приијевати кога, тј. пјевајући звати га, дозивати призивати. Evo ide Cengijć Alaј—bego, пјева беже на коња лубуда, приијева младе Hercegovce“, *ibid.*) развило се из *приијевати* + *звати*, призивати кога. Значење „пјевајући молити“ (Slavic... данису приијеваше, да био данак још не објави. Vetranić“, *ibid.*) развило се из приијевати („пјевати, поријевати“ или „пјевајући славити“ или „пјевајући споминјати“) + *молити*, тј. пјевајући молити.

232. *пригосподарити*, *пригосподарѣм* [„Gospodareći steći štogod. Od pri - gospodariti... Između рјечника само у Vukovu (...s naznakom, da se govori u Slavoniji). Govori se u Lici, na pr. gledaj, da što prigospodariš“ Rj. XI, 889] = *прибавити*, *прибавѣм* („в. isto što dobiti, nabaviti, тј. прискрбити, намаћи steći, dobiti“, XI, 835), *прискрбити*, *прискрбѣм* (skrbeći прибавити“, Rj. XII, 133) + *господарити*, *господарѣм* („b. s osobitiјem значењем; управљати иманјем, novcima, dohocima. — по сјевернијем крајевима“. Rj. III, 305; „gospodarstvo... управљанје иманјем... по сјевернијем крајевима од XVII вијека“. Rj. 306). Овако је постао и глагол пригаздари́ти, пригазда́рим („isto što prigospodariti... Da vidim, što si pribavio i prigazdario u svoјој кући“. Rj. XI, 873) од мешања ове речи са газдар („vidi gazda. — Postaje od gazda по analogiji према gospodar. — U jednoga писца XVII вијека“, Rj. III, 117); у Rj. се налазе и речи газдарлук („vidi gazdaluk. — Postaje od gazdar. — U jednoga писца XVIII вијека“ *ibid.*), па је вероватно да постоји и глагол газдар — ити.

прискрбити, *прискрбѣм* („skrbeći прибавити. Od pri - skrbiti“, Rj. XII, 133) = *прибавити* + *скрбити*, тј. прибавити скрбећи.

233. *свиѣти*, *свијѣм* [„2 heulend zusammenrufen, ululans convoco: Vuk ne vije što je mesa gladan, nego vije da družinu sviје (Posl. 40). Rj. вијући (вијанјем 3) sazvaѣи, skupiti v. impf. 3 Iv. Br. II, 512] = *виѣти*, *вијѣм* („2. види 2 вијати, вијѣм... Rikaće svi као lavovi i viti као lavići“. R. Iv. Br. II, 723), вијати, вијѣм (3 heulen, ululo... види viti 2, zavijati 3; urla-

kati, urlati, urlikati. v. pf. prosti vijuknuti, dem. vijucnuti“ Iv. Br. II, 715) + *сазваџиши, скуџиши*.

234. *цвиљети, цвиљим некога* („b. objekat za kim ili za čim žali onaj koji cvili... Cvili još u jađu razliku gospodu. M. Vetranić“, Rj. I, 870) = *цвиљетиши + жалишиши* кога или што (рус. жалеть кого-что). Овај глагол наводи и Миклошић у примеру: „*udovice cvile zaručnike*“ (Vergl. Gr. IV, 357). Овако су постали и примери: „*gdeno majke jadikuju sinke*“, „*plaću majke jedine sinove*“ (ibid.); и други се примери могу протумачити мешањем: „*volim jednu bolovati ranu nego dvije*“ (Vergl. Gr. IV, 374) = *волим једну ѡвољетиши (ѡдноситиши) рану него двије + волим боловатиши од једне ране него од двије*.

гору јахаџиши („Samo u narodnijem pjesmama našega vremena iz Istre. *Kraljeviću Marko črnu goru jaše, črnu goru jaše i nju proklinjaše... Goru jaše Kraljeviću Marko*“ Rj. IV, 418) = *јахаџиши на коњу + ѡвелазиџиши гору* („*Vojvoda... prilazi zide... Đorđić... ti prelaziš sela i gradove*“ Nar. pjes. vuk.“ Rj. XI, 578; „*kad priđoh dva mosta. Vetranić*“ Rj. XII, 921), тј. јашући на коњу прелазити гору. И овај пример наведен је у Миклошићевој граматици као и други примери из српско-хрватског и других словенских језика; ту се налази сличан пример: „*zelenu goru hodila*“ (Mikl. Vergl. Gr. IV, 375; из украјинског: „*jide horn, jide druhu, a na tretu vyjizžaje*“, ibid.), који је могао постати од: *зелену гору ѡвелазила + кроз гору ходила*; такав је пример: „*Daj nam, Bože, putovati, putovati, vojevati, a Dunava ne ploviti*“. (Rj. X, 87; „*lučše plytь ručinu*“ Миклошић „Vergl. Gr. IV, 357); оваквом мешању допринело је то што се замишља као да је гора, или река или друго преко чега се прелази објекат који прави отпор и који треба савладати, на који прелази радња (каже се у школи савладати неко градиво“, „неки језик“); због оваквог замишљања могли су се добити прелазни глаголи од непрелазних у случајевима: стсл.: „*minujete Јорѡданъ διαβαίνετε*“ (op. cit. IV, 373), „*pluti ručinu morsku*“, рус. „*lučše plytь ručinu*“ (op. cit. IV, 374—375); у овим случајевима глаголски додатак постаје објект; овакви су особито глаголи с префиксом, јер они показују однос радње према неком предмету у простору: стсл. „*préděli prětinovati* ὄρους παραδραμεῖν“ „*mimo šďbь Jerihovъ praeteriens*“ „*mimohodite sudь парέρχεσθε τὴν κρίσιν*“ „*mimo pluvьše Eladu* παραπλέοντες τὴν Ἑλλάδα“ (Микл. IV, 373); „*zemlја prošedь*“ (Vondrák Sl. Gr. II, 307). У вези с оваквим замишљањем предмета у простору постао је и акузатив циља или правца: „*on grede dvore Kožulove, Pes. Kač. russ. idetь onь knjaževskoj dvorь*“ (W. Vondrák: „Sl. Gr. II, 311), лат. *eo Romam*, где се онај предмет ка којему се иде замишља као нешто што треба ухватити: „*Da trči, da uhvati Beograd, dok još nisu Turci stigli*“ Iv. Br. II, 631; у лат. „*capio... b. doći, stići, prispjeti*

osb. doploviti, locum, insulam, portum;... hotjeti, nastojati, doći, stići, montes proximos fugā; † Siciliam“ M. Divković „Lat. – hrv. rj.“ 164 (нешто је друкчије, али се ипак оснива на појму хватања нечега у примерима: „Најдуси се горе dohvatiše“, Rj. II, 578, „ako se dobavi polja i gore... P. Nektorović“ Rj. II, 500); због оваквог замишљања је и разлика слагања глагола с локативом или акузативом према томе да ли се ради о стању или кретању према предмету.

Примери: „*pak odbeže svoju staru majku... p. odjechat mię mój kochanek*“, које Вондрак одваја од примера акузатива циља ((Vondr. Sl. Gr. II, 308) у уској су вези с тим акузативом; ту се значење модифицирало: мешањем с реченицом: *pak ostavi svoju staru majku* добило се значење: одбјегне од мајке и остави је; пажња се скреће на објекат: мајку.

235. *боље се коњ мухама брани* („*bđlje se kđnj muhama brāni, kđd je đug rēp*“ „Решетар. Stok. Dial. 211) = *боље се коњ од муха брани* + *боље се коњ мухама ошве* („*oprijeti se čemu konkretno... On golijem rukama opiraše se njima. Đordić*“ Rj. IX, 58; „*odapirati se... protiviti se, braniti se*“ Rj. IX, 556 „*odupirati se... isto što odupirati se*“ Rj. IX, 695).

236. *došla me je volja* („*tuga, došao me je sram, stid. strah*“, Rj. II, 552) = *обузела ме је воља* + *дошла ми је воља*.

237. *што ти се тиче?* (говори се у Дубровнику са значењем: што те се тиче?) = *што те се тиче* + *што ти је штало*.

238. *њега се често види* (Pasivni glagoli... имају у добром народном језику уза се свагда nominativ, тј. падеж субјекта: дијалектизам је дубровачки... на рг. *нјега се често види*“ Mar. Gram. 501) = *њега често виде* + *он се често види*. Тако и у другим примерима на истом месту; „*kad se kogi sili na zlo*“ (ibid.) = *кад се ко сили на зло* + *кад кога силе на зло Ivana se svud hvalilo* добивено је према презенту *Ivana se svud hvale* = *Ivan se svud hvale* + *Ivana svud hvale*. У овом се случају избегла амфиболија, јер кад се рече: *Ivan se svud hvale*, не зна се значи ли то: *Ivana hvale други*, или: *Ivan hvale самога себе*. И. Маретић у „Gramatici“ 439 каже да се у оваквим слунајевима каткад не може „*razabrati*, је ли глагол s riječsom се узет у рефлексивном или у пасивном значењу“ и наводи за то примере: „*on se brije svake subote*“ „*takvi se pisci slabo hvale*“.

239. „*ja ću vas upitati jednu riječ*“ (Wondr. Sl. Gr. II, 313). = *ја ћу вас упитати једну рјеч*; *šio je učitelj naučio svoje učenike neke nove molitve* (ibid.) = *што је учишљ навчио своје ученике* + *што је учишљ казао својим ученицима неке нове молишве*, тј. казујући им научио их.

240. „*po prijētii mi oṭb boga velikiy darʹ*“ (wörtlich etwa post meam acceptionem magnum donum d. i. postquam a deo magnum donum accepi“ Миклошић IV, 376) = *по примању ми великог дара од бога + послије него што сам примио велики дар од бога*. Овако се могу протумачити и други примери, из старослов., словеначког, српскохрватског, пољског, грчког и лат. језика, који се налазе у Миклош. „Vergl. Gram.“, на пример лат. „*quid tibi hanc curatio est rem?*“ („statt quid hanc rem curas?“) = *quid tibi huius curatio est rei? + quid hanc rem curas?*

Као што се при мешању речи не мора слагати само предњи део једне и стражњи део друге речи, него се речи могу помешати и на друге начине, тако може исто бити и с реченицама.

241. *обично сваког четврџка* („Logika se može povrijediti pojedinim riječima. Na pr... Od zime dolazi k nama na ručak g. učitelj obično svakoga četvrtka“. Maretić „Gram.“ 593; „Pogrešaka kao što je ova, ima nekoliko u Vukovim djelima: ... obično svagda... obično sve... obično svaki... svagda obično... obično svagda“ *ibid.*) = *обично у четврџак + свакога четврџка*. Овде је дошло до мешања, јер се онај који је изговорио ове речи колебао шта да тврди: да ли учитељ долази управо сваког четвртка („svakoga četvrtka“) или се понекад деси да не дође („obično u četvrtak“). На овај се начин добио израз који управо исказује то колебање и значи: да учитељ долази сваког четвртка, али се понекад може десити и да не дође.

242. *по шуми и по другим селима* („Ne slažu se s logikom ni ovi primjeri iz Vuka... zazirali su od Turaka i kili se po šumi i po drugim selima“ Мар. „Gram.“ стр. 593 = *по шуми и по другим месџима + по шуми и по селима* Маретић каже: „По logici би управо требало riječi ostali, drugi u tim primjerima izostaviti, ali ja mislim, da nije zlo ni ovako, kad znam, da se riječi alius, állos ... u starih latinskih i grčkih klasičkih pisaca često upotrebljavaju ovako, kako vidimo u tim primjerima iz Vuka“. *Ibid.* То нам показује да су се иста мешања вршила и у грчком и у латинском језику.

243. *џун бисера џосунџ* („u ovoj zagoneci: Sisun bisun, rin bisera posut, a besjedom pokriven. Rj. odgonetljaj: jevanđelje“, Rj. II 403) = *џун бисера + џосунџ бисером*. Сисун је направљено од речи сисати („Nijesam ja to iz prsta isisao“, Rj. III 869); *бисун* = *сисун + бисер*.

244. „*aks! sʹ ženojʹ zlonravŋŋ razuma*“ (Wondrak „Sl-Gr“. II, 337) = *sʹ ženojʹ zlonravŋŋ + sʹ ženojʹ zlonravŋna razuma*.

245. „S. – hr. *siv je konjic, siv je junak brade*“ (*ibid.*) = *siv je коњиц, siv je јунак + siv je коњиц, сиве је јунак браде*.

246. „*mislim, da ćemo o tome samo onda raditi, ako svaki iz svih sila prionemo*“. (Марет. „Gram“. 384) = *мислим да ћемо о томе само онда радићи, ако сваки из свијех сила прионе + мислим да ћемо о томе само онда радићи, ако сви из свијех сила прионемо.*

„*čijte vilaete*“. (Мар. „gram 384“). = *чујте људи + чуј, вилаете!*

тако и:

„*navalite, tobo moja*“ (ibid) = *навалише људи моји + навали мобо моја“.*

„*navalite, ljuta Arapijo!*“ (ibid.) = *навалише љући Араји + навали, љуша Арајио.*

bjež' te roblje kuda koje znade“ (ibid.) = *бјеж' ше људи... + бјежи, робље...; čijete li sva moja družino!*“ (ibid.) = *чујете ли сви моји другови + чујеш ли сва моја дружино!*

„*ne mojše se raјо превариши*“, (Марет. „Gram“ 385) = *немојше се људи превариши, + немој се рајо превариши,*

„*čijte, narode*“ (ibid.) = *чујте људи + чуј народе!*

„*bjež' te, narode, eto Turaka!*“ (ibid.) = *бјеж' ше људи... + бјеж' народе!*

„*prolećeše jato golubova*“... (Мар. „Gram“, 385) = *пролетеше голубови + пролеће јато голубова.*

„*a družina njega dočekaše*“ (Мар. „Gram.“ 395) = *а дружина њега дочека + а другови њега дочекаше.*

„*g. Miklošić u dogovoru sa g. Šafarikom izdaju različne diplome*“. [„(kao da je rečeno, što isto znači: Miklošić i Šafarik u dogovoru izdaju)“ Мар. „Gram“, 385] = *Г. Миклошић у договору са г. Шафариком издаје... + Г. Миклошић и г. Шафарик у договору издају... .*

За све ове примере каже се да су то примери „за сročnost, која је „po smislu“ (што су стари граматичари звали „ad synesin“), т. ј. гдје је субјект по граматичари у sing., а по смислу је у plur“. (Мар. „Gramat“. 384). То је тачно, али се ту не каже на који је начин дошло до овакве конгруенције. Свакако и у овим и у другим примерима који се ту наводе утицао је смисао множине и једине, а од тога је настало мешање једнога и другог и добила се оваква конгруенција.

otmičari ne smiju da udare na kući, gdje je selo složno, jer seljaci, kako stanu puške pucati i učini se buna, spopadne svaki svoju pušku pa trči u pomoć“ [Маретић „Gram“ 384; („tu dakle imamo sing., premda je riječ „seljaci“ pravi subjekt“), ibid.] = *отмичари не смију да ударе на кућу... иде је село сложно, јер селаци сјопадну своје пушке па шрче у помоћ + отмичари не смију да ударе на кућу гдје је село сложно, јер сваки селак... сјопадне своју пушку па шрчи у помоћ.*

247. *Je l' колика* („*Je l' колика, војно ле! ша девојка?*“ Вук. С. н. пр.) = *је ли велика + колика је*; овако је „*је ли какав ...*“ (Год. збор. 1,75)

248. *„ријечи, које једно значе, може бити да би најбоље било код оне, за коју се мисли да је најљепша, метнути све остале“*. (V. рјечник, предговор “Марет. „Gram.“ 410) = *ријечи које једно значе може бићи да би најбоље било метнути код оне за коју се мисли да је најљепша међу њима + може бићи да би у погледу ријечи које једно значе најбоље било код оне за коју се мисли да је најљепша међу њима метнути све остале*.

249. *рана која још под завојени стоји, нју је ласно повриједити*“ (Маретић „Gram“ 410) = *рана која још под завојем стоји ласно се повриједи + рану, која још под завојем стоји, њу је ласно повриједити*. Конструкција која се добила мешањем у овом и сличним примерима постала је обична у народном говору па се почела употребљавати и без мешања: она се често налази и у писменим радњама ученика, а да се налази и код књижевника показују примери из Вука и Даничића које наводи Маретић. Дугом употребом ова се конструкција тако усавршила и људи су се на њу тако навикнули да се она кад је добро израђена и не запажа као нека „неправилност“; тако у примеру из народне приповетке: *„svaka sirota, što je uzdahnula, kad sam je s vrata oterala, onaj uzdisaj svaki se pretvorio u trn; na tome trnju ležim; a koja je sirota na me zaplakala, svaka njezina suza vri u kazanu, u njemu se kuvam“* Мар. „Gram“ 411. Могло би се поставити питање, је ли овај склоп реченица постао мешањем реченица које су се бориле у свести приповедачевој или је он употребио већ постојећи шаблон; или је овде дошло и једно и друго до израза, што ће бити највероватније. Свакако из ове реченице може се издвојити једна потпуна реченица која је могла учествовати у том мешању: та би почињала речима: *„a svaka suza sirota koja je na me zaplakala...“*, али друга није потпуна, јер с почетком: *„svaka sirota, što je...“* не може се развити иста мисао с оволиким истим бројем речи. Дакле може се мислити или да су се бориле у свести две реченице: једна израђена, потпуна, а друга неизрађена до краја, непотпуна, или да се је овде борба између две такве реченице свршила оформљивањем ове мисли путем конструкције која је већ постојала у свести. Оваква конструкција омогућила је да се у једној реченици каже оно што би се казало у две, јер се овом реченицом не управља пажња само на уздисаје, него и на сироте; подмет није само „*онај uzdisaj svaki*“, него и „*svaka sirota*“; истина прирок тог подмета није изречен, али овај подмет истиче представу сироте у нашој свести, тако да се једном реченицом добила разнобојнија и живља слика; (та слика која оживљује у нашој свести и јест узрок да ми не запажамо нетачности саме конструкције; исти је случај с

речима које се мешају); истина сироте се подразумевају кад се говори о њиховим уздасима, али у реченици која би почињала речима: „сваки уздисај сваке сироте која је на ме заплакала“ престава сироте није истакнута, подмет, реч о којој се говори је уздисај, сва је пажња на њ упућена, он се налази у центру пажње, а сироте се ту налазе само као атрибут, јер би се могло рећи и „сиротин уздах“ и „уздах сиротињин“ као и „суза сиротињска“. Међутим у реченици која се налази у народној приповеци претстава, слика сирота што су уздахнуле доминира у првом делу ове конструкције, док наглим преокретом, пре него што се изрече прирок, постаје подмет реченице уздисај.

Други случајеви који се налазе у Мар. више показују већ утврђени језички шаблон, конструкцију; та конструкција у тим случајевима исказује оно што се исказује речима: „што се тиче некога или нечега“, па бисмо у тим случајевима могли избећи анаколут ставивши место оних речи које се налазе у тим реченицама речи: „што се тиче“; у примеру „ријећи које једно значе, може бити да би најбоље било код оне, за коју се мисли да је најљепша, метнути све остале“ („V. глјеч. predgovor“ *ibid*) анаколут би се избегао кад би реченица почела речима: што се тиче ријечи које ит. д.

250. „*kad se čoek probudi, i rastrijezni, kad li se ne nalazi na onome mjestu, đe je bio ranuo, nego u nekakvome bostanu*“ („nar. prip.“ Маретић „Gram.“ 465) = *kad se čoek пробуди и расшријезни (образи да) се не налази... + чоек се пробуди, и расшријезни, кад ли (образи да) се не налази...*

„*a kad Savo riječ razumio, pa na pleći Draška dovatio*“ (*ibid.*) = *a кад Саво ријеч разумио, па на плећи Драшка довашио + а Саво ријеч разумио, па на плећи Драшка довашио.*

„*kad to čula tri drobњачка bana, pa odoše u bijelu crkvu*“, (*ibid.*) = *кад то чула шри дробњачка бана, одоше у бијелу цркву + што чула шри дробњачка бана, па одоше у бијелу цркву.*

„*a kad viđe vojvoda Milošu, te dorata konja podigrava*“ (*ibid.*) = *а кад виђе војвода Милошу, дората коња подиграва + војвода Милошу види, ше дората коња подиграва.*

„*kad začuše kičeni svatovi, te svatovi jednu riječ kažu*“ (*ibid*) = *кад зачуше кићени сватови, сватови једну ријеч кажу + кићени сватови зачуше ше сватови једну ријеч кажу.*

„*kako one odlete, a carev se sin probudi*“ (Мар. „Gram“ 466) = *како оне одлеше, царев се син пробуди + они одлеше, а царев се син пробуди.*

„*pošto zaspim, a mojom nesrećom skoči varnica*“ (*ibid.*) = *пошто заспим, мојом несрећом скочи варница + заспим, а мојом несрећом скочи варница.*

„tek što ona to reče, a buzdovan zauji više kuće“ (ibid.) = *тек што она то рече, буздован зауји више куће + она то рече, а буздован зауји више куће.*

„tek se Marko vina ponario, i grdne mu rane zarastoše“ (ibid.) = *тек се Марко вина понарио, и грдне му ране зарастоше + Марко се вина понарио, грдне му ране зарастоше.*

И други су примери овако постали, али они су сложене: на пр. у примерима: „tek što legne, ali dolete dva gavrana“, место свезе али могла би бити пре свеза а и онда би се овај пример објаснио као: *тек што легне, долете два гаврана + легне а долетеше два гаврана*; али у овим случајевима појачана је супротност свезом али, јер се мислило на то да је долалак гаврана омео спавање, те се под реченицом „*легне, али долете два гаврана*“ подразумева: легне, али није могао заспати, јер долете два гаврана; или: легне, (да спава), али долете два гаврана (те га спрече).

251. „budući da se on tvrdo izgovarao, da o tom ne zna ništa, tako ga puste“ (Марет. „Gram.“ 468) = *како се он тврдо изговарао да о том не зна ништа, иако га пусти + будући да се он тврдо изговарао, да о том не зна ништа, пусти га.*

„budući da nije dobro vidjela, zato nije mogla odmah da uvrze“ (ibid.) = *будући да није добро видјела, није могла одмах да уврзе + није добро видјела, зашто није могла одмах да уврзе.*

„ovustiću zemlju, da će joj se čuditi neprijatelji vaši“ (Мар. „Gram.“ 470) = *оуститићу земљу, те ће јој се чудити непријатељи ваши + тако ћу оуститићу земљу, да ће јој се чудити непријатељи ваши.*

„k neprijateljima je bila toliko ljubazna te biskup reče“ (Мар. „Gram.“ 459) = *к непријатељима је била толико љубазна да бискуп рече + к непријатељима је била љубазна те бискуп рече.* „Mislim, da nije dobro uzeti te u značenju sasvim posljedичном“ (ibid.) каже Маретић за овај пример. Свакако, у овој се реченици осећа и саставно и последично значење.

„i ako bi se dogodilo, da sutradan dođe kaka žena, da iste soli... onda se zaciјelo misli, da je ona sinoć bila“ (Маретић „Gram.“ 471) = *ако би се догодило да сутрадан дође која жена, да иште соли... онда би се зацијело мислило... + када се догоди да сутрадан дође каква жена да иште соли... онда се зацијело мисли, да је синоћ била.* Корелација: ако-онда могла је постаји мешањем: *кад би се догодило да сутрадан дође која жена да иште соли... онда... + ако би се догодило да сутрадан дође која жена, да иште соли, зацијело би се мислило, да је она синоћ била.* — Корелација ако-онда налази се и у другим случајевима, где се не да овако лако извести; она је постала обичном констру-

кцијом, па је и у овом случају могла тако шаблонски бити употребљена.

252. „*ako je i go, ali je soko*“ (Мар. „Gram.“ 473) = *ako je i go, soko je + go je, али је soko*.

„*ako je moja danas ljuba, ljuba moja, al je šćera tvoja*“ (ibid.) = *иако је моја данас љуба, љуба моја, шћера је шћера + моја је данас љуба, љуба моја, ал је шћера шћера*.

„*premdâ mlogi ljudi ne idu u ajduke, da čine zlo... ali kad se već čovjek otradi od društva ljuckoga, on poslije počne sva zla činiti*“ (Мар. „Gram.“ 474) = *премда многи људи не иду у ајдуке да чине зло... кад се већ... + многи људи не иду у ајдуке, да чине зло... али кад се већ...*

„*premda ima dosta ljudi, koji znadu mnogo pesama, ali je opet teško paći čovjeka, koji zna pjesme lijepo i jasno*“ (ibid.) = *премда има доста људи, који знају много пјесама, оћеш је шћешко наћи човјека... + има доста људи, који знаду мчног пјесама, али је оћеш шћешко наћи човјека*.

„*premda se o toj etimologičkoj srodnosti ne može sumnjati, ali je tamno dvoje: 1, zašto je d otalo, a 2 zašto nije -i-, nego -la-?*“ (Rj. X, 581) = *премда се о шћој ећимологичкој сродности не може сумњати, шамно је двоје... + о шћој се ећимологичкој сродности не може сумњати, али је шамно двоје...* Овај пример који се налази у језику Т. Маретића (Rj. X, 581) показује колико су честа мешања ове врсте.

Из примера који су у овом раду објашњени види се да су мешања језичких творевина многобројна; она претстављају најпростији и најцелисходнији начин за добивање нових значења речи и конструкција. Тиме што се претставе мешају оне се међусобно повезују и често обогаћују значење речи које их означају. То мешање које може бити несвесно, а може бити у мањем или већем степену и свесно, у српско-хрватском језику искористило се особито код глагола за добивање нових значења.

У глаголу *догаламити* (доћи галамећи) истакнуто је значење *галамити*, али је ипак основно значење *доћи*; ово значење толико долази до израза у овој речи, да се у дефиницији њена значења не може изоставити, па се налази и у дефиницији овог и других сличних глагола у речницима; међутим од глагола *доћи* у глагол *догаламити* ушао је само префикс *до-* који се као предлог налази пред многим другим глаголима са другим значењем, а и сам претставља посебну реч, па када се не би сматрао као део речи *доћи*, не би сам по себи могао у реч *догаламити* унети оно значење које је унео у ту реч. Глагол *догегати* (доћи гегатући

се) направљен је на исти начин, али у њему је глагол *гатаи* се изгубио рефлекс. зам. *се*, што показује колико овде долази до израза глагол *ићи* који нема те заменице. Глаголу догаламити сличан је по постанку и глагол *ошћлакаи* (отићи плачући); глагол *одшикаи* (отићи шикајући се) постао је на исти начин, а нема рефлекс. зам. *се* због истог разлога због којег а догегати.

На исти начин као догаламити, само у вези с другим предлогом, постали су и глаголи типа *проујаи* (проћи с хуком), а и *збукаи се* (скупити се уз буку), само не у вези с *ићи*, него са *скуи* се.

Овима су слични по постанку и прелазни глаголи *доухнуи некога – нешто* (дотјерати уз хуку бр. 212) и *отхукнуи некога – нешто* (одмаћи пушући, бр. 228).

Глаголи типа *избацйи пушку* (тј. опалити пушку) глаголи су са два објекта: једним којим се изговара (пушку) и једним који се замишља (зрно); у овој синтагми се налазе и два предиката: један који се изговара (избацити) и један који се не изговара (опалити); од обадве синтагме улази по један део као носилац значења целе синтагме у новодобивену синтагму: из једне улази предикат, а из друге објекат, тако да се добива предикат с необичним објектом, који му не одговара по смислу, али баш та необичност је знак, да под овим треба још нешто подразумевати. На тај се начин добила једна посебна врста метонимије. Колико долази до израза значење читаве речи коју доноси предлог из речи у којој се налазио показује пример *ошћлакаи*: кад је он постао од *ошћи* + *лакаи*, онда он значи отићи плачући, а када је постао од *ошћи* + *одужйи*, онда значи: надокнадити, одужити помоћу плача. Уосталом не треба сматрати да је то реч *лакаи* и да је испред ње додан предлог *од*; могло би се исто тако сматрати да је то глагол *ошћи* (у другом примеру одужити), па да му је део речи који долази иза предлога замењен глаголом плакати; зато ово и треба убрајати у мешање речи.

Примери: „плаћи мајке једине синове“ и „gдено мајке јадикйи синке“ који су постали мешањем са: *жалe мајке синове* показују како су од непрелазних глагола постајали прелазни.

Глагол сумњати се (бр. 188 и др.) показује како су се мешањем могли добивати медијални глаголи.

Глаголи под 210-230 претстављају већ добивен шаблон, правило, по којему су се могли правити и други, нови глаголи, па се је тако добио већи број тих глагола без мешања, по готовом калупу.

Како се мешањем речи добивају нова значења и у другим језицима показује и пример из Бругманове K. vergl. Gr. 702: „*flimmen flimmer* = *flammen* + *glimmen*, *schimmer*“ где су речи *flimmen* (треперити) *flimmer* (сјај, треперење) добиле нешто друкчије значење него речи *flammen* (горети), *glimmen* (тињати).

У *Rom. Sprachwiss* 117 од Meyer-Lübke-а наведен је стих у римском дијалекту: „*ched é sto trainaná de cataletto* („каква је ово возња као у мртвачким колима“). Meyer Lübke каже да је „*trainaná* место *trainà* (frz. *trainer*)“ „*fahren*“ продужење, које слика „одлазак“ (умирање); он ово убраја у „*schallnachahmende Umprägungen*“, али ако се и тежило за тим да се продуљи реч, да се ради добивања ономотопеје понови глас *n*, до тог продуљивања је дошло због тога што је постојала асоцијација претстава: што се извршило мешање: *trainà* + *nánna* (реч којом се успављују деца, *far la panna*, *pinna*: *far la pinna panna*); тим мешањем реч *trainà* добила је и значење: успављивање, или спавање, чиме и ова слика умирања (возња мртвачким колима) постаје рељефнија, јер се с умирањем доводи у везу и успоређује успављивање детета; то значење које уноси -на - у ову слику у толико јаче делује у колико се не исказује јасно него само наговештава то значење, па зато на себе јаче привлачи пажњу и подражује машту на јачи рад; а ово се може рећи и за друге овако помешане речи.

У „*Die Sprache*“ 931 од Јесперсена наведене су данске речи које означају појмове: *дуг*, *заморан*: *langsommelig*, *kedsommelig*, *evindelìg*, *evig*. Он каже да ове речи делују на осећање због њихова дуљења помоћу изведених слогова, који сами за себе немају никаква значења. Али он не говори да је до овог дуљења дошло путем мешања. Међутим мешање је овде очевидно, јер се све три речи које се ту наводе могу објаснити на тај начин и то свака од њих мешањем две остале: *langsommelig* = *lang* (*som*) + *kedelig*; *kedsommelig* = *kedelig* + *langsommelig*; *evindelìg* = *evig* + *kedelig* (са уметнутим назалом из *lang* (*som*), *langsommelig*). Према томе ови слогови нису изведени, него су добивени путем мешања речи; не може се рећи да они немају за себе значења; они су унели своју нијансу у новодобивену реч.

Да су се и мешањем конструкција добивала нова значења показује особито добивање нових корелативних веза које уносе у значење реченице нову нијансу (бр. 150-152).

ВАСО ТОМАНОВИЧ

СМЕШЕНИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЯЗЫКА

(Резюме)

Этот труд является продолжением трудов: „Скрещение слов“ (J Ф XVIII [1938—1939] 201—214) и „Скрещение слов и народная этимология“ (Год. збор. фил. фак, Скопье (1948) I, 71—92). Из протологовых в этих трудах примеров видно, до какой меры смешения слов многочисленны. О способе этого смешения, что касается звуковой формы и значения, была речь в двух прежних трудах. От ненамеренного смешения слов, без связи с их звуковой формой или значением (№ 94—103), до слов, созданных в шутку (№ 86—92; 104—107), где очевидно, что намеренно, искусственно созданы, существует непрерывная связь. Смешение слов является самым простым и самым целесообразным способом для получения новых форм и новых значений слов и конструкций.

В глаголе *догаламишти* (доћи галамећи — прити с шумом, шумя) подчеркивается, что некто приходит делая при этом шум; в этом глаголе подчеркнуто значение *галамишти*, но основное значение в нем все — таки *доћи*; оно до такой степени подразумевается, что не может быть опущено в определении значения глагола, — и в определении этого, и в определении других подобных глаголов в словарях; между тем от глагола *доћи* в глагол *догаламишти* вошел только префикс *до* который своим предлогowym значением отношения, если бы не считался частью слова *доћи*, не мог бы сам по себе в слово *догаламити* внести то значение, которое внес в это слово. Глагол *догегајти* (доћи гегајући *се* = прити вперевалку) создан таким же образом, но в нем глагол *гегајти се* потерял возвратное местоимение *се*, что показывает, до какой степени здесь выступает на первый план глагол *ићи* (итти), который не имеет этого местоимения. Глаголам типа *догаламишти* соответствует по своему происхождению и глагол *ошћлакајти* (отићи плачући = уйти плача, с плачем).

Таким же образом как *догаламишти*, только в связи с другим предлогом, образовались и глаголы типа *прохужати* (проћи хујећи; рус. прожужжать, просвистеть; нем. durchzischen, durchtoben) и *збукајти се* (скупити се бучући = собраться с гулом), только не в связи с *ићи*, а со *скујити се*: рус. „сосвистались, сплылись“ (М. Пришвин „Избранное“ 530).

Этим подобны по своему образованию и переходные глаголы *дохукнујти некога — нешто* (дотерати уз хуку = привести, пригнать кого-нибудь, что —нибудь с шумом, с гамом, № 212) и *ошћухнујти нешто* (одмаћи пушући = отдалить что —нибудь дуя, № 228).

До какой степени выступает на первый план значение целого слова, которое приносит с собой предлог из слова, в котором находился, показывает пример *ошћлакајти*: если этот глагол образовался из *плакајти* + *ошћти*, тогда он значит отићи плачући (уйти с плачем), а если из *плакајти* + *одужити*, тогда означает надокнадити, одужити помоћу плача (возместить, заплатить долг плачем). Между прочим, не следует считать, что это — слово *плакајти* и что к нему спереди прибавлен предлог *од*; можно было бы также считать, что это — глагол *ошћти* (в другом примере — одужити), и что у него часть слова, находящаяся из - за предлога, заменена глаголом *плакати*; поэтому и нужно считать это скрещением слов.

В синтагмах типа *избацити пушку* (т. j. опалити пушку = выстрелить, № 215—217) глагол имеет два дополнения: одно выговаривающееся (в этом случае: пушку) и другое подразумевающееся (зрно = пулю); в этих синтагмах находятся и два сказуемых: одно, которое выговаривается (в этом случае: избачити) и другое, которое не выговаривается

(опалити); из обеих синтагм входит по одной части как носитель значения всей синтагмы в новосозданную синтагму: из одной входит сказуемое, а из другой — дополнение, так что получается сказуемое с необычным дополнением, которое ему не соответствует по смыслу, но как раз эта необычность и является признаком, что под этим нужно подразумевать еще что-то; таким образом получилась некоторого рода метонимия.

Примеры: „*plaču majke jedine sinove*“ и „*odeno majke jadikuju sinke*“ образовавшиеся смешением с „жале мајке синове“ (жалеют матери сыновей), а также и глагол *јадиковати некога*, показывают, как из переходных глаголов могли создаться переходные.

Глагол *сумњати се* (№ 188 и др.) показывает, как скрещением могли получиться медальные глаголы. Глаголы под № 210—230 являются уже шаблоном, правилом, по которому могли создаваться другие, новые глаголы, и таким образом, по готовому образцу, образовано много таких глаголов: в этих случаях смешение сделалось продуктивным.

Пример из *K. vergl. Gr.* 902 Бругмана *flimmen, flimmer = flammen + glimmen schimmer**, где слова *flimmen, flimmer* получили несколько иное значение, чем то, которое имеют слова *flammen, glimmen* показывает, как смешением слов получают новые значения и в других языках.

В *Rom. Sprachwiss.* 117 Meyer-Lübke приведен стих на римском диалекте: *ched è sto trainà de cataletto* (что это за езда, как в погребальной колеснице). М. Lübke говорит, что „*trainà* вместо *trainà* (фр. *trainier*) „*fahren*“ является удлинением, рисующим медленное отхождение (умирание). Он относит это к „*schallnachahrende Umprägungen*“; но если и была тенденция продолжить слово, повторить для получения ономотопей звук *n*, то это продолжение явилось результатом наличности ассоциации представлений, результатом смешения: *trainà + papna* (слово, которым убаюкивают детей, *far la papna, ninnà; far la pinna papna*); этим смешением слово *trainà* получило и значение: усыпление, или сон, благодаря чему эта картина делается более полной и более рельефной, так как с умиранием приводится в связь и сравнивается с ним усыпление ребенка.

В *Die Sprache*, стр. 391, Есперсен приводит слова из данского языка, означающие: долгий, длинный, утомленный: *langsommelig, kedsommelig, evindelig* вместо *lang (som), kedelig, evig*. Он говорит, что эти слова действуют на чувство благодаря их удлинению при помощи введенных слогов, которые сами по себе не имеют никакого значения. Но он не говорит, что это удлинение явилось результатом смешения. Между тем смешение здесь очевидно, так как все три слова, которые здесь приводятся, могут быть объяснены таким образом, и то каждое из них смешением с двумя остальными: *langsommelig = lang(som) + kedelig; kedsommelig = kedelig + langsommelig; evindelig = evig + kedelig* со введенным носовым звуком из *lang(som) langsommelig*. Следовательно эти слова не выведены („*ableitungssilben*“), а получены путем смешения; нельзя сказать, что они сами по себе не имеют значения: значением, принесенным ими из слова, которому раньше принадлежали, они внесли в новообразованное слово свой оттенок.

Что и смешением конструкций получились новые значения, в особенности показывает получение новых коррелятивных союзов, вносящих в значение предложения новый оттенок (№ 150—152).

VASO TOMANOVIĆ

LE MÉLANGE DES MOTS

(Résumé)

Ce travail représente la suite de l'article „Le mélange des mots“ (J. F. XVII, 201-214) et de l'article „Le mélange des mots et l'étymologie populaire“ qui est paru dans l'Annuaire de cette Faculté (God. zbor. I, 71-92). D'après les exemples qui sont expliqués dans ces articles, on s'aperçoit combien les mélanges des mots sont nombreux. Il est parlé dans les deux précédents articles du genre de ce mélange ayant égard à la forme et à la signification vocales. De ce mélange involontaire avec le mot voisin dans la conversation, sans égard à leur forme vocale et à leur signification (№ 94-103) et jusqu'aux mots formés par plaisanterie (№ 86-92; 105-107) où il est aisément visible qu'ils sont faits exprès, il existe une suite ininterrompue. Le mélange des mots représente la manière la plus simple et la plus efficace d'obtenir de nouvelles formes et de nouveaux sens de mots et de constructions.

Dans le verbe *догаламийти* (доћи галамећи) on fait ressortir que quelqu'un vient en faisant du bruit; dans ce verbe est mis en évidence le sens *галамийти*, mais il a quand même le sens principal de *доћи*; ceci se comprend tellement qu'on ne peut le laisser dans les définitions de ce verbe et d'autres semblables dans les dictionnaires; cependant du verbe *доћи* dans le verbe *догаламийти* est entré seulement le préfixe *до* qui, avec sa fonction de préposition de rapport, si on ne le considérait pas comme une partie du mot *доћи*, n'aurait pas de lui-même pu dans le mot *догаламийти* apporter ce sens du changement dans l'espace, qu'il a apporté dans ce mot. Le verbe *догаламийти* (доћи рерајћи се) est formé de la même manière, mais là, le verbe *галамийти се* a perdu le pronom réfléchi *се*, ce qui démontre combien ici est mis en évidence le verbe *ићи* qui n'a pas ce pronom.

Aux verbes du type *догаламийти* répond par la formation aussi le verbe *ошћилакайти* (отићи плачући).

De la même manière que *догаламийти*, seulement en relation avec d'autres prépositions, se sont formés les verbes du type *прохужайти* (проћи хујећи; en russe: прожужжать, просвистеть — en allemand: durchzischen, durchtoben) aussi bien que *збукайти се* (скупити се бучући) seulement pas en rapport avec *ићи* mais avec *проћи* resp. *скуийти се*: en russe „совстались, сплыли“ (М. Пршвин „Избганное“ 530). A ces derniers sont ressemblants par la formation les verbes transitifs: *дохукнуйти некога нешто* (дотерати уз хуку № 212) et *стпухнути нешто* (одмаћи пушући № 228). Combien est mis en évidence le sens du mot entier qu'apporte la préposition du mot dans lequel on l'a trouvé, prouve l'exemple *ошћилакайти*. Quand ce verbe est formé de *илакайти* + *ошћићи*, alors il veut dire: *ошћићи илачући*, et quand il est formé de *илакайти* + *одужити*, alors il veut dire: *надокнадийти, одужити помоћу илача*. D'ailleurs, il ne faut pas considérer que c'est le mot *илакайти* et qu'il est ajouté devant lui la préposition *од*; on pourrait de la même manière considérer que c'est le verbe *ошћићи* (dans l'autre exemple: *одужити*) et que c'est la partie du mot qui vient après la préposition qui est remplacée par le verbe *илакайти*; c'est pourquoi il faut compter cela dans le mélange des mots.

Dans les syntagmes du type *избацити иушку* (№ 215-217) le verbe a deux objets, l'un qui s'énonce (dans ce cas *иушку*) et l'autre que l'on suppose (*зрно*); dans ces syntagmes se trouvent aussi deux prédicats l'un qui se prononce (*избацити*) et l'autre qui ne se prononce pas (*оша*)

лиши); une partie des deux syntagmes entre comme porteur du sens de tout le syntagme, dans le syntagme nouvellement obtenu: de l'un entre le prédicat, et de l'autre l'objet, de telle sorte qu'on obtient un prédicat avec un objet bizarre qui ne lui répond pas par le sens, mais c'est cette bizarrerie qui est le signe montrant qu'on doit sous-entendre encore quelque chose; de cette manière on a obtenu une sorte de métonymie.

Le verbe *сумъаши се* (№ 188) montre comment on a pu obtenir par le mélange des verbes intermédiaires.

Exemples „*плачу мајке једине синове*“ dans „*гдено мајке јадикужу синке*“, qui sont formés par le mélange avec: *жале мајке синове*, de même manière que le verbe: *јадиковати некога*, montrent comment, des verbes intransitifs on a formé les verbes transitifs.

Les verbes № 210-230 représentent le schéma, la règle déjà obtenue d'après laquelle on aurait pu former d'autres nouveaux verbes; dans ce cas le mélange est devenu productif.

Les exemples de Brugmann „K. vergl. Gr. 702“ *flimmen, flimmer f. ammen + gimmen, schimmer*, où les mots „*flimmen flimmer*“ ont reçu un sens un peu différent de celui qu'ont eu les mots: *flammen, glimmen*, montrent comment par le mélange des mots, on obtient de nouveaux sens même dans les autres langues.

Dans „Rom. Spachwiss.“ 117 de Meyer-Lübke est cité le vers dans le dialecte romain: „*ched è sto trainanà de cataletto*“ (quel est ce transport comme dans une voiture mortuaire). Meyer-Lübke dit que „*trainana*“ est mis au lieu de *trainà* (fr. *traîner*), „*fahren*“ dont le prolongement donne l'image d'un lent départ (la mort) Il met ceci dans „*schallna. hahmende Umprägungen*“; mais même si on avait l'intention de prolonger le mot, pour répéter la consonne *n* afin d'obtenir l'onomatopée, on est venu à ce prolongement, car il avait une image d'association, ainsi ce qui s'est fait par mélange: *trainà + nanna* (mot avec lequel on endort les enfants, *far la nanna, ninna, far la ninna nanna*); avec ce mélange le mot *trainà* a pris le sens: d'endormir, ou de dormir, par lesquels cette image devient plus complète et obtient plus de relief, car avec la mort il met en relation et compare l'endormage de l'enfant.

Dans „Die Sprache“ 391 Jespersen cite des mots de langue danoise pour long et fatigant *langsommelig, kedsommelig, evindelig* au lieu de *lang (som) kedelig, evig*. Il dit que ces mots exercent une influence sur le sentiment à cause de leur prolongement à l'aide des syllabes dérivées, qui, par elles-mêmes, n'ont aucun sens. Mais il ne dit pas qu'on est arrivé à ce prolongement par mélange. Cependant le mélange ici est évident car tous les trois mots cités plus haut peuvent s'expliquer de cette manière, et ceci, chacun d'eux en mélangeant les deux autres: *langsommelig = lang (som) + kedelig; kedsommelig = kedelig + langsommelig; evindelig = evig + kedelig*, avec un son nasal intercalé de *lang (som), langsommelig*

D'après cela, ces syllabes ne sont pas dérivées (Ablautungsilben) mais elles sont obtenues par le mélange; on ne peut pas dire qu'elles n'ont pas par elles-mêmes un sens: au nouveau mot obtenu elles ont apporté leur nuance de sens qu'elles avaient dans le mot auquel elles appartenaient auparavant.

Particulièrement l'obtention de nouvelles conjonctions corrélatives qui apportent dans le sens de la phrase une nouvelle nuance prouve qu'on a obtenu, à l'aide du mélange, des constructions de nouvelles significations (№ 159-152).